

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΟΛΕΜΟΣ
ΚΑΤΑ ΤΟΥ
ΣΑΤΑΝΑ

ΧΡΥΣΟΠΗΓΗ

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΣΑΤΑΝΑ

ΣΤ' ΕΚΔΟΣΗ

ΧΡΥΣΟΠΗΓΗ

ISBN: 960-7362-20-9

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΣ:
'Ι. Μονή Παναγίας Χρυσοπηγής

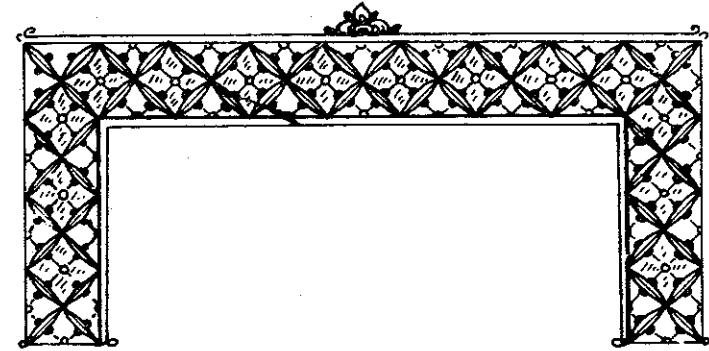
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ:
Γεώργιος Μ. Βενιέρης

ΕΞΩΦΥΛΛΟ:
'Ο Χριστός μέ Σπαθί.
'Εκκλήσια τῶν Ντέτσανων 1347-1348. ΚΟΣΣΥΦΟΠΕΔΙΟ

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ:
Σ. Τουμαζάτος & ΣΙΑ Ο.Ε.
Σόλωνος 69 - 'Αθήνα
Τηλ. 36.13.112 - 36.25.452 - 80.76.851

© **ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΧΡΥΣΟΠΗΓΗ**
Τ.Θ. 49 - 190 14 Καπανδρίτι 'Αττικής
Τηλ. 0295-22228 - Fax: 0295-22560
Καθημερινά 9 π.μ.-1.00 μ.μ. ἔκτος Σαββάτου καί Κυριακῆς

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	9
----------------	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

Ο ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

α) Τό κυριώτερο μέλημα	15
β) Ἄγώνας σκληρός καί ἀδυσώπητος	17
γ) Εἶναι ἀνάγκη;	18
δ) Μέτωπο εὐρύ	20

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

Ο ΣΑΤΑΝΑΣ

α) Ὁ πνευματικός κόσμος	25
β) Ἄπό ἄγγελος φωτός, σκοτεινός δαίμονας	27
γ) Ἀνθρωποκτόνος	31
δ) Πόλεμος λυσσώδης καί ἐξοντωτικός	35

ε) Γενικά χαρακτηριστικά του πολέμου	37
στ) Γιατί μᾶς πολεμᾷ ὁ διάβολος;	41
ζ) «Μεῖζων ὁ ἐν ἡμῖν...»	43

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'

ΟΙ ΜΕΘΟΔΕΙΕΣ ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ

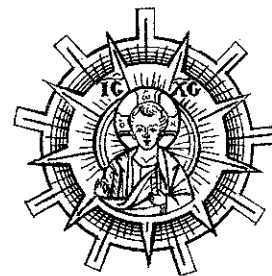
α) Ἴχει γιὰ τόν καθένα τό δικό του σύστημα ..	51
β) Στήν ἀρχή βάλλει ἥνια	53
γ) Κρύβεται	55
δ) Ἐκμεταλλεύεται τά ἀσθενῆ μας σημεῖα	59
ε) Αἰφνιδιάζει	63
τ) «Μυρμηκολέων»	65
ζ) Ὡθεῖ σέ ἀμέλεια	68
η) Ὁδηγεῖ σέ ἀπόγνωση	71
θ) «Ἴχεις καιρό»	75
ι) Μετασχηματίζεται λαμβάνοντας αἰσθητό σχῆμα	78
ια) Ἴχαιά μέ μαντεῖες, ὄνειρα, προλήψεις, δεισιδαιμονίες	81
ιβ) Μικροβαρεῖες-μικροῦποχωρήσεις	88
ιγ) Μέ τό φυσικό κακό	91
ιδ) Κυνηγᾷ τούς μεμονωμένους	94
ιε) Μέ τήν αἴρεση, τήν πλάνη καί τήν ἀπιστία ...	96
ιστ) Ὀργανά του οἱ κακοί ἄνθρωποι	99
ιζ) Μέ πονηρούς λογισμούς	101
ιη) «Ἴκκ δεξιῶν»	105

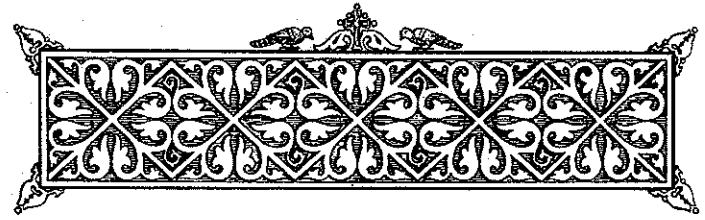
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

ΓΕΝΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΩΣ

α) Ἴπίκληση τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου	111
---	-----

β) Τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ	112
γ) Ἴη προσευχή	113
δ) Ἴη μελέτη τῆς Ἁγ. Γραφῆς	114
ε) Ἴη νηστεία καί ἡ ἄσκησις	114
στ) Ἴη πίστις	115
ζ) Τά Παύλεια ὄπλα	116
η) Τά ἀγιαστικά μέσα τῆς Ἐκκλησίας	117

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο πόλεμος κατὰ τοῦ Σατανᾶ εἶναι μία πραγματικότητα. Ἐφ' ὅσον ἐκεῖνος μᾶς μάχεται καὶ ἀδυσώπητα ἐπιδιώκει νὰ μᾶς αἰχμαλωτίσει καὶ νὰ μᾶς στερήσει τῆς φιλίας τοῦ Θεοῦ, εἴμαστε καὶ ἐμεῖς ὑποχρεωμένοι νὰ λάβουμε θέση ἀπέναντί του. Καὶ εἶναι βέβαια ἀλήθεια ὅτι ἀρκετοὶ ἄνθρωποι δέν προβάλλουν καμμία ἀντίσταση στίς ἐπιθέσεις τοῦ διαβόλου. Σηκώνουν ἀπό πῖν ἀρχή τὰ χέρια καὶ παραδίνονται ἄνευ ὄρων. Γίνονται παιχνίδι στὰ χέρια τοῦ πονηροῦ καὶ δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἐκεῖνοι πού ἀντιστέκονται στίς προσβολές του καὶ τόν ἀντιμάχονται. Ἀντιπᾶσσουν ἄμυνα στίς ἐπιθέσεις του καὶ ὡς «καλοὶ στρατιῶται Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Β΄ Τιμ. 2,3) φυλάσσουν τίς ἐπάλλξεις τῆς ψυχῆς τους ἀπόρθητες καὶ τό φρόνημα τῆς καρδιάς τους

αδούλωτο. Είναι όσοι έχουν αναλάβει την καλή στρα-
τεία και αγωνίζονται να πετύχουν τη θέωση, που απο-
τελεί το βασικό σκοπό της ζωής τους.

Αλλά ο αγώνας αυτός χρειάζεται μεθοδικότητα
και τέχνη. Ο αντίπαλος δεν είναι εύκαταφρόνητος.
Είναι έμπειρος και πονηρός. Μετέρχεται δόλια μέσα,
χρησιμοποιεί πλεκτάνες και πανουργίες. Ως όπλα
του έχει το ψεύδος και την απάτη. Και μέ αυτά επιδιώ-
κει να πετύχει το σκοπό του που δεν είναι άλλος από
τη ματαίωση της σωτηρίας μας. Πολλοί όμως αγω-
νιστές αγνοούν τα όπλα του διαβόλου. Αγνοούν
ακόμη τη στρατηγική μέθοδο που εφαρμόζει ένα-
ντίον τους. Και έτσι, άνετοιμοι και άδιαφώτιστοι όπως
είναι, πέφτουν εύκολα θύματά του.

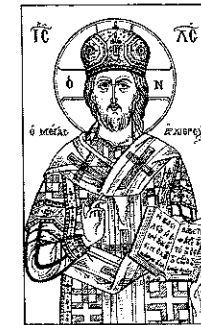
Στόν πόλεμο κατά του διαβόλου η καλή μας διά-
θεση δεν αρκεί. Χρειάζεται πλήρης γνώση των συν-
θηκών του πολέμου και των δυνατοτήτων του αντι-
πάλου μας. Και σ' αυτό το σημείο ύστερούμε. Ενώ
και η Αγ. Γραφή και οι Πατέρες της Εκκλησίας μας
παρέχουν συγκεκριμένες και λεπτομερείς πληρο-
φορίες για όσα αφορούν στις μεθοδείες του διαβό-
λου, εμείς οι περισσότεροι παραμένουμε στην άγνοια
και πυκνό σκοτάδι καλύπτει τις κινήσεις του έχθρου
μας.

Τό παρόν βιβλίο έχει σκοπό να ρίξει φως στο
στρατόπεδο του έχθρου, στο έπιτελείο και την όπλο-
θήκη του. Μετά τά λίγα εισαγωγικά περί του πνευ-
ματικού πολέμου, εκτίθενται αναλυτικά οι μεθοδείες
του Σατανά, τά τεχνάσματά του, τά όπλα του και γε-
νικά ό τρόπος τόν όποιο χρησιμοποιεί στην προ-
σπάθειά του να κυριεύσει τό όχυρό της ψυχής μας.

Προσπαθήσαμε ώστε να έχουν Αγιογραφική και
Αγιοπατερική θεμελίωση οι λόγοι μας, για να είναι
έγκυροι και κατοχυρωμένοι. Γι' αυτό γίνεται και συ-
χνή αναφορά τόσο στα Γραφικά χωρία, όσο και στις
γνώμες των Πατέρων.

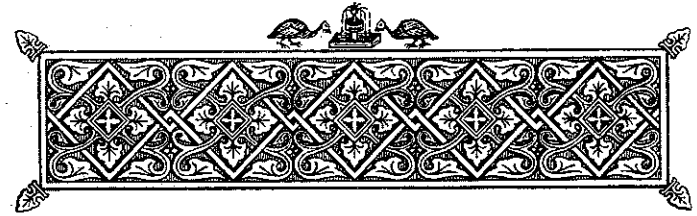
Πιστεύουμε ότι, μέ τη Χάρη του Θεού, θά βοηθή-
σει και αυτό τό βιβλίο τους εν τῷ πνευματικῷ αγῶνι
αδελφούς μας να φέρουν σέ αίσιο πέρας τά πνευμα-
τικά τους σκάμματα και να χαροῦν τήν «κατά των
δαιμόνων νίκην».

† Ο ΑΘΗΝΩΝ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄
Ο ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Τό κυριώτερο μέλημα

Πρώτιστο καί κύριο μέλημα κάθε ανθρώπου πρέπει νά εἶναι ἡ μέριμνα γιά τή σωτηρία τῆς πολύτιμης καί ἀθάνατης ψυχῆς του. Οὔτε ἡ δημιουργία περιουσίας οὔτε ἡ κατάληψη ἐπίζηλων θέσεων, οὔτε ἡ ἀπόκτηση ἐπιστημονικῶν γνώσεων, οὔτε ὅτιδήποτε ἄλλο, ἀπό ἐκεῖνα στά ὁποῖα ἀφοσιώνονται συνήθως οἱ ἄνθρωποι, μπορεῖ νά παραβληθεῖ καί νά συγκριθεῖ μέ τήν ἀνάγκη τοῦ πνευματικοῦ καταρτισμοῦ μας. Εἶναι ὄντως ἀσύγκριτη καί ἀνώτερη κάθε ἄλλης ἐπιδιώξεως καί προσπάθειας ἡ ἀδιάλειπτη καί συνεχῆς φροντίδα γιά τήν καλλιέργεια τῆς ψυχῆς μας, γιατί ἀπό αὐτήν ἐξαρτᾶται τό αἰώνιο μέλλον μας καί ἡ παντοπινή μας εὐτυχία. Γι' αὐτό καί ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος συμβουλεύει: *«Νά μὴν ἐπιδιώκουμε τήν ἀπόκτηση πλοῦτου, νά μὴν ἀποφεύγουμε πτωχεῖα, ἀλλά πάνω ἀπ' ὅλα νά φροντίζουμε τήν ψυχὴ μας καί νά τήν κάνουμε ἱκανή νά διαγεί καλῶς*

σπίν παροῦσα ζωή καί νά εἶναι ἔτοιμη γιά τήν αἰώνια ζωή». (Περί μετανοίας καί προσευχῆς, ὁμιλία δ' Mont faucon 305 D).

Πόσο μεγάλο καί σοβαρό εἶναι τό θέμα τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς μας ἀποδεικνύεται ἀπό τό ὅτι, ἀκριβῶς γι' αὐτήν, χρειάσθηκε ἕνας Θεός νά γίνει ἄνθρωπος καί «δι' ἡμᾶς τούς ἀνθρώπους καί διά τήν ἡμετέραν σωτηρίαν» νά προσφέρει ἑκουσίως τόν Ἐαυτό Του θυσία καί λύτρο, ὥστε νά μᾶς χαρίσει τήν ἀπολύτρωση καί τή θέωση. Γιά τοῦτο καί ὁ Θεάνθρωπος Κύριος ὀνομάζεται Ἰησοῦς, πού σημαίνει Σωτήρ. Μέ τήν σταυρική Του θυσία ἔγινε «ὁ ἀρχηγός τῆς σωτηρίας» μας (Ἐβρ. 2, 10). Γι' αὐτό καί ὁ Ἱερός Χρυσόστομος χαρακτηριστικά παρατηρεῖ: «Θανάτου θάνατος ὁ θάνατος (τοῦ Κυρίου) γέγονε». (P.G. 60, 485).

Σκοπός μας λοιπόν εἶναι νά θέσουμε ἐπί κεφαλῆς τῶν φροντίδων μας τό πῶς θά κατορθώσουμε νά οικειοποιηθοῦμε, δηλ. νά καταστήσουμε δική μας, τή σωτηρία καί τή χάρη πού μᾶς προσφέρει ὁ Ἰησοῦς. Ἐάν αὐτό δέν τό θελήσουμε μόνοι μας καί ἂν δέν ἀποφασίσουμε νά ἐκμεταλλευθοῦμε αὐτή τή σπουδαία εὐκαιρία, θά μένουμε διαρκῶς στήν πλάνη καί πυκνό σκοτάδι θά κυριαρχεῖ ἐντός μας. Τό φῶς τοῦ Χριστοῦ θά παραμένει γιά μᾶς ἄγνωστο καί ἐνῶ ὀνομαζόμαστε χριστιανοί, ἐν τούτοις μικρή ἢ καμμία σχέση θά ἔχουμε μέ τόν Κύριο καί τό σωτηριῶδες ἔργο Του. Ἀντίθετα, ἂν μέ τήν θέλησή μας ἐπιθυμήσουμε τόν πνευματικό μας καταρτισμό, τότε σύντομα θά δοῦμε τούς καρπούς τῆς προσπάθειάς μας πάνω στόν ἑαυτό μας καί θά αισθανθοῦμε τήν ἱκανοποίη-

ση, πού προσφέρει στόν ἄνθρωπο ἡ μυστική ἐσωτερική πληροφορία γιά τήν σωτηρία του.

Ἄγώνας σκληρός καί ἀδυσώπητος

Ἄλλά ἡ ὑπόθεση τῆς σωτηρίας μας, ὅσο ἀναγκαία καί ἀπαραίτητη εἶναι, τόσο καί δύσκολη καί δυσκατόρθωτη ἐμφανίζεται. Ὅποιος θελήσει νά ἀνταποκριθεῖ στή θυσία τοῦ Κυρίου, θά πρέπει μέ θερμό ζῆλο καί μέ ζωηρό ἐνδιαφέρον νά μεριμνήσει γιά τήν πνευματική του καλλιέργεια. Ἡ Ἄγ. Γραφή χαρακτηρίζει αὐτή τή μέριμνα σάν ἀγώνα καί πόλεμο, ὁ δέ ἀπόστολος Παῦλος ὀνομάζει τούς χριστιανούς στρατιῶτες, πρᾶγμα τό ὁποῖο σημαίνει, ὅτι ἐκεῖνος πού θά ἀποφασίσει νά κάνει δική του τή λυτρωτική θυσία τοῦ Χριστοῦ, θά χρειασθεῖ νά πολεμήσει σκληρά καί νά ἀγωνισθεῖ μέ θάρρος καί ἥρωισμό ἐναντίον ἐκείνων πού παρεμβάλλονται στό δρόμο του πρὸς τή θέωση. Πρόκειται γιά τόν πνευματικό ἀγώνα καί πόλεμο, γιά τόν ὁποῖο ὁμιλεῖ ὁ ἴδιος ὁ Ἀπόστολος, ὅταν λέγει: «Οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καί σάρκα» (Ἐφ. 6, 12).

Αὐτή ἡ πάλη, πού ποτέ δέν τελειώνει ἢ μᾶλλον σταματᾷ, ὅταν ὁ ἄνθρωπος κλείσει τά μάτια του γιά νά παραδοθεῖ στήν αἰωνιότητα, αὐτή εἶναι ἐκείνη πού καθορίζει κατά πόσο εἴμαστε συνειδητοί χριστιανοί. Γιατί ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι

εἶναι ξένοι πρὸς τὸν πνευματικὸ ἀγῶνα. Δέν τούς ἀπασχολεῖ ὁ ψυχικὸς τὸς καταρτισμὸς. Ἡ σκέψη καὶ τὰ ἐνδιαφέροντά τους εἶναι στραμμένα πρὸς τὴ γῆ. Τὸν οὐρανὸ, πού εἶναι ὁ τόπος τοῦ προορισμοῦ τους, ἢ μόνιμη πατρίδα καὶ κατοικία τους, δέν τὸν σκέπτονται. Δέν ποθοῦν τὴν αἰωνιότητα καὶ δέν φροντίζουν γιὰ τὴν ἐξασφάλισή της.

Καὶ ὅμως! Ἐάν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ γνώριζαν τὸ πραγματικὸ τὸς συμφέρον, ἐάν εἶχαν ἓνα ὀρθὸ προσανατολισμὸ, δέν θά ἀδιαφοροῦσαν γιὰ πράγμα τόσο ἀναγκαῖο, ἀλλὰ θά ρίχνονταν στὴν πνευματικὴ μάχη καὶ θά λάμβαναν μέρος στὸν πνευματικὸ πόλεμο. Μὲ τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν προσδοκία τῆς νίκης καὶ τοῦ τελικοῦ θριάμβου. Αὐτὸ ἄλλωστε τὸ νόημα ἔχουν καὶ τὰ λόγια τοῦ Κυρίου, ὅτι *«ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται καὶ βιασταὶ ἄρπάζουσιν αὐτήν»* (Ματθ. 11, 12). Ὅσοι ἀναλαμβάνουν αὐτὸν τὸν τιτάνιο καὶ ἀσταμάτητο ἀγῶνα, αὐτοὶ δικαιούνται, ἐφ' ὅσον ἀναδειχθοῦν νικητὲς νά γίνουν *«συμπολίται τῶν ἁγίων»* καὶ *«συγκληρονόμοι Χριστοῦ»* στὴν Βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Εἶναι ἀνάγκη;

Ἴσως μερικοὶ διατυπώσουν τὸ ἐρώτημα: ἀφοῦ ὁ Χριστὸς σταυρώθηκε καὶ ἔχυσε τὸ αἷμα Του γιὰ τὴν σωτηρία μας, δέν ἀρκεῖ αὐτό; Χρειάζεται καὶ ὁ δικὸς

μας ἀγῶνας; Ἡ ἀναγκαιότητα αὐτοῦ τοῦ ἀγῶνα γίνεται εὐκόλα ἀντιληπτή, ἂν σκεφθοῦμε ὅτι ναι μὲν ὁ Κύριος ἔχυσε πάνω στοῦ Σταυροῦ τὸ τίμιο αἷμα Του καὶ προσέφερε θεληματικὰ τὸν ἑαυτό Του ὑπὲρ ἡμῶν θυσία, ὅμως ὅλα αὐτὰ ἀνοιξαν ἀπλῶς τὸ δρόμο τῆς σωτηρίας μας, παραμέρισαν τὰ ἀνυπερβλήτα ἐμπόδια καὶ μᾶς ἔδειξαν τὴ θύρα τῆς Βασιλείας. Τώρα χρειάζεται ὁ καθένας μας νά βαδίσει αὐτὸ τὸ δρόμο, δηλαδή νά προσφέρει τὸν προσωπικὸ του στοιχεῖο στὴν μεγάλη ὑπόθεση τῆς λυτρώσεώς του, νά οἰκειοποιηθεῖ καὶ νά κάνει δική του τὴ θυσία τοῦ Σωτήρος. Τὸ προσωπικὸ αὐτὸ στοιχεῖο τῆς συμμετοχῆς μας στοῦ ἀπολυτρωτικὸ ἔργο τοῦ Κυρίου μας ἐνσαρκώνεται καὶ ἐκδηλώνεται στὸν ἀτομικὸ μας ἀγῶνα γιὰ τὴν ἀπαλλαγὴ μας ἀπὸ τὴν ἁμαρτία.

Ὅπως γνωρίζουμε, ἐξαιτίας τῆς παρακοῆς τῶν πρωτοπλάστων ὁ ἄνθρωπος ἐξέπεσε ἀπὸ τὸ ὕψος τῆς χάριτος καὶ ἔχασε τὰ πολύτιμα δῶρα, μὲ τὰ ὁποῖα τὸν εἶχε προικίσει ὁ Δημιουργὸς καὶ Πλάστης καὶ Θεὸς του. Ἔτσι ἡ ὁμορφὴ ψυχικὴ εἰκόνα τοῦ πρώτου ἀνθρώπου μὲ μιᾶς ἔχασε τὴν πραότητα της, σκούριασε, πάλιωσε, μαύρισε καὶ ἀχρειώθηκε. Τότε ἓνας ἄλλος ἄνθρωπος γεννήθηκε καὶ ἐγκαταστάθηκε μέσα του, ἄνθρωπος «παλαιός» καὶ κακὸς πού τὸν σύρει πρὸς τὴν ἁμαρτία καὶ τὴν αυτοκαταστροφή. Τὴν ὑπαρξὴ μέσα μας αὐτοῦ τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου τὴν αἰσθανόμαστε πικρά.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἔγραφε πρὸς τοὺς Ρωμαίους αὐτὰ τὰ τόσο χαρακτηριστικὰ λόγια, πού ζωγραφίζουν ἔντονα αὐτὴ τὴν ἀλήθεια: *«Βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου ἀντιστρατευόμενον τῷ*

νόμῳ τοῦ νοός μου...» (Ρωμ. 7, 23) Πράγματι! Πόσες φορές δέν αισθανόμαστε κάποιον ἄλλο ἑαυτό μας — τόν κακό μας ἑαυτό ὅπως λέμε— νά μᾶς ἐμποδίζει ἀπό τό δρόμο τοῦ Θεοῦ! Πόσες φορές δέν νιώθουμε νά προέρχεται ἀπό μέσα μας μία σκληρή καί ἀδυσώπητη ἀντίδραση γιά τό καλό! Πολλές φορές ὁ παλαιός ἄνθρωπος ἐπιχειρεῖ νά ματαιώσει τά καλά μας σχέδια, προδίδει τήν παρουσία του καί γίνεται ἐμπόδιο στό δρόμο τῆς σωτηρίας μας.

Ἄλλά τότε, προσλαμβάνει μία ἰδιαίτερη σημασία ἡ συμμετοχή μας στόν ἀγῶνα καί ἡ ἐπιμονή μας μέχρι τήν τελική νίκη. Ἐάν δέν εἶχε μεσολαβήσει ἡ πτώση καί ἡ ἁμαρτία, δέν θά χρειάζοταν κανένας ἀγώνας ἐκ μέρους μας. Τώρα ὅμως πού καί ἀπό τόν ἴδιο τόν ἑαυτό μας προέρχεται ἡ ἀντίδραση καί ἡ πολεμική, χρειάζεται νά ἀγωνισθοῦμε ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν μας καί νά κερδίσουμε ὡς ἔπαθλο τή νίκη πάνω στά πάθη μας πού ὡς ἄλλα μικρόβια ὑποσκάπτουν τήν ψυχική μας ὑγεία.

Μέτωπο εὐρύ

Ἄλλ' ὁ πνευματικός ἀγώνας εἶναι ἀγώνας πολυμέτωπος. Δέν ἔχουμε νά παλέψουμε μέ ἕνα καί μόνο ἐχθρό, τόν ἑαυτό μας. Πολλοί ἐχθροί καί ποικιλῶν μοι ἐπιβουλεύονται τή σωτηρία μας. Καί ἐπιδιώκουν μέ κάθε μέσο νά μᾶς παρασύρουν πρὸς τήν ἁμαρτία

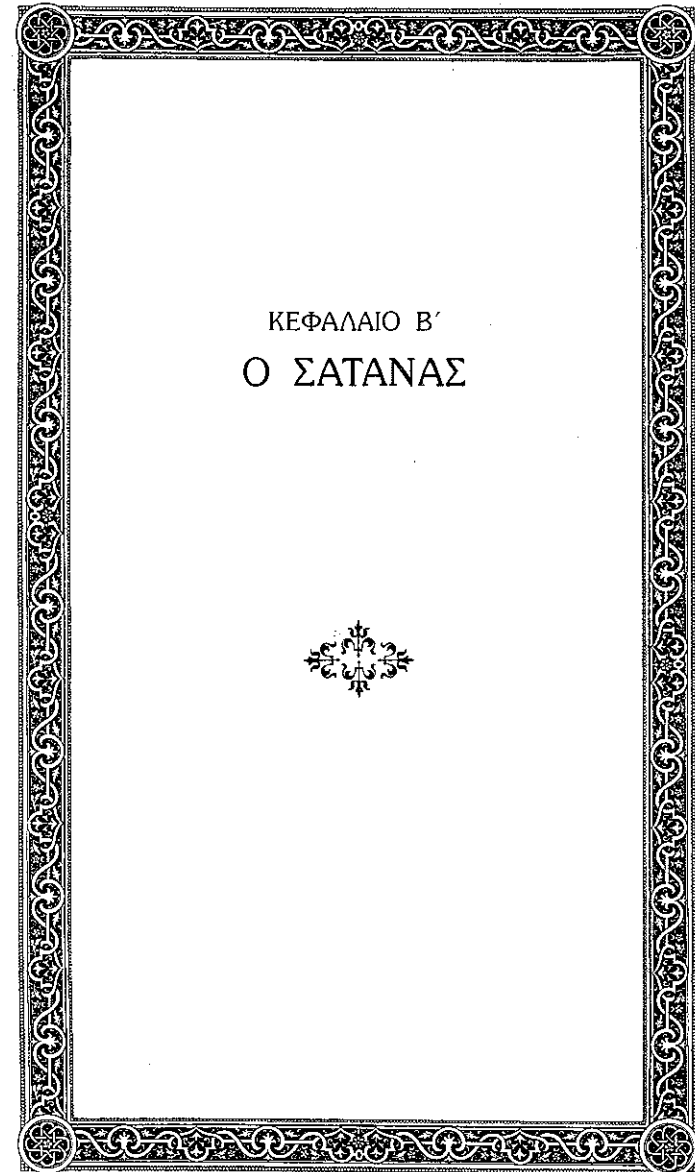
καί τήν ἀπώλεια. Κάθε ἕνας ἀπό τούς ἐχθρούς αὐτούς ἔχει τό δικό του μέτωπο, τό δικό του ζωτικό κῶρο, τό δικό του σύστημα πολεμικῆς. Μά ὅλοι μαζί συμφωνοῦν σ' ἕνα σκοπό, πού εἶναι ἡ ματαιώση τοῦ ἔργου τῆς λυτρώσεώς μας, αὐτῆς πού ὁ Κύριος μέ τή θυσία Του προσφέρει σέ ὅσους τήν ἐπιθυμοῦν. Ὁ Κύριος ἔγινε ὁ «αἴτιος σωτηρίας αἰώνιου» (Ἐβρ. 5, 9) γιά ὅλους μας, καί οἱ ἐχθροί αὐτοί ἐπιδιώκουν τήν παραμονή μας στήν κατάσταση τῆς φθορᾶς καί τοῦ θανάτου.

Ἐάν θά θέλαμε νά κάνουμε μία κάποια ἀναγνώριση τοῦ ἐδάφους καί νά ἐπιστημάνουμε τούς ψυχικούς μας ἐχθρούς, ἐκτός βέβαια ἀπό τόν κακό μας ἑαυτό, γιά τόν ὁποῖο μιλήσαμε προηγουμένως, θά ἔπρεπε νά ἀναφέρουμε βασικά τόν κόσμον καί τόν διάβολο. Ὁ κόσμος πού μᾶς περιβάλλει μέ τό δικό του φρόνημα καί τίς δικές του ἀντιλήψεις γίνεται τίς πιά πολλές φορές ἐμπόδιο στόν πνευματικό μας ἀγῶνα. Πολλές φορές ἡ γνώμη τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, τό «τί θά πεῖ ὁ κόσμος» γίνεται ἀρνητικό στοιχεῖο καί παράγοντας ἀνασχετικός γιά τήν πνευματική μας πρόοδο. Καί τοῦτο γιατί οἱ ἄνθρωποι πού μᾶς περιβάλλουν δέν ἔχουν ὅλοι τίς δικές μας πεποιθήσεις. Ἐκεῖνοι μέ ἄλλο τρόπο ἔχουν συλλάβει τό νόημα τῆς ζωῆς. Δέν πολυ-ἐνδιαφέρονται γιά τά πνευματικά ζητήματα. Τό θέλημα τοῦ Θεοῦ δέν τούς ἀπασχολεῖ. Ἐχουν τή δική τους κοσμοθεωρία. Ἄγνοοῦν τή βουλή τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι οἱ σκέψεις καί οἱ πράξεις τους δέν συμπορεύονται μέ τή διδασκαλία τῆς πίστεώς μας. Εἶναι σκέψεις καί πράξεις ἐγωιστικές, ὕλιστικές, κοϊκές.

Εἶναι λοιπόν φυσικό οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου νά μή συμφωνοῦν μέ τούς ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ. Πόσο χαρακτηριστικά διατυπώνει τήν ἀλήθεια αὐτή ὁ Θεῖος Ἰάκωβος: «Ὅς ἄν οὖν βουλευθῆ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρός τοῦ Θεοῦ καθίσταται» (Ἰάκ. 4, 4). Δέν ὑπάρχει μέση λύση. Ἡ θά πρέπει νά εἴμαστε μέ τό μέρος τοῦ κόσμου ἢ μέ τό μέρος τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἀσυμβίβαστα καί τά δύο μαζί. Γιά τοῦτο καί ὁ ἀπ. Παῦλος τόνιζε ὅτι «εἰ ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἄν ἦμην» (Γαλ. 1, 10). Ἐάν ἤθελα νά ἀρέσω δηλ. στούς ἀνθρώπους δέν θά ἦμουν δοῦλος Χριστοῦ, γιατί οἱ ἄνθρωποι πιστεύουν, λένε καί πράττουν τελείως διαφορετικά ἀπ' ὅσα σχετικά ἐντέλλεται ὁ Θεός.

Βασικός, λοιπόν, ἐχθρός τῆς πνευματικῆς μας πορείας εἶναι ὁ κόσμος καί οἱ ἐπιθυμίες του. Καί χρειάζεται νά προσέχουμε πολύ στίς ἐπιθέσεις του γιά νά προφυλάξουμε τόν ἑαυτό μας ἀπό πτώσεις.

Ἐκτός ἀπό τόν κόσμο ὑπάρχει, ὅπως εἶπαμε, καί ἄλλος ἐχθρός. Εἶναι ὁ διάβολος. Ἐχθρός ἰσχυρός, δυνατός, πονηρός καί πανοῦργος. Αὐτός ὁ ἐχθρός πρόκειται νά μᾶς ἀπασχολήσει διεξοδικώτερα στή συνέχεια. Ὅσο δυνατός, μεθοδικός καί ἄγρυπνος εἶναι ἐκεῖνος, ἄλλο τόσο προσεκτικοί πρέπει νά εἴμαστε ἑμεῖς. Γιά νά εἴμαστε ὅμως προσεκτικοί, δέν ἀρκεῖ νά γνωρίζουμε ἀπλῶς τόν ἐχθρό. Χρειάζεται νά τόν σπουδάσουμε, νά μελετήσουμε τή δύναμη καί τά ὄπλα του, καί κυρίως νά ἐξετάσουμε τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο δρᾷ, κινεῖται καί μάχεται, ὥστε ἀνάλογη νά εἶναι καί ἡ ἐκ μέρους μας ἀντιμετώπισή του. Καί σ' αὐτήν τήν ἔρευνα εἰσερχόμαστε τώρα.

Ὁ πνευματικός κόσμος

Πρὶν ἀπὸ κάθε μάχη οἱ ἀντίπαλοι στρατοὶ ἐπιδιώκουν μὲ κάθε μέσο νὰ ἐνημερωθοῦν γιὰ τὴ δύναμη, τὴν ὁποῖα διαθέτει ὁ ἐχθρὸς, καὶ γιὰ τὰ ὄπλα τὰ ὁποῖα ἔχει στὴ διάθεσή του. Τὰ γραφεῖα τῶν μυστικῶν ὑπηρεσιῶν ἐργάζονται ἐντατικά γιὰ νὰ συλλέξουν σχετικές πληροφορίες. Ἐκτὸς αὐτοῦ οἱ ἀρμόδιες ὑπηρεσίες προβαίνουν στὴν ἀναγνώριση τοῦ ἐδάφους, μὲ τρόπο ὥστε ὅλες αὐτές οἱ πληροφορίες νὰ ἀποτελέσουν τὴ βάση, πάνω στὴν ὁποῖα θὰ στηριχθεῖ, τὸ στρατηγικὸ σχέδιο τῆς μάχης, πού θὰ ἐξασφαλίσαι τὴ νίκη.

Κάτι παρόμοιο πρέπει νὰ κάνουμε καὶ ἡμεῖς μὲ τὸν ἀντίπαλό μας, τὸ διάβολο. Βρισκόμαστε μαζί του σὲ ἐμπόλεμη κατάσταση. Καὶ ἐπιβάλλεται νὰ γνωρίσουμε καλὰ τὸν ἐχθρό μας, νὰ ἐρευνήσουμε μὲ σχολαστικότητα τὴν προέλευση καὶ τοὺς σκοποὺς του, τὰ σχέδια καὶ τίς ἐπιδιώξεις του. Μόνο ἔτσι θὰ κατορ-

θώσουμε νά τόν ἀντιμετωπίσουμε μέ πιθανότητες ἐπιτυχίας. Καί γιά νά μάθουμε τόν ἐκθρό μας θά πρέπει νά καταφύγουμε στήν Ἁγ. Γραφή καί τούς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας γιά νά ἀντλήσουμε σπουδαῖες πληροφορίες περί τοῦ διαβόλου.

Ἡ Ἁγία Γραφή, λοιπόν, μᾶς διδάσκει ὅτι ὁ διάβολος ἦταν κάποτε ἄγγελος πού ἀνῆκε στόν ἀόρατο πνευματικό κόσμο. Ὁ Θεός δημιουργός, δηλαδή, ἐπλάσε πρῶτα τόν ἀγγελικό κόσμο, τά «λειτουργικά πνεύματα» ὅπως λέγονται, γιά νά ὑπηρετοῦν τό ἀγιώτατο θέλημά Του. «Ὅτε ἐγενήθησαν ἄστρα, ἤνεσαν με φωνῇ μεγάλη πάντες ἄγγελοί μου» (Ἰώβ 38, 7). Ὁ ἱερός Χρυσόστομος παρατηρεῖ «ἄν τὰς ἀνωτέρω δυνάμεις ἐξετάσης, οὐδέν ἄλλο εὐρήσεις ἢ ὅτι ἐν ἔργον αὐταῖς ἐστι τό αἰνεῖν τόν Θεόν...» (P.G. 59, 98). Καί πάλι «τοῦτο ἀγγέλων λειτουργία, τό διακονεῖν τῷ Θεῷ εἰς σωτηρίαν ἡμετέραν» (P.G. 63, 30). Πρῶτοι λοιπόν ἀπό ὅλα τά δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ δημιουργήθηκαν ἐκ τοῦ μηδενός οἱ ἄγγελοι «ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τά πάντα, τά ἐν τοῖς οὐρανοῖς καί τά ἐπί τῆς γῆς, τά ὄρατά καί τά ἀόρατα, εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξουσίαι· τά πάντα δι' αὐτοῦ καί εἰς αὐτόν ἐκτισται» (Κολ. 1, 16).

Ἡ Ἀποκάλυψη μᾶς πληροφορεῖ γιά τόν ἀριθμό τῶν ἀγγέλων. «Ἦν ὁ ἀριθμός αὐτῶν (τῶν ἀγγέλων) μυριάδες μυριάδων καί χιλιάδες χιλιάδων» (Ἀποκ. 5, 11) δηλ. ἀναρίθμητοι. Χωρίς νά γνωρίζουμε ἀκριβῶς τή φύση τῶν ἀγγέλων, μπορούμε ὥστόσο νά εἴμαστε βέβαιοι βασικά ὅτι οἱ ἄγγελοι δέν ἔχουν ὑλικό σῶμα ὅπως οἱ ἄνθρωποι. Εἶναι πνεύματα φωτός πού ἀκτινοβολοῦν τή θεία λάμψη. Ὅταν ὁμως πρό-

κειται νά ἐπικοινωνήσουν μέ τούς ἄνθρώπους καί νά γίνουν ἀντιληπτοί, τότε ἐμφανίζονται μέ σῶμα πού ἔχει ὑπερφυσικές ιδιότητες. Μερικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα τῶν ἀγγέλων εἶναι ὅτι ἔχουν λογικό, ἐλευθερία καί ἀθανασία, ὡς πνεύματα δέν ὑπόκεινται στούς περιορισμούς τοῦ χώρου, δέν ἐφαρμόζονται πάνω τους οἱ φυσικοί νόμοι.

Κατά τόν ἅγιο Ἰωάννη τό Δαμασκινό ἄγγελος εἶναι «οὐσία νοερά, ἀεικίνητος, αὐτεξούσιος, ἀσώματος, Θεῷ λειτουργοῦσα, κατά χάριν ἐν τῇ φύσει τό ἀθάνατον εἰληφυῖα» (P.G. 94, 865). Ἐνῶ ὁ ἅγιος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης διδάσκει ὅτι οἱ ἄγγελοι «ἀπάσης φθορᾶς καί θανάτου καί ὕλης καί γενέσεως καί ἄλλοτε ἄλλης φερομένης καθαρεύουσιν ὡς ἀσώματοι καί ἄυλοι» (P.G. 3, 693).

Ὅπως λοιπόν οἱ ἄγγελοι, ἔτσι καί ὁ διάβολος, ἐφ' ὅσον ὑπῆρξε κάποτε ἄγγελος, ἔχει τίς ιδιότητες τῶν ἀγγέλων, μέ τή διαφορά ὅτι ἐνῶ δημιουργήθηκε ἀπό τό Θεό ἀγαθός, δέν παρέμεινε στή θέση αὐτή, ἀλλά ἐξέπεσε οἰκίρα στήν κατάσταση τῆς πονηρίας.

Ἀπό ἄγγελος φωτός, σκοτεινός δαίμονας

Ὡς ἐλεύθερο ὄν πού ἦταν ὁ διάβολος πρὶν τήν πτώση του μπορούσε νά παραμείνει ἀγαθός, ὅπως τόν δημιούργησε ὁ Θεός, ἢ νά ἐκπέσει ἀπό τή θέση του, πράγμα τό ὁποῖο καί ἐπραξε ἐξ αἰτίας τῆς ὑπερ-

φανίας και τῆς ἀλαζονείας του. Γιατί μέ τήν ἐλευθερία πού διέθετε, ἔκανε κατάχρηση τοῦ αὐτεξουσίου του. Ἔτσι μιά ὀλόκληρη ὁμάδα ἀγγέλων, τό τάγμα τοῦ Ἑωσφόρου, ἐπαναστάτησε ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καί οἱ ἄγγελοι αὐτοί ἔγιναν αὐτόματα δαίμονες, κακοί καί πονηροί καί ἀπό τόν οὐρανό κατέπεσαν στόν Ἄδν. Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ἀναφερόμενος στό σπουδαῖο αὐτό γεγονός, εἶπε: *«ἐθεώρουν τόν σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα»* (Λουκ. 10, 18) γιά νά δείξει τήν πώση τῶν δαιμόνων ἀπό τό ἀγγελικό ὕψος τους.

Ἀλλά καί ὁ ἀπόστολος Πέτρος γράφει στήν καθολική του ἐπιστολή ὅτι ὁ Θεός τιμώρησε σκληρὰ τοὺς ἐπαναστατήσαντες ἐκείνους ἀγγέλους καί τοὺς ἐξετίναξε στόν τάρταρο καί τόν Ἄδν, μέχρι τῆ μέρα κατά τήν ὁποία θά κριθοῦν καί αὐτοί γιά τήν ἁμαρτία τους. *«...Ὁ Θεός ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλά σειραῖς ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν προυμένους»* (Β΄ Πέτρ. 2, 4). Τό ἴδιο πράγμα διδάσκεται καί στήν καθολική ἐπιστολή τοῦ Ἰούδα, ὅπου μάλιστα ὑπογραμμίζεται ἡ ἀνταρσία αὐτῶν τῶν ἀγγέλων, πού δέν θέλησαν νά παραμείνουν στίς θέσεις τους, ἀλλά ἐπεδίωξαν νά καταλάβουν ξένη θέση, ἐκείνη δηλ. τήν ὁποία ἀνήκει στό Θεό. Ἔτσι ὁ Θεός *«ἀγγέλους τοὺς μή τηρήσαντας τήν ἑαυτῶν ἀρχήν, ἀλλά ἀπολιπόντας τό ἴδιον οἰκηπίριον εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς αἰδίοις ὑπό ζόφον τετήρηκεν»* (Ἰούδα 6).

Ἀπ' ὅλα αὐτά γίνεται φανερό ὅτι οἱ δαίμονες ἔκαναν κακή χρήση τῆς ἐλευθερίας τους, ἔδειξαν ὑπερηφάνεια καί γι' αὐτό κατακρημνίσθηκαν ἀπό

τοὺς οὐρανοὺς καί ἀπό ἀγαθοί καί καλοί ἄγγελοι ἔγιναν πονηροί καί κακοί δαίμονες, μή μπορώντας πλέον νά μετανοήσουν καί νά ἐπανέλθουν στήν πρώτη τους θέση καί κατάσταση. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος σημειώνει ὅτι ἡ ὑπερηφάνεια ὑπῆρξε ἡ αἰτία τῆς πώσεως τοῦ διαβόλου. *«Δέν ἀναγκάστηκε ἀπό κανέναν ὁ διάβολος νά γίνει διάβολος· δέν ἦταν διάβολος πρὶν ἂν δέν ἀρρώστιασε ἀπό πῖν ἀρρώστια τῆς ὑπερηφάνειας. Αὐτή ἡ ἀρρώστια τοῦ στέρησε πῖν παρηρησία πού εἶχε ἐνώπιον Θεοῦ καί τόν ἔστειλε σπὶ γέεννα, αὐτὴ ἔγινε ἡ αἰτία ὄλων τῶν κακῶν»* (P.G. 59, 106).

Μάλιστα ὁ ἅγιος Θεόφιλος Ἀντιοχείας θέλοντας νά δώσει τήν ἐρμηνεία τῶν λέξεων «δαίμων» καί «δράκων» μέ τίς ὁποῖες ἀποκαλεῖται ὁ διάβολος, λέγει ὅτι αὐτός *«δαίμων καί δράκων καλεῖται διὰ τό ἀποδεδρακεῖν αὐτόν ἀπό τοῦ Θεοῦ»* (Πρὸς Αὐτόλυκον Β΄ ΒΕΠΕΣ 5, 40) δηλ. λέγεται ὁ διάβολος δράκων γιατί ἀπέδρασε, ἔφυγε μακριά ἀπό τό Θεό.

Ἐνα ζήτημα τό ὁποῖο γεννᾶται ἐδῶ εἶναι ἐάν ὁ διάβολος μόνος του ἐπινόησε τό κακό καί τήν ἁμαρτία ἢ ἐάν, ἀντίθετα, τό κακό ὑπῆρχε πρὶν ἀπ' αὐτόν. Δηλαδή τό πρόβλημα εἶναι ἐάν ὁ διάβολος εἶναι ἢ ὄχι ἡ αἰτία τοῦ κακοῦ. Ἡ ἀπάντηση στό πρόβλημα αὐτό εἶναι τόσο ἀπλή, ἔχει δέ δοθεῖ τόσο ἀπό τήν Ἀγ. Γραφή ὅσο καί ἀπό τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Θεός εἶναι ἀγαθός. Ὅ,τι δημιούργησε ὑπῆρξεν *«καλόν λίαν»*. Ἐπομένως δέν εἶναι δυνατόν νά δεχθοῦμε, ὅτι ἐκτός τοῦ καλοῦ ὁ Θεός δημιούργησε καί τό κακό. Κατά ἓνα ἀρχαῖο κείμενο τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ *«Θεός... καλῶν μόνος ἐστὶν αἴτιος»* (Κλη-

μέντια ὁμιλ. ιθ', ΒΕΠΕΣ 1, 215). Ἐάν ὁ Θεός ἦταν ὁ αἴτιος τοῦ κακοῦ, θά ἔπαυε νά εἶναι ἀγαθός, πρᾶγμα ἄτοπο. Ἐάν πάλι τό κακό ἦταν αὐθύπαρκτο, δηλαδή ὑπῆρχε ἀνεξάρτητο ἀπό τό Θεό, τότε θά ἔπρεπε νά δεχθοῦμε τήν ὑπαρξη δύο Θεῶν. Ἐνός καλοῦ καί ἐνός κακοῦ.

Ἄλλά ἐμεῖς ἀποκρούμε αὐτή τή διαρχία, ὅταν ὁμολογοῦμε στό Σύμβολο τῆς Πίστεως, ὅτι πιστεύουμε «εἰς ἓνα Θεόν» Ἔτσι μόνη λύση παραμένει ὅτι τό κακό τό ἐπινόησε ὁ διάβολος. Στή β' κατήχησή του ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων ἀποδίδει μέ τρόπο σαφῆ αὐτή τή διδασκαλία, ὅταν λέγει τά ἐξῆς κατατοπιστικά: «Ἀρχηγός τῆς ἁμαρτίας εἶναι ὁ διάβολος καί πατέρας τῶν κακῶν αὐτό ἔχει πεῖ ὁ Κύριος οὐκ ἐγώ ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. Πρίν ἀπ' αὐτόν κανένας δέν ἁμάρτησε. Ἀμάρτησε ὄχι διότι εἶχε τή ροπή πρὸς τήν ἁμαρτία ἀπό τή φύση του (ἐπειδή πάλι ἡ αἰτία τῆς ἁμαρτίας θά ἀποδιδόταν στόν κατασκευάσαντα), ἀλλά ἄν καί δημιουργήθηκε ἀγαθός ἔγινε διάβολος ἀπό δική του προαίρεση ἀπολαμβάνοντας ὁ ἴδιος τό ἀποτέλεσμα τῆς πράξεως. Ὅντας Ἀρχάγγελος ὕστερα ὀνομάστηκε διάβολος καί ὄντας ἀγαθός ὑπῆρέτης Θεοῦ ἔγινε ἀποστάτης καί ὀνομάστηκε Σατανᾶς» (P.G. 33, 381, 408).

Γίνεται λοιπόν σαφές ἀπό τούς λόγους τοῦ ἁγίου Πατρός ὅτι αἴτιος τοῦ κακοῦ καί ἀρχηγός τῆς ἁμαρτίας εἶναι ὁ ἴδιος ὁ διάβολος, πρᾶγμα πού καί ὁ Κύριος δίδαξε ὅταν εἶπε ὅτι «ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει» (Α' Ἰωάν. 3, 8). Ἡ πτώση του ὀφείλεται στή δική του ἐλεύθερη ἀπόφαση γιά τοῦτο καί ἡ τιμωρία του ὑπῆρξε αὐστηρή καί παραδειγματική. Τήν

ἴδια διδασκαλία βρίσκουμε καί στόν Μ. Ἀντώνιο, ὁ ὁποῖος περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλον εἶχε γνώση τοῦ διαβόλου. Λέγει λοιπόν ὁ Μ. Ἀντώνιος ὅτι «οἱ δαίμονες δέν ἀποκαλοῦνται ἔτσι γιατί ἔτσι δημιουργήθηκαν. Ὁ Θεός δέν δημιούργησε τίποτε τό κακό. Καί αὐτοί καλοί δημιουργήθηκαν, ἀλλά, ἔπεσαν ἀπό τήν οὐράνια δόξα καί ὅλα τά κινοῦν ἐπιθυμώντας νά μᾶς ἐμποδίσουν ν' ἀνέβουμε στόν οὐρανό ἀπ' ὅπου αὐτοί ἔπεσαν» (ΒΕΠΕΣ 33, 23).

Τό τελευταῖο αὐτό σημεῖο θίγει ἓνα ζήτημα πολύ ἐνδιαφέρον γιά ὅλους μας δηλαδή ποιό ἔργο ἔχουν νά ἐπιτελέσουν οἱ δαίμονες στή γῆ. Λόγω τῆς σοβαρότητός του θά ἀφιερῶσουμε σέ αὐτό τήν ἐπόμενη παράγραφο.

Ἀνθρωποκτόνος

Ἡ Ἁγ. Γραφή καί ἡ ἱερή μας παράδοση πολλές ὀνομασίες ἔχουν ἀποδώσει στόν διάβολο. Μισόκαλος, φθονερός, πονηρός, δόλιος, πανουργός, ἐχθρός, ἀντίδικος, ἀνθρωποκτόνος, λέων ὠρυόμενος, δράκων, πειράζων, βεελζεβούλ κ.ἄ. Σέ ὅλες αὐτές τίς ὀνομασίες, δεσπόζει ἡ ἔννοια τῆς κακότητος καί τῆς ἐχθρότητος. Εἶναι ἡ κακότητα καί ἡ ἐχθρότητα τοῦ διαβόλου ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου. Μέ κάθε μέσο ἐπιδιώκει ὁ διάβολος τό κακό μας. Θέλει —ὅπως μᾶς εἶπε ἡδὼν ὁ Μέγας Ἀντώνιος— νά μὴν ἀνέλθουμε

ἐμεῖς ἐκεῖ ἀπό ὅπου αὐτός ἐξέπεσε δηλ. στόν οὐρανό. Κύριο ἔργο του εἶναι νά ματαιώσει τή σωτηρία μας.

Κατά τόν ἀπολογητή Ἰουστῖνο «οὐ γάρ ἄλλο τί ἀγωνίζονται οἱ λεγόμενοι δαίμονες ἢ ἀπάγειν τοὺς ἀνθρώπους ἀπό τοῦ ποιήσαντος Θεοῦ καί τοῦ πρωτογόνου αὐτοῦ Χριστοῦ» (Ἐπολογία, ΒΕΠΕΣ 3, 193). Γεμάτοι ἀπό φθόνο καί κακία γιά τόν ἄνθρωπο οἱ δαίμονες, ἀγωνίζονται νά ἀπομακρύνουν τόν ἄνθρωπο ἀπό τό Θεό, γιατί δέν ἀνέχονται νά βλέπουν νά ὑπάρχουν ἀγαθές σχέσεις μεταξύ τους. Πολύ χαρακτηριστικά εἶναι, ἐν προκειμένῳ τά λόγια τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης, πού ἀποκαλύπτουν τά αἷτια αὐτῆς τῆς διαγωγῆς τῶν δαιμόνων: «Οἱ δαίμονες λιώνουν ἀπό φθόνο καί ζήλεια ὅταν βλέπουν ὅτι οἱ ἄνθρωποι πλησιάζουν τό Θεό, ἐνῶ ἐκεῖνοι ἔχουν τόσο ἀπομακρυνθεῖ ἀπό Αὐτόν». Εἶναι ἐπομένως φανερό ὅτι οἱ δαίμονες «εἰσὶ κακοθελεῖς καί πρὸς τό βλέπειν ἔτοιμοι» καθὼς ὁ Μ. Ἀντώνιος δίδασκε, ἀφοῦ δέν ἀνέχονται νά βλέπουν τοὺς ἀνθρώπους νά σώζονται ἀπό τή χάρη τοῦ Θεοῦ.

Κάθε ἐπιτυχία μας στήν πνευματική ζωή κάνει τοὺς ἀγγέλους νά χαίρονται καί τοὺς δαίμονες νά πενθοῦν καί νά λυποῦνται. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος λέγει ὅτι τό νά γινόμαστε καλύτεροι ἀπό ἄποψη πνευματική, δαγκώνει, τσιμπᾷ ἐνοχλητικά τρόπον πῖνα τόν διάβολο, πού ἀκριβῶς τό ἀντίθετο ἐπιθυμεῖ διακαῶς καί ἐπιδιώκει. «Τό γάρ βελτίους γίνεσθαι τοὺς ἀνθρώπους δάκνει αὐτόν (τόν διάβολον) καί αὐτό καθ' ἑαυτό καί λυπεῖ».

Ἐὸ Κύριος ὀνόμασε τό διάβολο «ἀνθρωποκτόνο»,

φονιά δηλαδή τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς. Γιατί τί ἄλλο σημαίνει ἡ ἁμαρτία; Εἶναι ἡ ἀπώλεια τοῦ ἀνθρώπου καί ἡ ἀπομάκρυνσή του ἀπό τό Θεό. Μισεῖ τόν ἄνθρωπο ὁ διάβολος καί ἐργάζεται ἀκατάπαυστα γιά τήν ἀπώλειά του. Αὐτό εἶναι τό μοναδικό του ἔργο. Αὐτό τό νόημα ἔχει καί ἡ παραβολή τῶν ζιζανίων πού εἶπε ὁ Κύριος ὅπως μᾶς τή διέσωσε ὁ Εὐαγγελιστής Ματθαῖος στό 19 κεφάλαιό του. «Ἦλθεν ὁ ἐχθρός καί ἔσπειρε ζιζάνια» (Ματθ. 13, 25) τόνισε ὁ Κύριος. Καί αὐτός ὁ ἐχθρός εἶναι ὁ διάβολος. «Ὁ δέ ἐχθρός ὁ σπείρας αὐτά ἐστίν ὁ διάβολος» (Ματθ. 13, 39) πού σκοπό ἔχει νά μολύνει τό ψυχικό μας ἔδαφος καί νά καθιστᾷ χέρσο τόν ἀγρό τῆς ψυχῆς μας.

Σπείρει ὁ Θεός, ὁ καλός γεωργός, στόν ἀγρό μας τά σωτηριώδη σπέρματα τοῦ καλοῦ. Ἔρχεται καί ὁ διάβολος καί σπέρνει καί αὐτός τά ζιζανία του, τά σπέρματα τοῦ κακοῦ. Ἔτσι ἡ κάθε μιά ψυχή γίνεται τό πεδίο ἑνός πυρετώδους πολέμου μεταξύ τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ, τοῦ φωτός καί τοῦ σκοτός. Κατά τόν Ὁριγένη, «δαιμόνων (γνώρισμα εἶναι) τό διά παντός πῖν ἀνομίαν ἐργάζεσθαι» (εἰς ψαλμούς ΒΕΠΕΣ 15, 306), πράγμα πού ἐπιβεβαιώνει ὅσα μέχρι τώρα εἶπαμε.

Τό ἔργο του δέ αὐτό ὁ διάβολος τό ἐπιτελεῖ μέ πολλή ὄρεξη, χωρίς νά ἀποκάμνει. Δέν ὑπάρχει περίπτωση νά συμφιλιωθεῖ μέ τό καλό καί νά ὑπογράψει εἰρήνη. Ἀσταμάτητη καί ἀνελέητη εἶναι ἡ μανία του νά καταστρέψει τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ καί νά μᾶς ὑποδουλώσει. Γιά τήν ὀρμή του αὐτή ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς τόν ὀνομάζει «λησπῖν» καί «κλέπτην»

(Στρωματεῖς Α΄ ΒΕΠΕΣ 7, 269) πού συνεχῶς ἐπιδίω-
κει νά μᾶς ἀφαιρέσει ὅ,τι πολυτιμότερο διαθέτουμε,
τήν καθαρότητα τῆς ψυχῆς μας. Ἔτσι οἱ «θηρῶντες
τάς ψυχάς» δαίμονες κατὰ τόν Ὁριγένη (ΒΕΠΕΣ 14,
329) δέν ἀφήνουν εὐκαιρία ἀνεκμετάλλευτη «πρός
πῖν τῶν ἀνθρώπων ἀπώλειαν». Ἀλλά καί αὐτή ἀκό-
μα ἡ λέξη διάβολος σημαίνει τό ὄν ἐκεῖνο, τό ὁποῖο
συκοφαντεῖ καί διαβάλλει. Ποιόν συκοφαντεῖ ὁ διά-
βολος; Συκοφαντεῖ τόν ἄνθρωπο πρὸς τό Θεό, τό
Θεό πρὸς τόν ἄνθρωπο καί τόν ἄνθρωπο πρὸς τόν
πλησίον συνάνθρωπό του. Στήν Ἀποκάλυψη ἔχου-
με τή μαρτυρία τοῦ θεόπνευστου Εὐαγγελιστοῦ γι'
αὐτό. Ἐκεῖ γίνεται λόγος γιά τόν πόλεμο, ὁ ὁποῖος
ἔγινε στόν οὐρανό μεταξύ τοῦ ἐπαναστάτη Ἐωσφό-
ρου καί τῶν ἄλλων ἀγγέλων κι ἀκόμη γιά τήν ἔκπτω-
ση τοῦ ἑωσφορικοῦ τάγματος πού ὄχι μόνο τό Θεό
πίκρανε ἀλλά καί τούς ἀνθρώπους διέβαλε. Νά πῶς ὁ
Εὐαγγελιστής Ἰωάννης ἀποκαλύπτει αὐτή τήν ἀλή-
θεια:

*«Καί ἔγινε πόλεμος στόν οὐρανό. Καί ὁ Μιχαήλ
καί οἱ ὑπό τάς διαταγάς του ἄγγελοι ἦλθαν νά πολε-
μήσουν μέ τόν δράκοντα. Καί ὁ δράκων πολέμησε
καί οἱ ἄγγελοί του μαζί μέ αὐτόν. Καί δέν ὑπέρισχυ-
σε, ἀλλά ἡ ἦτια του ἦταν τόσο μεγάλη, ὥστε δέν
εὐρέθη πλέον θέση γι' αὐτόν στόν οὐρανό. Καί ἐρ-
ρίφθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ παλαιός ὄφις, πού πα-
ρέσυρε σπῖν παράβαση τούς πρωτοπλάστους, ὁ ονο-
μαζόμενος διάβολος καί ὁ Σατανᾶς, ὁ ὁποῖος πλανᾷ
ὅλη τήν οἰκουμένη, ἐρρίφθη στή γῆ καί οἱ σκοτεινοί
ἄγγελοί του ἐρρίφθησαν καί αὐτοί μαζί του. Καί
ἄκουσα μεγάλη φωνή στόν οὐρανό νά λέγει: τώρα ἡ*

*ἀναμενόμενη σωτηρία καί ἡ δύναμη καί ἡ βασιλεία
τοῦ Θεοῦ μας καί ἡ ἐξουσία καί κυριαρχία τοῦ Χρι-
στοῦ του, γιατί ἔπεσε ὁ κατήγορος τῶν ἐπί γῆς
ἀδελφῶν μας, αὐτός πού τούς κατηγοροῦσε καί τούς
διεκδικοῦσε ὡς δικούς του μπροστά στό Θεό ἡμέρα
καί νύχτα» (Ἀποκ. 12, 7-10).*

Βλέπεις λοιπόν ἀγαπητέ ἀναγνώστη, πόσο ἀπύθ-
μενο βᾶθος κακίας ἔχει ὁ διάβολος, ὥστε νά μὴν πε-
ριορίζεται στό νά πειράζει τόν ἄνθρωπο, ἀλλά καί νά
τόν διαβάλλει ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ; Τό μίσος του ἐνα-
ντίον μας εἶναι ὄντως πρωτοφανές καί παράφορο.
Καί νά σκεφθεῖ κανεῖς πόσες φορές ἐμεῖς οἱ ἴδιοι
τείνουμε χεῖρα φιλίας καί ἀγαθῶν σχέσεων μαζί του!

Πόλεμος λυσώδης καί ἐξοντωτικός

Ὅσο ὁ διάβολος μᾶς πολεμᾷ καί ἀστοχεῖ, τόσο
ἐξαγριώνεται καί θυμώνει. Τό πολεμικό του μένος
ἐξάπτεται καί συνεχῶς κινεῖται γιά νά ἀποσπάσει μιᾶ
νίκη. Ἄς μὴν ἀπατώμαστε. Ἀπό τή στιγμή πού ὁ
διάβολος, ὁ φοβερὸς αὐτὸς δράκων, ἔχασε τό παι-
γνίδι στόν οὐρανό, ἔβαλε πείσμα νά μᾶς κάνει δι-
κούς του. *«Καί ἀπῆλθε ποιῆσαι πόλεμον μετά τῶν
λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς (τῆς γυναίκας) τῶν τη-
ρούντων τάς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ καί ἐχόντων πῖν
μαρτυρίαν Ἰησοῦ»* (Ἀποκ. 12, 17). Οἱ ἄνθρωποι τοῦ
Θεοῦ θά πολεμῶνται ἀπ' αὐτόν μέ λυσώδη μανία,

ὅσο θά διαρκεῖ ἡ ζωὴ τους, ἐφ' ὅσον, ἐννοεῖται, θά ἀνθίστανται καὶ θά ἀντιμάχονται.

Ὁ ἅγιος Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος μᾶς βεβαιώνει ὅτι «ὁ Σατανᾶς οὐδέποτε ἠσυχάζει πολεμῶν ἕως ἄν γῆ τις εἰς τὸν αἰῶνα τοῦτον καὶ φορῇ τὴν σάρκα, πολεμεῖται». (Ὁμιλίες πνευματικές, ΒΕΠΕΣ 41, 277). Καὶ ὁ ἀπ. Πέτρος τὸν παρομοιάζει μὲ λέοντα ὠρυόμενον καὶ ἐχθρὸ βδελυρὸ, πού δέν ἀσχολεῖται μὲ τίποτε ἄλλο, ἐκτός ἀπὸ τὴν καταστροφή μας. «Ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπίῃ» (Α' Πέτρ. 5,8).

Ὁ πόλεμος αὐτός εἶναι ἐπίμονος καὶ ἐπίπονος. Δέν ἔχει ἀνακωχή, οὔτε ἀνάπαυλα. Συνεχίζεται ἀκατάπαυστα, ἕως ὅτου ἐπιτευχθεῖ ὁ τελικὸς σκοπός. Γιὰ τοῦτο ὁ διάβολος μετέρχεται ὅλη του τὴν πονηρία. Θέτει σέ ἐφαρμογὴ τὰ ὄπλα του, καὶ τίς πλεκτάνες του. Ἡ ἁγία Συγκλητική μᾶς πληροφορεῖ ὅτι «πολλὰς ἔχει (ὁ διάβολος) παγίδας καὶ δεινὸς ἐστὶ θηρευτῆς (κυνηγός)» (ΒΕΠΕΣ 35, 246). Ἐπειδὴ ὁ πόλεμος αὐτός εἶναι ὑπὲρ πάντων, ὁ διάβολος ἀγωνίζεται νά κερδίσει. Μηχανεύεται τρόπους γιὰ νά ἐπιβουλευθεῖ τὴν ἐνάρητη ζωὴ μας. Χαρά του εἶναι νά μᾶς κάνει νά πέσουμε καὶ νά ἁμαρτήσουμε. Τό λέγει καθαρά ὁ Ὁριγένης: «οἱ δαίμονες ἐπὶ τοῖς ἁμαρτάνουσιν ἀγάλλονται» (εἰς Ψαλμούς ΒΕΠΕΣ 15, 320) καὶ πάλι «ἐπὶ μὲν τοῖς μετανοοῦσιν οἱ ἄγγελοι καίρουσι, ἐπὶ δέ τοῖς σαλευομένοις οἱ δαίμονες» (ΒΕΠΕΣ 15, 380).

Ὁ Μ. Ἀντώνιος διαβεβαιώνει ὅτι τῶν δαιμόνων τὰ στρατηγικὰ σχέδια γιὰ τὴν κατάκτηση τῶν ψυχῶν εἶναι πάμπολλα. «Πολλὰ γάρ αὐτῶν ἐστὶ τὰ πανουρ-

γεύματα καὶ τὰ τῆς ἐπιβουλῆς κινήματα» (ΒΕΠΕΣ 33, 23). Σάν στρατηγὸς ἐμπειρότατος ὁ διάβολος κατευθύνει τὴ μάχη. Πότε ἐπιτίθεται καὶ πότε ὑποχωρεῖ. Δέν ἠσυχάζει ἐὰν δέν κατορθώσῃ, νά ἐπιτύχει στὰ σχέδιά του. Περιφέρεται δεξιά καὶ ἀριστερά ὡς θηρίο ἀνήμερο. Καὶ δέν ἱκανοποιεῖται μὲ μίᾳ μικρῇ νίκῃ, μὲ μίᾳ πτώση τοῦ θύματός του. Ἐπιδιώκει τὴν τελικὴ νίκη, τὴν πτώση τῆς ψυχῆς. Γι' αὐτό καὶ ἐπιμένει. Ἐπιμένει καὶ μάχεται. Μάχεται μέχρι τέλους. Ὁ ἅγιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης γράφει: «Ὁ ἀντίδικος (ὁ διάβολος) σάν λυσσασμένο λιοντάρι περιπατεῖ ζητῶντας κάποιον νά καταπιεῖ, κάποιον νά συλλάβῃ σάν θήραμα εἴτε μερικῶς, εἴτε ἐξ ὀλοκλήρου. Δέν ἀρκεῖται νά καταλάβῃ ἕνα μέρος, ἀλλὰ προχωρεῖ σιτὸ χειρότερο, μέχρις ὅτου ἐπιφέρει τὸν θάνατο τῆς ἁμαρτίας» (P.G. 99, 1681).

Γενικά χαρακτηριστικά τοῦ πολέμου

Πρὶν εἰσελθόμεν στὴ λεπτομερῆ ἀνάλυση τῶν μεθοδειῶν τοῦ διαβόλου, κρίνουμε σκόπιμο μετὰ τὰ γενικά πού μέχρι τώρα εἶπαμε γιὰ τὸν ἀόρατο πνευματικὸ πόλεμο, νά προχωρήσουμε περισσότερο στὴν ἀναγνώριση τοῦ ἐδάφους καὶ νά γνωρίσουμε καλύτερα τὸν ἐχθρὸ μας, τὸν διάβολο. Μερικά γενικά χαρακτηριστικά αὐτοῦ τοῦ πολέμου θά μᾶς εἶναι χρήσιμα γιὰ τὴν ὀργάνωση τῆς ἄμυνας μας.

Καί πρῶτα πρέπει νά ἐπαναλάβουμε ὅτι **ὁ πόλεμος εἶναι συνεχής**. Δέν ὑπάρχει κατ' οὐσίαν καιρός ἀναπαύσεως. Καί ὅταν δέν μᾶς πολεμᾷ φανερά ὁ ἐχθρός, ἐργάζεται ἀθόρυβα καί ὑπουλά. Καί ὅταν εἴμαστε ἐν κινήσει, καί ὅταν κοιμόμαστε, καί ὅταν τρώγουμε, καί ὅταν πίνουμε, καί ὅταν ἐργαζόμαστε, παντοῦ καί πάντοτε ἐλλοχεύει ὁ ἐχθρός, καί ὁ κίνδυνος νά συλληφθοῦμε στά δίχτυα του εἶναι ἄμεσος. Κατά τόν ἅγιο Συμεών τό Νέο Θεολόγο: «*Ὁ πόλεμος εἶναι συνεχής καί ἐπίσης συνεχής ἡ ἀνάγκη νά φοροῦν οἱ στρατιῶτες τοῦ Χριστοῦ τά πνευματικά τους ὄπλα*».

Τό δεῦτερο σημεῖο πού πρέπει νά τονίσουμε εἶναι ὅτι **οἱ δαίμονες στόν πόλεμο αὐτό εἶναι ἀδίστακτοι**. «*Τολμηροί δέ εἰσὶ καί λίαν ἀναιδεῖς*» ὅπως λέγει ὁ Μ. Ἀντώνιος (ΒΕΠΕΣ 33, 23). Δέν νιρέπονται, δέν λυποῦνται. Εἶναι ἱκανοί γιά τά πάντα. Δέν διστάζουν πουθενά. Αὐτό σημαίνει ὅτι ρίχνονται μέ ἀσυγκράτητη μανία στή μάχη, πολεμοῦν μέ πολλές δυνάμεις πού ἀφειδῶς διαθέτουν ὄργανα τοῦ δαίμονα, στρατιῶτες δηλ. ἀφοσιωμένοι σ' αὐτόν εἶναι τό πλῆθος τῶν πονηρῶν πνευμάτων πού ὑπακούουν στίς διαταγές του καί τίς ἐκτελοῦν μέ προσοχή. Ὁ Εὐσέβιος γράφει ὅτι «*ὄπλα διαβόλου (εἶναι) οἱ πανταχοῦ γῆς ἰδρυμένοι δαίμονες συνεργοῦντες αὐτοῦ τῇ κατά τῶν ἀνθρώπων τυραννίδι*» (ΒΕΠΕΣ 23, 269).

Ὡστόσο ὅμως πρέπει νά μή μᾶς διαφεύγει καί μία ἄλλη ἀλήθεια. Ὅτι ὁ διάβολος ἔχει ἐξουσία νά μᾶς πολεμᾷ, ἀλλά ὄχι καί νά μᾶς νικᾷ, ἐάν δέν τοῦ τό ἐπιτρέψουμε. Σ' ἓνα πολύ ἀρχαῖο κείμενο τῆς Ἐκκλησίας μας, πού ὀνομάζεται Ποιμὴν τοῦ Ἑρμᾶ, γί-

νεται λόγος γιά τό θέμα αὐτό καί ἀπό ἐκεῖ πληροφοροῦμεθα ὅτι «*δύναται ὁ διάβολος ἀντιπαλαῖσαι, καταπαλαῖσαι δέ οὐ δύναται*» (P.G. 2, 949). Αὐτό σημαίνει πῶς ὅταν ἀγωνισθοῦμε ἐναντίον του μποροῦμε νά ἐξέλθουμε νικητές.

Ἄλλωστε ὁ ἴδιος ὁ Ἅπ. Παῦλος μᾶς διαβεβαιώνει ὅτι ὁ Θεός «*οὐκ ἐάσει ἡμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δυνάμεθα, ἀλλά ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καί πίνεκτασιν τοῦ δύνασθαι ἡμᾶς ὑπενεγκεῖν*» (Α' Κορ. 10, 13). Δέν εἶναι ποτέ δυνατόν νά ἐπιτρέψει ὁ Θεός νά μᾶς πολεμᾷ ὁ διάβολος μέ μεγαλύτερη δύναμη ἀπό τίς δικές μας δυνάμεις. Γιατί τότε θά ἦταν ἄνισος ὁ ἀγώνας καί ἄδικος ὁ Θεός. Ἐάν ὁ διάβολος τελικά ἦταν ἰσχυρότερός μας, κάθε ἀγώνας θά ἦταν περιττός καί τό ἀποτέλεσμα ἐκ τῶν προτέρων γνωστό. Ἐκεῖνος θά ἦταν ὁ νικητής καί ἐμεῖς οἱ ἠττημένοι. Ἄλλ' ὄχι «*ἐάν κάποιος δέν παραδώσει μέ τῆ θέλησή του τόν ἑαυτό του, ὡς δοῦλο στόν διάβολο, αὐτός δέν ἔχει καμμία ἐξουσία ἐναντίον του*» (Κλημῆνια ὁμιλ. Θ' ΒΕΠΕΣ 1, 40). Κι αὐτό εἶναι παρήγορο καί ἐνθαρρυντικό γιά ὅλους μας.

Τέλος, καί τοῦτο ἄς γνωρίζουμε, ὅτι δηλ. ἀπό μᾶς ἐξαρτᾶται νά ἐκμεταλλευθοῦμε αὐτόν τόν πόλεμο γιά νά ἐξασφαλίσουμε οὐράνια **βραβεῖα**. Ὅπως οἱ ἥρωες ἀναδεικνύονται στίς μάχες καί τά ἀριστεῖα ἀπονέμονται στούς γενναίους τῶν πολεμικῶν συγκρούσεων, ἔτσι καί ὁ πνευματικός πόλεμος παρέχει τήν εὐκαιρία νά ἀναδεικνύονται οἱ πνευματικοὶ ἀγωνιστές καί ἥρωες. Ὁ ἅγ. Ἰωάννης τῆς Κλίμακος ἐπιβεβαιώνει αὐτά ὅταν γράφει ὅτι «*πληθυνθέντων πολέμων ἐπληθύνθησαν καί στέφανοι*. Ὁ μή πληττό-

μενος υπό πολεμίων οὐ πάντως στεφανωθείσεται». (Λόγος κατ' ἐπίκλησιν περί διακρίσεως P.G. 88, 1068-1069). Κι ἔτσι πολλές φορές γίνεται αὐτό: ὁ διάβολος, χωρίς νά τό θέλει μᾶς κάνει προσεκτικότερους καί ἀγιώτερους. Ὁ πόλεμος τοῦ μᾶς ἐνισχύει στό δρόμο τῆς ἀρετῆς καί καλυβδώνει τή θέλησή μας.

Ὁ Ἱερός Χρυσόστομος, τονίζων αὐτό τό ἐνδεχόμενο ἀποτέλεσμα σημειώνει ὅτι: «ἐμεῖς, ἂν θά θέλαμε, πολλά καλά θά κερδίζαμε διά τοῦ διαβόλου, χωρίς αὐτός νά τό θέλει. Φοβούμενοι τίν ὁμολογία τοῦ, τίς συνεχεῖς ἐπιβουλές τοῦ καί τίς μηχανεύσεις τοῦ, ἅς διώξουμε τόν πνευματικό ὕπνο, ἅς εἴμαστε προσεκτικοί καί ἅς θυμόμαστε συνέχεια τόν Κύριο». Καί αὐτό ἐπιβεβαιώνει ἡ πράξη. Στόν καιρό τοῦ πειρασμοῦ αἰσθανόμαστε ἐπιτακτικώτερα τήν ἀνάγκη νά βρισκόμαστε συνεχῶς κοντά στό Θεό. Κι ὅπως τά μικρά παιδιά, ὅταν ἀντιμετωπίζουν κάποιο κίνδυνο, τρέχουν καί καταφεύγουν στήν ἀγκαλιά τῆς μητέρας τους γιά νά σωθοῦν, ἔτσι καί ὅταν μᾶς πολεμᾷ ὁ διάβολος, νιώθουμε τήν ἀνάγκη νά προσκολληθοῦμε στό Θεό «Ὅταν γάρ ἡμᾶς ὁ πονηρός φοβῆ καί ταρατῆ τότε σωφρονιζόμεθα. Τότε ἑαυτούς ἐπιγινώσκουμε, τότε μετά πολλῆς σπουδῆς τῷ Θεῷ προστρέχομεν». (Χρυσόστομος). Ἐτσι κάθε πειρασμός μπορεί νά γίνει στέφανος ἕάν τό θελήσουμε. Καί μακάρι νά γινόταν γιά ὅλους μας αὐτό.

Γιατί μᾶς πολεμᾷ ὁ διάβολος;

Τό τελευταῖο σημεῖο πού θίξαμε προηγουμένως ἔχει μεγάλη σημασία. Καί ἐξηγεῖ γιατί ὁ Θεός ἐπιτρέπει στόν διάβολο νά μᾶς ἀντιμάχεται. Γιατί κι αὐτό ἀληθεύει, ὅτι δηλαδή παραχωρεῖ ὁ Θεός καί πειραζόμεθα. Δέν θέλει οὔτε ἐπιδιώκει ὁ Θεός νά πολεμοῦμεθα. «Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι ἀπό Θεοῦ πειράζομαι» (Ἰακ. 1, 13) συνιστᾷ ὁ θεῖος Ἰάκωβος «Ὁ Θεός ἀπειραστός ἐστὶ κακῶν, πειράζει δέ αὐτός οὐδένα» (ἐνθ. ἄν). Ἐπομένως πειραζόμαστε ὁ καθένας εἴτε ἀπό τήν δική του θέληση, εἴτε ἀπό τόν διάβολο, μέ τήν ἀνοχή πάντως καί τήν παραχώρηση τοῦ Θεοῦ. Ἀλλά καί ὅταν ἀκόμη ὁ Θεός παραχωρεῖ νά πολεμοῦμαστε ἀπό τόν διάβολο, αὐτό τό κάνει γιά πέντε λόγους, ὅπως διδάσκει ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής στά κεφάλαια Ἀγάπης του.

Ὁ πρῶτος λόγος εἶναι «ἵνα πολεμούμενοι καί ἀντιπολεμοῦντες εἰς διάκρισιν τῆς ἀρετῆς καί τῆς κακίας ἔλθωμεν». Ὁ πόλεμος δηλαδή μᾶς χαρίζει πείρα, ὥστε νά διακρίνουμε τό ἀγαθό ἀπό τό πονηρό, τήν ἀρετή ἀπό τήν ἁμαρτία, ὅπως ὁ ἐμπειροπόλεμος στρατιώτης γνωρίζει νά διακρίνει τά ναρκοπέδια καί τά ἐλεύθερα ἐδάφη, ὥστε νά ἀποφεύγει τά μὲν καί νά βαδίζει στά δέ. Ὁ δεύτερος λόγος εἶναι «ἵνα πολέμῳ καί πόνῳ τῆς ἀρετῆς κτώμενοι, βεβαίαν αὐτὴν καί ἀμετάπτωτον ἔξωμεν». Κάθε τι πού ἀποκτοῦμε μέ κόπο καί θυσία τό ἐκτιμοῦμε περισσότερο καί φροντίζουμε νά μὴν τό χάσουμε. Ἀλλά καί τήν ἀρετή πού θά ἀποκτήσει κανεὶς κατόπιν τῆς πολεμικῆς, δέν θά θέλει νά τή χάσει, καί μέ κάθε τρόπο θά μεριμνᾷ νά τήν ἔχει πάντοτε.

Ἦ οὗτος λόγος εἶναι «ἵνα προκόποντες εἰς τὴν ἀρετὴν μὴ ὑψηλοφρονῶμεν ἀλλὰ μάθομεν ταπεινοφρονεῖν». Ὁ συνεχὴς πόλεμος μᾶς κρατᾷ στήν κατάσταση τῆς ταπεινώσεως, δὲν μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ὑπερφηανευθοῦμε γιὰ τὴν ἀρετὴν μας καὶ τίς κατακτήσεις μας στήν πνευματικὴ ζωὴ. Ὁ τέταρτος λόγος εἶναι «ἵνα πειραθέντες τῆς κακίας, τέλειον μῖσος αὐτὴν μισώμεν». Κάτι πού συνεχῶς μᾶς ἐνοχλεῖ καὶ μᾶς ταραζει τὸ ἀποστρεφόμεσθε καὶ τὸ μισοῦμε. Καὶ οἱ πειρασμοὶ τοῦ διαβόλου σ' αὐτὸ πρέπει νὰ ὀδηγήσουν τὸ ἀποτέλεσμα. Νὰ μισήσουμε τὴν ἁμαρτία καὶ τὸ αἴτιό της, δηλαδή τὸ διάβολο. Τέλος πέμπτος καὶ τελευταῖος λόγος εἶναι «μὴ ἀπαθεῖς γενόμενοι μὴ ἐπιλαθώμεθα τῆς οἰκειᾶς ἀσθενείας, μὴ τῆς τοῦ βοηθήσαντος δυνάμεως» (P.G. 90, 1005) δηλαδή γιὰ νὰ μὴν λησμονήσουμε οὔτε τὴ δική μας ἀδυναμία, οὔτε τὴ δύναμιν τοῦ Θεοῦ, ἂν παραμείνουμε μακριὰ ἀπὸ τὸν πόλεμον καὶ τὸν πειρασμό.

Ἐπομένως γίνεται φανερό ὅτι εἶναι δυνατόν ἀπὸ τὸ πικρὸ νὰ προέλθει γλυκὸ καὶ ἀπὸ τὸν πόλεμον εἰρήνη. Ἀρκεῖ νὰ μάθουμε τὴν τέχνην τοῦ πολέμου, ὥστε νὰ ἀντιπαρατάξουμε ἀνάλογον ἄμυνα πρὸς τὰ τεχνάσματα τοῦ ἐχθροῦ. Μία ἄμυνα πού δὲ θά σπνρίζεται βέβαια στὶς δικές μας δυνάμεις ἀποκλειστικά, ἀλλὰ στήν βοήθεια τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ «οὐκ ἐν πλήθει δυνάμεως νίκη πολέμου ἐστίν, ἀλλ' ἢ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἰσχύς» (Α' Μακ. 3, 19).

Μπορεῖ ὁ διάβολος νὰ διαθέτει ὄπλα ἰσχυρά καὶ πονηρά ἔνεδρα. Μπορεῖ νὰ μετέρχεται τὸ πᾶν ἐναντίον μας καὶ μέ μανία νὰ μᾶς ἐπιτίθεται γιὰ νὰ μᾶς αἰχμαλωτίσει. Ὅμως δὲν εἶναι ἰσχυρότερος ἀπὸ τὸν Κύριο. Κι ὅπως λαοὶ μικροὶ καὶ ἀδύνατοι δὲν φοβοῦνται, ὅταν ἔχουν ἐξασφαλισμένη τὴν συμμαχίαν μᾶς μεγάλης καὶ ἰσχυρῆς χώρας, ἔτσι καὶ μεῖς δὲν ἔχουμε νὰ πτοηθοῦμε ἀπὸ τίς πανουργίες τοῦ διαβόλου, ἐφ' ὅσον κοντὰ μας βρίσκεται ὁ πανίσχυρος Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, τὸν ὁποῖο φοβεῖται καὶ τρέμει ὁ διάβολος.

Ὁ Κύριος εἶναι φοβερός εἰς τοὺς ἐχθρούς καὶ ἔγινε ἄνθρωπος καὶ «εἰς τοῦτο ἐφανερώθη... ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου» (Α' Ἰωάν. 3, 8). Ἡ θυσία τοῦ ἔγινε γιὰ νὰ καταργήσῃ «τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστι τὸν διάβολον, καὶ ἀπαλλάξῃ τοὺτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντός τοῦ ζῆν ἐνοχοὶ ἦσαν δουλείας» (Ἐβρ. 2, 14-15). Ὁ Κύριος ἔργον Του εἶχε στή γῆ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὴν τυραννίαν τοῦ διαβόλου. «Διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευόμενους ὑπὸ τοῦ διαβόλου» (Πράξ. 10, 38) καὶ μέ τὴ σταυρικὴ Του θυσία ἔγινε «αἴτιος σωτηρίας αἰώνιου» (Ἐβρ. 5, 9).

Ὅσες φορές ὁ διάβολος ἀντιμετώπισε τὸν Κύριο ἔφυγε καισχυμένος. Κι ὅταν τὸν πείραξε σὸ Σαραντάριο ὄρος νικήθηκε ἀπὸ τὸν Κύριο καὶ ἀργότερα ὑφιστάμενος τῆ θαυματουργῆ ἐνέργειαν τῶν λόγων Του, τρέμοντας καὶ στενάζοντας ἀναγκαζόταν νὰ

ἐγκαταλείψει τὰ θύματά του καί νά ἀπέρχεται στήν ἄβυσσο. Ποτέ δέν τόλμησε νά ἀντισταθεῖ στόν Κύριο. Πάντοτε ἀνεγνώριζε τή δύναμή Του καί Τοῦ μιλοῦσε μέ λόγια ἱκετευτικά. Ὅταν ὁ Κύριος κατέβηκε στόν Ἄδη κατήργησε τό βασίλειο τοῦ διαβόλου καί ἔδωσε τήν ἐλευθερία στούς δεσμίους.

Γι' αὐτό κι ὁ Μ. Ἀντώνιος συνιστᾷ νά μή φοβόμαστε τούς δαίμονες γιατί ὅλα τους τά ὄπλα εἶναι ἀνίσχυρα μπροστά στή χάρη τοῦ Θεοῦ. *«Δέν ἀρμόζει νά φοβόμαστε τούς δαίμονες, γιατί οἱ πανουργίες τους εἶναι τίποτε σέ σχέση μέ τή χάρη τοῦ Θεοῦ»* (ΒΕΠΕΣ 33, 24). Δέν ἔχουμε φόβο πιά ἀπό τίς ἐπιθέσεις του. Μπορεῖ νά εἶναι πυρωμένα τά βέλη του, πολυμήχανος ὁ νοῦς του. Ὅλα αὐτά ὅμως εἶναι μηδέν μπροστά στή δύναμη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ὁποίου καί μόνο τό ὄνομα, ὅταν προφέρεται μέ πίστη καί εὐλάβεια, μπορεῖ νά τρέψει σέ φυγή στρατευμα ὀλόκληρο δαιμόνων. *«Καί Ἰησοῦ ὀνόματι μάστιζε πολεμίους»* εἶναι τό σύνθημα κάθε πιστοῦ στρατιώτη τοῦ Κυρίου. Ὁ Κύριος εἶναι δυνατός καί κρατᾷ ὑποχείριο τόν πονηρό δράκοντα, ὥστε ἐμεῖς νά τόν ἐμπαίζουμε καί νά τόν καταισχύνομε, ὅπως χαρακτηριστικά σημειώνει ὁ Μ. Ἀντώνιος: *«Ὁ δράκων (ὁ διάβολος) συνελήφθη μέ ἄγκιστρο ἀπό τόν Σωτήρα Χριστό, ὅπως τό ζῶο πού τοῦ πέρασαν κρῖκο στή μύτη, ὅπως ὁ δραπετής δένεται μέ κρῖκο ἀπό τή μύτη καί μέ ψελλίο ἔχει τρυπημένα τά χεῖλη. Καί ἔχει δεθεῖ ἀπό τόν Κύριο σάν πουλάκι γιά νά περιπαίζεται ἀπό μᾶς»* (ΒΕΠΕΣ 33, 24).

Ὁ Κύριος ὁ ἴδιος μᾶς ἔχει διαβεβαιώσει ὅτι *«μείζων ἐστίν ὁ ἐν ἡμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ»* (Α' Ἰωάν. 4,

4). Ποιός ἀλήθεια χριστιανός θά δειλιάσει μπροστά στοῦ Σατανᾶ; Ποιός δέν θά αισθανθεῖ ἀσφαλής κάτω ἀπό τήν ἱερή σκιά τοῦ Κυρίου; Πραγματικά. Εἴμαστε ἀσθενεῖς καί ἀδύνατοι ὅταν μένουμε μόνοι μακριά ἀπό τόν Σωτήρα Χριστό. Τότε μοιάζουμε μέ πρόβατα ξεμοναχιασμένα, μέ πλοῖα ἔξω ἀπό τό λιμάνι. Ὅταν ὅμως ἔχουμε ἐξασφαλισμένη τή συμπαράσταση καί τή συμμαχία τοῦ Ἰησοῦ μας τότε ἐγκαταλείπουμε τή φοβία καί τή δειλία καί ὀπλιζόμαστε μέ θάρρος καί ἥρωισμό. Κοντά στόν Δυνατό γινόμαστε καί μεῖς δυνατοί, κοντά στόν Ἀκατάβλητο, ἀκατάβλητοι. Κι ἔτσι ἔχουμε δυνατότητες νά ριχθοῦμε στή μάχη, νά ἀντιμετωπίσουμε τόν ἐχθρό, πού φαίνεται μεγάλος ὅπως ὁ Γολιάθ, ἐνῶ ἐμεῖς οἱ ταπεινοί καί ἀνίσχυροι φαινομενικά ὅπως ὁ Δαυίδ, καί οὐσίαν ὅμως πανίσχυροι δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ, καί θά ἐξέλθουμε νικητές.

Ὅμως χρειάζεται νά φροντίζουμε νά ἀνήκουμε στόν Κύριο. Ὅταν γίναμε Χριστιανοί ὁμολογήσαμε, μέ τό στόμα τοῦ ἀναδόχου μας, ὅτι ἀρνούμαστε τόν διάβολο καί δεχόμαστε τό Χριστό. *«Ἀποτάσσει τῷ σατανᾶ καί πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ καί πᾶσι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ καί πάσῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ;»* μᾶς ρώτησαν. Καί μεῖς ἀπαντήσαμε *«ἀποτάσσομαι»*. Κι ἔπειτα: *«Συντάσσει τῷ Χριστῷ;»* Καί ἀπαντήσαμε *«συντάσσομαι»*.

Ἀπό μᾶς ἐξαρτᾶται νά φυλάξουμε τήν ὁμολογία μας καί νά τηρήσουμε τήν ὑπόσχεσή μας. Τότε *«ὁ ἐν ἡμῖν»* θά μᾶς ἐνισχύει. Θά ἐφαρμόζονται τότε οἱ λόγοι τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου: *«Καί αὐτό θέλω νά γνωρίζετε ὅλοι, ὅτι τόν πιστό χριστιανό δέν μπορεῖ*

τίποτε νά τόν βλάψει ψυχικά, οὔτε αὐτός ὁ διάβολος» (Κατήχησις Ι). Καί δέν εἶναι δυνατόν νά γίνει ἀλλοιωῶς, ἀφοῦ «ὁ γεννηθεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ τηρεῖ ἑαυτόν καί ὁ πονηρός οὐχ ἄπτεται αὐτοῦ» (Α΄ Ἰω. 5, 18).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄
ΟΙ ΜΕΘΟΔΕΙΕΣ
ΤΟΥ ΔΙΑΒΟΛΟΥ

Οί μεθοδεῖες τοῦ διαβόλου

Τό νά μάθουμε τίς μεθοδεῖες τοῦ διαβόλου, δηλαδή τόν τρόπο καί τή μέθοδο, τήν ὁποία χρησιμοποιεῖ στόν πόλεμο ἐναντίον μας, εἶναι ὠφέλιμο πολλαπλά. Μᾶς ἐνημερώνει γιά τίς κινήσεις καί τίς δυνατότητες τοῦ ἀντιπάλου μας. Μᾶς προετοιμάζει στό νά δεχθοῦμε καί ἀποκρούσωμε τίς ἐπιθέσεις του. Μᾶς ἀπαλλάσσει ἀπό ἀδικαιολόγητους φόβους. Καί μᾶς ὀδηγεῖ στό νά ὀργανώσουμε ἀνάλογα τήν ἄμυνά μας. Γι' αὐτό εἶναι ἀνάγκη νά ἐνδιατριψομε μέ ἐπιμέλεια στήν ἀνακάλυψη καί ἐπισήμανση τῶν στρατηγικῶν σχεδίων τοῦ ἐχθροῦ.

Μᾶς τό συνιστᾶ μέ τή χρυσή του γλῶσσα ὁ Ἱερός Χρυσόστομος «Ἄς μάθουμε λοιπόν τούς τρόπους πού χρησιμοποιεῖ ὁ διάβολος γιά νά μᾶς ὑποδουλώνει, ἀπό ποῦ προέρχεται ἡ πονηρία του, ἀπό ποῦ μπορεῖ εὐκόλα νά μᾶς ἐπηρεάσει διά νά μή ξαφνιαστοῦμε ὅταν ἔλθουν οἱ ἀγῶνες, οὔτε νά θορυβηθοῦμε βλέ-

ποντας καινούργια παλαίσματα, αλλά ἀφοῦ μελετή-
σομε τὴν κατάστασή μας καὶ μάθουμε ὅλες τὶς μεθο-
δεῖς τοῦ διαβόλου, μέ θάρρος νά ἀναλάβουμε τοὺς
ἀγῶνες ἐναντίον τοῦ διαβόλου» (ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ Θ΄).

Οἱ ἐχθροὶ μας δέν εἶναι ὅπως εἶπαμε εὐκαταφρό-
νητοι. «Πονηροὺς ἀληθῶς καὶ καλεπούς —λέγει ὁ
ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος— δολίους, πανούργους,
δυνατοὺς καὶ ἄπνους, ἀοράτους, ἀϋλοὺς ἐχθροὺς
ἔχομεν μετὰ χειρας πῦρ κατέχοντας καὶ τὸν ναόν
τοῦ Θεοῦ ἐμπρῆσαι ἐπιθυμοῦντας διὰ τῆς φλογός
τῆς ἐν ἑαυτοῖς» (Λόγος α). Χρειάζεται λοιπὸν ἀνά-
λογη δική μας ἐτοιμασία. Πρέπει νά μάθουμε καλά
τά τεχνάσματά τους. Δέν πρέπει νά λησμονοῦμε πὼς
βαδίζουμε πάνω σέ ναρκοπέδιο, πού ἀνά πᾶσα στιγ-
μὴ μπορεῖ νά ἐκραγεῖ. Ὁ σοφὸς Σολομών μᾶς τονί-
ζει: «Ἐπίγνωθι ὅτι ἐν μέσῳ παγίδων διαβαίνεις» (Σοφ.
Σειράχ 9, 13).

Αὐτὸ δέν εἶναι ἀκατόρθωτο. Ἡ μαρτυρία τῆς Ἁγ.
Γραφῆς καὶ ἡ συσσωρευμένη ἐμπειρία τῶν Ἁγ. Πα-
τέρων μᾶς εἶναι ὁδηγοί. Ὁ ἀπ. Παῦλος μᾶς διαβε-
βαιώνει ὅτι «οὐ γάρ αὐτοῦ (δηλ. τοῦ διαβόλου) τὰ
νοήματα ἀγνοοῦμεν» (Β΄ Κορ. 2, 11). Ὅσο μιὰρός
καὶ κακοῦργος κι ἂν εἶναι ὁ διάβολος, ἐμεῖς μπο-
ροῦμε νά ἐξιχνιάσουμε τὶς πανουργίες του καὶ νά
ἀποκαλύψουμε τὰ στρατηγήματά του. Ἔχουμε τὸν
τρόπο νά μάθουμε τὰ ὄπλα του, νά ἐνημερωθοῦμε
γιά τὴν πολεμική του ἱκανότητα καὶ ἐφοδιασμένοι μ΄
αὐτὲς τὶς πληροφορίες νά ριχθοῦμε στή μάχη. Κάθε
ἕνας, γνωρίζοντας πλεόν τὰ σχέδια τοῦ ἀντιπάλου
του, θά φροντίζει «ἵνα μὴ ἐμπέση εἰς παγίδα τοῦ δια-
βόλου» (Α΄ Τιμ. 3, 7). Ὅλες οἱ πλεκτάνες καὶ τὰ μη-

χανήματα εἰς βᾶρος μας θά παραμείνουν κωρὶς ἀπο-
τέλεσμα καὶ ὁ «δεινὸς θηρευτὴς», ὁ διάβολος θά
ἐμπαίζεται κωρὶς νά κατορθῶνει τὸ σκοπὸ του. Ἄς
δοῦμε λοιπὸν τὰ μυστικά του σχέδια. Ἡ γνώση τους
ἔχει πολλὰ νά μᾶς διδάξει.

Ἔχει γιὰ τὸν καθένα τὸ δικό του σύστημα

Ἴσως φανεῖ περίεργο. Εἶναι ὅμως ἀλήθεια. Ὁ
διάβολος δέν μεταχειρίζεται ὅλους τοὺς ἀνθρώπους
μέ τὸν ἴδιο τρόπο. Δέν ἐφαρμόζει σέ ὅλους τὴν ἴδια
μέθοδο. Ἄλλὰ ἐρευνᾷ καὶ ἐξετάζει ποιὸς τρόπος
δράσεως ταιριάζει στὸν καθένα καὶ αὐτὸν ἐν συνε-
χείᾳ θέτει σέ ἐνέργεια. Δέν εἶναι ἐλεύθερος σκοπευ-
τῆς ὁ διάβολος. Μετρᾷ καλά καὶ ζυγίζει τὴν κάθε του
βολή. Δέν ἀνέχεται ἀστοχίες. Γι' αὐτὸ καὶ ἀνάλογα
μέ τὰ πρόσωπα χρησιμοποιεῖ τὰ κατάλληλα ὄπλα.
Ἔτσι ἀλλοιῶς πολεμᾷ τοὺς ράθυμους καὶ ἀδιάφο-
ρους κι ἀλλοιῶς τοὺς πιστοὺς. Ἄλλη μέθοδο ἔχει
γιὰ τοὺς ἀσθενεῖς κατὰ τὸν χαρακτήρα κι ἄλλη γιὰ
τοὺς ἰσχυροὺς. Ἄλλο τρόπο ἐφαρμόζει ἐναντίον
τῶν πονηρῶν κι ἄλλο κατὰ τῶν δικαίων. Γνωρίζει ὁ
πονηρὸς, ὅτι ὅλα τὰ πυρά του δέν εἶναι σέ θέση νά
βλάψουν ὅλους. Γιὰ ὀρισμένους ἀνθρώπους χρειά-
ζεται εἰδική μέθοδος. Ὅ,τι βλάπτει τὸν ἕνα, ἐνδεχο-
μένως ὠφελεῖ τὸν ἄλλον.

Γι' αὐτὸ κι ὁ Μ. Ἀθανάσιος τονίζει ὅτι «ἐλθόντες

(οἱ δαίμονες) ὁποίους ἄν εὕρωσιν ἡμᾶς, τοιοῦτοι καὶ αὐτοὶ γίνονται πρὸς ἡμᾶς...» (P.G. 26, 905). Ἔχουν τέλεια προσαρμοστικότητα μέ τό περιβάλλον. Καί κανονίζουν ἀνάλογα τή δράση τους. «*Ὁ διάβολος καθώς μᾶς λέγει ἢ ὅσῃ Συγκλητική, ἔχει πολλές παγίδες καί εἶναι φοβερὸς κυνηγός. Στά μικρά πουλάκια βάζει μικρά σκάνδαλα καί στά μεγάλα ὄρνεα ἐτοιμάζει δυνατὲς παγίδες*».

Ἐπομένως στά μέτρα τοῦ καθενός μας κανονίζονται ἡ ἐπιθετικότητα καί τά ὄπλα του. Τούς ἰσχυροὺς στήν πίστη πολεμᾷ ἰσχυρά, τούς ἀσθενεῖς ἥπια. Ὁ ἄββᾶς Ἰσαάκ ἐπιβεβαιώνει αὐτή τήν ἀλήθεια μέ ὅσα γράφει σχετικά: «*Ἔχει παλιά συνήθεια ὁ διάβολος, ὁ ἀντίπαλός μας σ' αὐτόν τόν ἀγώνα, νά μοιράζει τίς ἐπιθέσεις του ἐναντίον μας ἀνάλογα μέ τά πρόσωπα καί τίς ἀδυναμίες*».

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, ἄριστοι γνῶστες τῶν σατανικῶν μεθοδειῶν καί πανουργημάτων, μᾶς ἔχουν παραδώσει πολλές πληροφορίες πάνω σ' αὐτό τό σημεῖο. Εἰδικώτερα ὁ ἄββᾶς Ἰσαάκ μᾶς διδάσκει ὅτι ὁ διάβολος μέ διαφορετικό τρόπο πολεμᾷ τούς ράθυμους καί ὀκνηροὺς καί μέ ἄλλο τούς ἀνδρείους καί ζηλωτές, μέ τρόπο ὥστε νά μή διαφύγει κανεὶς, ἀλλά ὅλοι νά συλλαμβάνονται στά δίχτυα του.

Ἔτσι τούς μέν ράθυμους «*ἀπό πίν ἀρχή τούς πολεμεῖ δυνατά γιά νά τούς κάνει νά δειλιάσουν καί νά τούς φανεῖ ὁ δρόμος τῆς ἀρετῆς σκληρός καί δύσβατος*». Ἐνῶ τούς ζηλωτᾶς τούς μεταχειρίζεται διαφορετικά. Δέν τούς πολεμᾷ στήν ἀρχή, ὅταν ἔχουν θερμό ζῆλο γιά τά πνευματικά, γιατί γνωρίζει ὅτι «*κάθε ἀρχή εἶναι θερμότερη ἀπό τόν πόλεμο καί*

γνωρίζει ὅτι ἔχει πολύ ζῆλο ὁ ἀγωνιστής». Γιά τούς πιστοὺς περιμένει τόν καιρό τῆς ραθυμίας τους. Τότε ἐπιτίθεται ἐναντίον τους. Ἐφοῦ ψυχράνθηκε ὁ ζῆλος τους ὑπάρχει ἐλπίδα νά νικηθοῦν.

Ἡ διαπίστωση αὐτή πρέπει νά μᾶς ὀδηγήσει σέ ὀρισμένα συμπεράσματα. Ἐφοῦ ὁ διάβολος μᾶς πολεμᾷ στά μέτρα μας, αὐτό σημαίνει πὼς εἶναι ἐχθρὸς ἀξιόλογος καί δέν πρέπει νά τόν ὑποτιμήσουμε καθόλου. Ἐπειτα ἀφοῦ τά ὄπλα του εἶναι διαλεγμένα εἰδικά γιά τόν καθένα μας, πρέπει νά εἶναι καί ἐπικίνδυνα. Ἄν δέν προσέξουμε διατρέχουμε κίνδυνο νά ἠττηθοῦμε καί νά πέσουμε κάτω ἀπό τά ἀνηλεῆ πλήγματα του. Κι ἀκόμη ἄς μή θαρρεῦουμε μέ τίς δυνάμεις μας.

Ἄνά πᾶσα στιγμή ὁ πανοῦργος διάβολος μπορεῖ νά ἐκμεταλλευθεῖ μία συγκεκριμένη ἀδυναμία μας καί σ' αὐτή νά συγκεντρώσει τά πυρά του. Μή λησμονοῦμε ποτέ ὅτι κάθε ὄπλο, πού ὁ διάβολος στρέφει ἐναντίον μας, ἔχει τήν ἐτικέτα μας, προορίζεται γιά μᾶς προσωπικά. Κι αὐτό εἶναι ἀρκετό νά μᾶς καταστήσει προσεκτικούς καί νά μᾶς ἐπισημάνει τή σοβαρότητα τοῦ ἀντιπάλου μας.

Στήν ἀρχή βάλλει ἥπια

Εἶναι κι αὐτό ἓνα ἀπό τά τεχνάσματα τοῦ διαβόλου. Μᾶς θυμίζει τή μέθοδο πού μετέρχονταν οἱ εἰ-

δωλολάτρες ἄρχοντες γιά νά μεταπείσουν τούς χριστιανούς νά ἀρνηθοῦν τήν πίστη τους. Τούς φέρονταν μέ προσήνεια καί γλυκύτητα. Τούς ἔταζαν δόξες καί τιμές. Τούς ὑποσχόνταν πλοῦτη καί ἀνέσεις. Μέ ὑποκρισία περισσή προσπαθοῦσαν νά ἀποσπᾶσουν μία ὁμολογία. Μέ τό καλό καί ἥπια ἄρχιζαν τήν ἐπίθεσή τους. «Μέ τό μέλι» καί ὄχι «μέ τό ξύδι». Τό σχέδιό τους ὅμως ἦταν ἀμετακίνητο. Ἦθελαν νά πετύχουν αὐτό πού ἐπεδίωκαν. Ἦτσι καί ὁ ἀντίδικός μας διάβολος. Ἦρχίζει τόν πόλεμο... Φιλικά καί μέ προσποιητή εἰρήνη. Δείχνει κάποια συγκατάβαση ὅπως εὐστοχα παρατηρεῖ ὁ Ἱερός Χρυσόστομος, καί προσπαθεῖ νά πετύχει τό σκοπό του μέ τήν ἀγάπη δῆθεν καί τό ἐνδιαφέρον.

Εἶναι τό «χαμόγελο τοῦ διαβόλου» πού τίθεται σέ ἐνέργεια. Αὐτό τό κάνει ὁ πονηρός γιά δύο λόγους. Πρῶτον μέν διότι ἡ κατά μέτωπο ἐπίθεση δημιουργεῖ ἡρώϊκό φρόνημα στόν ἀμυνόμενο καί τόν ὀδηγεῖ σέ ἀντίσταση καί νίκη· δεύτερον δέ γιατί μέ τόν καλό καί ἥπιο τρόπο ἐπιτυχάνονται καλύτερα ἀποτελέσματα. Ὁ ἄνθρωπος πείθεται στίς ὑποβολές τοῦ διαβόλου πού ἀποβλέπουν δῆθεν στό καλό του, καί χωρίς καλά-καλά νά τό καταλάβει ἔχει γλυκαθεῖ ἀπό τά ὠραῖα λόγια κι ἔχει ἀρχίσει νά ὑποχωρεῖ.

Ἡ μέθοδος αὐτή εἶναι ἐπικίνδυνη γιατί εἶναι ὑπουλη καί κρυφή. Δύσκολα γίνεται ἀντιληπτή. Ὁ ἥπιος τρόπος τῆς προσβολῆς εἶναι δυσδιάκριτος. Ὁ διάβολος ἀρχίζει μέ τά μικρά. Προσπαθεῖ νά μᾶς ἀποκοιμίσει. Μᾶς παριστάνει τήν ἁμαρτία γοπιευτική. Τή στολίζει, τήν ἀρωματίζει καί παρουσιάζει τό σκοτάδι σάν φῶς, τήν κόλαση σάν παράδεισο, τή

δυστυχία σάν εὐτυχία. Κι ἐμεῖς τόν πιστεύουμε. Πιστεύουμε στά γλυκόλογά του καί τρέχουμε νά ἀπολαύσουμε τήν ἁμαρτία. Τό δόλωμα ἔπιασε.

Κρύβεται

Τό κάνουν ὅλοι οἱ ἐμπόλεμοι. Προσπαθοῦν νά κρύβουν τίς κινήσεις τους. Τό κάνουν κι ὅλοι οἱ δόλιοι καί οἱ πονηροί. Ἦνεργοῦν κρυφά καί ἀπό τά παρασκῆνια, χωρίς νά φαίνονται. Ἦτσι παραπλανοῦν ἐκείνους πού θέλουν νά βλάψουν, οἱ ὁποῖοι, μή γνωρίζοντας ἀπό πού προέρχονται τά ἐναντίον τους βέλη, δέν μποροῦν νά ἀμυνθοῦν ἀποτελεσματικά. Ποιόν νά πολεμήσουν, ἀφοῦ δέν τόν γνωρίζουν.

Τό ἴδιο κάνει καί ὁ διάβολος. ἮΑποφεύγει τόν κατό μέτωπο ἀγῶνα. Δέν παρατάσσεται εὐκολα γιά μάχη. Προτιμᾷ νά κρύβεται, νά μή φαίνεται πουθενά, νά πείθει, ἄν εἶναι δυνατόν, ὅτι δέν ὑπάρχει. Καί τό ἐπιτυχάνει. Ἦτσι βλέπουμε πολλοί ἄνθρωποι νά μὴν παραδέχονται τήν ὕπαρξη τοῦ διαβόλου. «Δέν βαριέσαι —λέγουν— διάβολος δέν ὑπάρχει· εἶναι ἀπλῶς τό κακό προσωποποιημένο». Αὐτό δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά τρανή ἀπόδειξη τῆς δεινῆς μεθοδείας τοῦ διαβόλου νά ἀποκοιμίσει τά θύματά του μέ τό χάπι τῆς δῆθεν ἀνυπαρξίας του. Οἱ ἄνθρωποι πού πέφτουν στήν παγίδα εἶναι τά ἀσφαλέστερα θύματα τοῦ διαβόλου. Δέν τούς φοβᾶται μή τοῦ φύγουν. Νά

φύγουν από πού; Ἐκείνη ἡ δύναμη τοῦ διαβόλου; Μὰ αὐτοὶ δὲν πιστεύουν πὼς ὑπάρχει διάβολος, γιατί νά πολεμοῦν; Νά μάχονται τὴ σκιά τους;

Κι ὅμως διάβολος ὑπάρχει. Μᾶς τό λέγει κατηγορηματικά ἡ Ἁγ. Γραφή. Ὅταν ὁ Θεὸς Ἰάκωβος μᾶς συνιστᾷ «ἀντίσπιτε τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύζευται ἀφ' ὑμῶν» (Ἰακ. 4, 7) τί ἀλήθεια ἐννοεῖ; Ἐάν ὁ διάβολος δὲν εἶναι ὄν ὑπαρκτό, τότε ποιός συνομιλεῖ μέ τό Θεό γιά τόν Ἰάβ; «Καί ἰδοῦ ἦλθον οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ παραστήναι ἐνώπιον τοῦ Κυρίου καί ὁ διάβολος ἦλθε μετ' αὐτῶν...» (Ἰώβ 1, 6-12). Ὅταν ὁ Κύριος συνδιαλέγεται πάνω στό Σαραντάριο ὄρος μέ τόν διάβολο, δὲν συνομιλεῖ μέ ὑπαρκτό πρόσωπο; Μέ ποιόν συζητᾷ ὁ Κύριος ὅταν συναντᾷ τούς δύο δαιμονιζομένους τῶν Γεργεσινῶν; Ὁ Εὐαγγελιστής σημειώνει πὼς «οἱ δαίμονες παρεκάλουν» (Ματθ. 8, 31). Δαίμονες, ὄχι ἄνθρωποι. Κι ὅταν ὁ Κύριος λέγει τὴν παραβολή τῶν ζιζανίων γιατί ἐξηγεῖ ὅτι «ὁ ἐχθρός ὁ σπείρας αὐτά (τά ζιζάνια) ἐστίν ὁ διάβολος;». Ὁ Ἰωάννης μᾶς βεβαιώνει ὅτι ὁ Κύριος ἦλθεν «ἵνα λύσῃ τά ἔργα τοῦ διαβόλου» (Α' Ἰωαν. 3, 8). Ποιανοῦ διαβόλου, μήπως ἐκείνου πού δὲν ὑπάρχει; Κι ἂν δὲν ὑπάρχει διάβολος, τότε πὼς ἐξηγοῦνται τά φαινόμενα τῶν δαιμονιζομένων ἀνθρώπων; Ἄς ἐπισκεφθοῦν τόν ἅγιο Γεράσιμο Κεφαλληνίας ὅσοι ἀμφιβάλλουν γιά τὴν ὑπαρξὴ τοῦ διαβόλου γιά νά πεισθοῦν ὅτι διάβολος ὑπάρχει. Καί δρᾷ. Καί φεύγει κάτω ἀπὸ τὴ θαυματουργικὴ δύναμη τοῦ Ἁγίου καὶ ἐλευθερώνει τόν ἄνθρωπο.

Εἶναι πίστη τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ ὑπαρξὴ πονηρῶν πνευμάτων. Γι' αὐτό καὶ ὑπάρχουν σέ χρῆση οἱ

εὐχές τῶν ἐξορκισμῶν κατὰ τῶν δαιμόνων. Γι' αὐτό κατὰ τὴν Κατήχηση πού προηγεῖται τοῦ Βαπτίσματος, ὁ ἱερέας ἐπικαλεῖται τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ γιά τὴν ἀπομάκρυνση «ἀπὸ τοῦ εὐτρεπιζομένου πρὸς τό Ἅγιο Βάπτισμα» κάθε πονηροῦ πνεύματος. Τί ἄραγε σημαίνει ὁ ἐξορκισμός; «Ἐξέλασον ἀπ' αὐτοῦ πᾶν πονηρὸν καὶ ἀκάθαρτον πνεῦμα, κεκρυμμένον καὶ ἐμφωλεῖον αὐτοῦ τῇ καρδίᾳ».

Πράγματι διάβολος ὑπάρχει ὡς προσωπικὴ ὄντοτητα. Κι ὅμως κατορθώνει νά κρύβεται ἐπιμελῶς καὶ νά μὴν ἐμφανίζεται, ὥστε οἱ ἄνθρωποι νά μένουν ἥσυχοι. Ὁ Ὠριγένης μᾶς λέγει πὼς σ' αὐτό τό σημεῖο ὁ διάβολος μοιάζει μέ τούς ἡθοποιούς, οἱ ὁποῖοι φοροῦν μάσκες καὶ δὲν ἀναγνωρίζονται. «Τέτοιοι εἶναι ὁ δράκων (ὁ διάβολος). Ποτέ δὲν δείχνει τό πρόσωπό του. Ὅταν παίρνει μορφή ἀνθρώπου τό κάνει γιά νά ἐξαπατήσει τούς ἀνθρώπους» (ΒΕΠΕΣ 15, 241).

Αὐτό τό κάνει ὁ σατανᾶς γιά νά μὴν ἀναγνωρίζεται καὶ γίνεται ἀποκρουστικός καὶ μιστός. Φαντασθεῖτε τό διάβολο νά παίρνει τὴ γνωστὴ ἀπαίσια μορφή του, νά ἐμφανιζόταν μπροστά μας, νά συστηνόταν εὐγενικά καὶ νά μᾶς προειδοποιοῦσε ὅτι πρόκειται νά μᾶς πειράξει. Ποιός τότε σώφρων ἄνθρωπος θά δεχόταν ἀδιαμαρτύρητα τίς προσβολές του; Ποιός δὲν θά καταλαμβάνόταν ἀπὸ ρίγος καὶ δὲν θά συσπειρώνόταν ἐναντίον τέτοιου βρωμεροῦ καὶ ἀκάθαρτου ἐχθροῦ; Τότε ὁ διάβολος ἀσφαλῶς θά ἀποτύγχανε. Ὅλοι θά λάμβαναν τά μέτρα τους. Θά ἀπέφευγαν τὴν ἐπιβουλή του, θά ἔμεναν μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀκτίνα δράσεώς του. Τώρα ὅμως τά πράγματα εἶναι

διαφορετικά. Τώρα εκείνος κρύβει την παρουσία του. Δέν εμφανίζεται να συστηθεί, δέν παρουσιάζεται. Ἄλλὰ τεχνέντως ρίχνει τήν ἰδέα τῆς ἀνυπαρξίας του.

Ἰδέα πού ἔχει «πιάσει» «ἐπειδή εἶναι μισητός αὐτός ὁ ἐφευρέτης τῆς κακίας καί μέγας δαίμονας ὁ διάβολος καί ἄν παρουσιαζόταν θά τόν πολεμοῦσαν ὅλοι, γι' αὐτό, ὅπως τό φίδι, ὅπως ὁ δράκοντας, ὅπως τό λιοντάρι πού ἀναζητεῖ ποιόν νά ἀρπάξει καί νά καταπιεῖ, ἔτσι κι αὐτός κρύβει καί σκεπάζει αὐτό πού εἶναι» (ΒΕΠΕΣ 31, 220), λέγει ὁ Μ. Ἄθανάσιος ἀποκαλύπτοντας μέ χαρακτηριστικούς λόγους αὐτή τήν τέχνη τοῦ διαβόλου. Ὁ δέ Κλήμης Ρώμης παρατηρεῖ σχετικά ὅτι οἱ δαίμονες «Σπίν ἀρχή δέν φανερόνουν ποιοί εἶναι γιά νά μή προκαλέσουν ἰσχυρή ἀντίσταση» (ΒΕΠΕΣ 1, 137) ἐπιδιώκουν νά φέρουν εἰς πέρας τήν ἀποστολή τους μ' αὐτόν τόν τρόπο. Ἔτσι τό καμουφλάζ τοῦ διαβόλου σημειώνει ἐπιτυχίες καί οἱ ἄνθρωποι πέφτουν θύματα στά χέρια του.

Γιά τόν πιστό τό στρατήγημα αὐτό εἶναι ἀνίσχυρο. Ὁ πιστός ἀναγνωρίζει, ὅτι ὁ διάβολος εἶναι πνευματική προσωπικότητα, πού ζεῖ καί δρᾷ κοντά του. Κάθε ἀπόπειρα τοῦ διαβόλου νά κρυφτεῖ εἶναι ἄστοχη γιά τόν πιστό, ὁ ὁποῖος δέν ἔχει τήν ἐντύπωση πώς ὁ ἀντιδικός του δέν ὑπάρχει, ἀλλά ἀντίθετα ἀξιολογεῖ τήν ὑπαρξή του καί ἀνάλογα κανονίζει τή στάση του.

Ἐκμεταλλεῖται τά ἀσθενῆ μας σημεῖα

Ἐπάρχει ἕνα πτηνό πού λέγεται δρουκολάπτης. Αὐτό συνηθίζει νά ἀποθέτει τά αὐγά του στίς κουφάλες τῶν δέντρων. Πῶς ὅμως βρίσκει τίς κουφάλες; Χτυπᾷ μέ τό ράμφος του μεθοδικά τόν κορμό τοῦ δέντρου. Ἐπιμένει μέχρι νά ἀκούσει τόν χαρακτηριστικό ἐκεῖνο ἦχο πού προδίδει ὅτι πίσω ἀπό τόν φλοιό ὑπάρχει κενό. Τότε ἐκεῖ χτυπᾷ συνεχῶς μέχρι ν' ἀνοίξει μία τρύπα καί εἰσχωρήσει στό κενό. Τό ἴδιο κάνει κι ὁ διάβολος ἀναζητᾷ τήν ἀχίλλειο πτέρνα μας καί ἐκεῖ καταφέρνει ὅπως κάποτε ὁ Πάρις, τό δηλητηριῶδες βέλος του μέ πολλές ἐλπίδες ἐπιτυχίας.

Τά ἀσθενῆ σημεῖα! Ἀποτελοῦν πάντοτε τό ἀντικείμενο ἐπιμελοῦς ἔρευνας τῶν ἀντιπάλων. Ἰσχυρά καί ἀκατάλυτα ἦταν τά τείχη τῆς Κωνσταντινουπόλεως καί ἀδύνατη ἡ εἰσχώρηση τῶν ἐχθρῶν σ' αὐτήν. Μιά μικρή ὅμως πύλη, ἡ Κερκόπορτα, ἔμενε ἀφύλακτη. Αὐτή ὑπῆρξε τό μοιραῖο ἀσθενές σημεῖο πού ὀδήγησε στήν Ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀδάμαστη θεωρεῖτο ἡ περίφημη γραμμὴ Μαζινώ στή Γαλλία. Βρέθηκε ὅμως ἕνα ἀσθενές σημεῖο σ' αὐτήν, τό ὁποῖο εἶχε ἐπισημάνει ἡ γερμανική κατασκοπεῖα καί ἐκεῖ ρίχθηκε ὀλόκληρη ἡ δύναμη τῆς γερμανικῆς ἐπιθέσεως. Τό σημεῖο δέν ἄντεξε «ἔσπασε» ἡ γραμμὴ καί οἱ ἀγωνιστές ὑπερφαλαγγίσθηκαν ἀπό τόν ἐχθρό.

Καί ὁ διάβολος τό ἴδιο κάνει. «Πανταχόθεν ὁ πονηρός —λέγει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος— περιεργάζεται σε, πάντα καιασκοπεῖ, πού βάλῃ πού τρώσῃ μή τι παραγυμνούμενον εὐρη καί πρὸς πληγὴν ἔτοιμον» (Ρ.Γ. 36, 297). Περιφέρεται λοιπόν γύ-

ρω-γύρω ὁ διάβολος καί περιεργάζεται μέ προσοχή τό χαρακτήρα μας. Ὡς κατάσκοπος προσπαθεῖ νά βρεῖ τό κατάλληλο μέρος πού θά χτυπήσει. Ἐκεῖ χτυπᾷ μέ λύσσα. Τό ἀσθενές μας σημεῖο εἶναι εὐ-πρόσβλητο, εὐάλωτο. Ἡ ἄμυνά μας ἀσθενής. Ἡ ὑποχώρηση βέβαιη. Καί τότε ὁ διάβολος νικᾷ.

Κάνει ὁ διάβολος μιὰ κρούση καί προσπαθεῖ νά μᾶς παρασύρει π.χ. στήν κλοπή. Δέν μᾶς εἶναι εὐκό-λο νά πειθαρχήσουμε καί νά ὑποκύψουμε. Ποτέ μας δέν κλέψαμε. Ἡ κλοπή δέν εἶναι τό ἀσθενές μας σημεῖο. Ὁ διάβολος δέν πέτυχε, ἀλλά δέν ἀπελπί-ζεται. Ρίχνει τήν ἰδέα νά σκοτώσουμε. Κι ἐκεῖ ἀπο-τυγχάνει. Δέν ὑποκύπτουμε καί διώχνουμε τόν πει-ρασμό. Δέν ὑποχωρεῖ. Ἔρχεται πάλι χτυπώντας σέ ἄλλο σημεῖο. Μᾶς ὠθεῖ στό ψεῦδος. Βλέπει ὅτι ἐδῶ ἢ ἀντίδραση, δέν εἶναι τόσο ὀξεῖα. Δεχόμαστε συζή-τηση. Τό ψεῦδος δέν τό θεωροῦμε ἀμάρτημα μεγά-λο. Εἶναι τό ἀσθενές μας σημεῖο. Αὐτό θέλει κι ὁ διάβολος. Μόλις ἐπεσήμανε τό σημεῖο τοῦτο, ρίχνε-ται ἀκάθεκτος καί μᾶς πολιορκεῖ μέ πειρασμούς ψεύ-δους. Ἐπιμένει μέχρις ὅτου κάμψει τή μικρή ἄλλω-στε καί ἀναιμική ἀντίστασή μας.

Τά ἀσθενή μας σημεῖα βέβαια ποικίλουν γιά τόν καθένα μας. Ὁ ἕνας ἔχει ὡς ἀσθενές του σημεῖο τή συκοφαντία, ἄλλος τή φιληδονία, ἄλλος τήν πλεο-νεξία, ἄλλος τήν κενοδοξία κι ἄλλος τή ραθυμία. Ὁ κατάλογος μπορεῖ νά εἶναι ἀτέλειωτος. Ἐνα ἢ πολλά τά ἀσθενή μας σημεῖα προσελκύουν τήν προσοχή τοῦ ἀντιπάλου μας. Καί τότε γίνεται ἐκεῖνο πού γρά-φει ὁ Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος, «ἔχουμε ἄσφαρκους ἐχθρούς, οἱ ὁποῖοι στοχεύουν μέ ἀκρίβεια, ἄν μπο-

ρέσουν νά βροῦν κάποιο μέλος ἀφύλακτο γιά νά μπήξουν τά βέλη καί νά μᾶς θανατώσουν» (Κατήχη-ση Γ'). Ἐπισημαίνοντας κατάλληλα τά σημεῖα καί ἐκεῖ συγκεντρώνονται τά πυρά. Τό ἀποτέλεσμα εἶναι προ-δεδικασμένο.

Γι' αὐτό χρειάζεται μέγιστη προσοχή στά ἀδύνατα σημεῖα τοῦ ψυχικοῦ μας ὄργανισμοῦ. Μέ τήν αὐτοε-ξέταση πρέπει νά τά ἐπισημάνουμε. Καί νά τά διορθώ-σουμε. Νά πάψουν, ἄν εἶναι δυνατόν νά ἀποτελοῦν ἀδυναμίες μας. Ἡ τουλάχιστον νά μᾶς ἀπασχολεῖ τό πρόβλημα τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπ' αὐτές. Κάθε ἀμέλεια σ' αὐτό τό σημεῖο εἶναι παράδοση ἄνευ ὄρων στόν διά-βολο. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος συνιστᾷ: «*μηδέ δίδετε τόπον τῷ διαβόλῳ*» (Ἐφεσ. 4, 27). Κι ἐμεῖς ἀντίθετα προσφέροντας σ' αὐτόν τά πολλά ἢ λίγα ἀσθενῆ ση-μεῖα μας τοῦ παραχωροῦμε θέση νικητῆ στήν καρδιά μας καί τοῦ ἀνοίγουμε τή θύρα τῆς ψυχῆς μας γιά νά ἔρθει ὡς κατακτητῆς καί νά μᾶς αἰχμαλωτίσει.

Μακριά λοιπόν ἀπό μᾶς ἡ ἀμέλεια καί οἱ αδυνα-μίες. Ἄς μὴν τό λησμονοῦμε. Οἱ δαίμονες «*παρακο-λουθοῦν ποιᾷ ἀρεπῇ ἔχει παραμεληθεῖ καί ἀπ' αὐτό τό κενό, ἀφοῦ μποῦν ἀρπάζουν τήν ἄθλια ψυχή*» ὅπως λέγει ὁ Εὐάγγελος ὁ Ποντικός (P.G. 40, 1244). Θά εἶναι κρίμα νά ἀγωνιζόμαστε σ' ὄλο τό μῆκος τῶν τοικῶν τῆς ψυχῆς μας κι ἀπό ἀμέλειά μας νά ἔχει μείνει ἀφύλακτος ἕνας μικρός δρόμος. Μπορεῖ αὐτός νά κρίνει τήν ἔκβαση ὅλης τῆς μάχης. Καί νά μᾶς στερήσει τή χαρά τῆς νίκης. Μή γένοιτο!

Αἰφνιδιάζει

Μεγάλο κακό ὁ αἰφνιδιασμός. Στρατός ἀξιόμαχος καί ὀπλισμένος, ὅταν αἰφνιδιασθεῖ χάνει τό πᾶν. Σύγχυση ἐπικρατεῖ, πανικός κυριεύει τούς στρατιῶτες καί ἡ σφαγή ἀκολουθεῖ. Καί δέν εἶναι μόνο στόν πόλεμο ὁ αἰφνιδιασμός φοβερό καί ἀπαίσιο κακό. Εἶναι καί στόν καθημερινό μας βίον.

Δέν ἀνέμενε ἐπισκέψεις ἡ οἰκοδέσποινα. Ξαφνικά χτύπησε τό κουδούνι· ἐμφανίστηκαν γνωστοί. Ἦρθαν γιά μιὰ ἐπίσκεψη. Τά βρίσκουν ὅλα ἄνω-κάτω. Τί ντροπή γιά τήν νοικοκυρά!

Δέν εἰδοποιήθηκε γιά τό πρόχειρο διαγώνισμα ὁ μαθητής. Τήν ἐπομένη προσῆλθε στό σχολεῖο ἀδιάβαστος. Στό αἰφνίδιο διαγώνισμα ἀπέτυχε.

Δέν ἄκουσες κάποιον πού σέ πλησίασε. Καί μόλις ξαφνικά τόν δεῖς, τaráζεσαι καί τρομάζεις.

Κακό πρᾶγμα ὁ αἰφνιδιασμός. Τόν ἐπιζητοῦν γιά τούς ἀντιπάλους τους οἱ στρατοί, γιατί εἶναι ἰσχυρότερος καί ἀπό τό φοβερότερο ὄπλο. Ὅταν ὁ ἄλλος δέν σέ περιμένει, καί δέν εἶναι ἔτοιμος νά σέ ἀντιμετωπίσει, δέν θά τό κατορθώσει ἐάν τόν συλλάβει κοιμώμενο ἢ ἔχοντας χαλαρώσει τήν προσοχή του.

Τήν μέθοδο αὐτή μετέρχεται συχνά ὁ διάβολος. Ἐπιδιώκει νά μᾶς αἰφνιδιάσει γιά νά μὴν εἶμαστε σέ θέση νά προβάλλουμε ἀντίσταση. Πάνω στόν αἰφνιδιασμό πολλά μπορεῖ νά κατορθώσει. Γι' αὐτό καί πολύ συχνά ἐκεῖ καταφεύγει γιά νά πετύχει τό ποθούμενο.

Ἐχεις λ.χ. τό πάθος τοῦ θυμοῦ. Προσπαθεῖς νά ἀπαλλαγεῖς ἀπ' αὐτό. Ἀγωνίζεσαι μέ καρτερία. Κι

ἐνῶ νομίζεις πὼς κάτι ἔχεις πετύχει, ξαφνικά σου ἐπιτίθεται ὁ διάβολος. Αἰφνιδιαστικά σου ρίχνει τά βέλη του. Ἐκείνη τήν στιγμή, πού μέ τέχνη σου ἔρριξε, ἐσύ ἔχασες τήν ψυχραιμία σου, ἐρεθίστηκες «ἀρπάχτικες», κι ἔγινες ἔξω φρενῶν. Τώρα ἐκεῖνος χαιρεῖ γιατί σέ νίκησε. Σ' ἔκανε νά θυμώσεις. Ἐνῶ ἐσύ λυπᾶσαι καί διερωτᾶσαι πὼς σου συνέβη αὐτό. Πὼς μιὰ ἀσπίδωτη ἀφορμή σέ ὀδήγησε πάλι στό πάθος σου.

Μὴν παραξενεύεσαι, ἀδελφέ. Ὁ διάβολος σέ αἰφνιδιάσει. Σέ βρῆκε σέ μιὰ στιγμή πού δέν πρόσεχες, ὅσο ἔπρεπε τόν ἑαυτό σου. Τή στιγμή αὐτή τήν ἐκμεταλλεύθηκε δόλια. Καί σου ἐπιτέθηκε χωρίς νά τό περιμένεις. Σέ βρῆκε ἀνέτοιμο, ἀνυπεράσπιστο καί σέ νίκησε. Ἐκεῖνος πὼς φανερώνει τήν τέχνη αὐτή τοῦ διαβόλου ὁ Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος: «*Οἱ δαίμονες ὑποχωροῦν ἀπό μόνοι τους γιά νά μᾶς ρίξουν σέ ἀμεριμνησία καί αἰφνίδια μετά νά ἀρπάξουν τήν ἄθλια ψυχή μας*» (Λόγος στ').

Ὁ αἰφνιδιασμός στήν πνευματική ζωή εἶναι φοβερό ὄπλο στά χέρια τοῦ διαβόλου. Ἐκεῖνος πού ὑποτιμοῦμε. Τί λοιπόν χρειάζεται; Χρειάζεται νά κάνουμε κι ἐμεῖς ἐκεῖνο πού κάνει ὁ στρατός γιά νά ἀποφύγει τόν αἰφνιδιασμό: νά γρηγοροῦμε. «Φύλακες γρηγορεῖτε» ἦταν τό στρατιωτικό παράγγελμα πού ἀκουγόταν ἀπό καιροῦ εἰς καιρόν ἐπάνω στά τείχη τοῦ Βυζαντίου. Σκοπὸ εἶχε νά ὑπενθυμίζει σιτοῦς φρουρούς τό καθῆκον τους νά ἀγρυπνοῦν στίς ἐπάλξεις, γιά νά ἀντιληφθοῦν κάθε κίνηση τοῦ ἐχθροῦ καί νά εἰδοποιήσουν ἔγκαιρα τίς φρουρές. Στήν ἀποτροπή τοῦ αἰφνιδιασμοῦ ἀπέβλεπε ἐκεῖνο

τό σύνθημα. Ὄταν οἱ φύλακες ἦταν ἄγρυπνοι, ἀποκλειόταν κάθε αἰφνιδιασμός.

Τό ἴδιο καλούμεθα νά κάνουμε κι ἐμεῖς πρὸς ἀποφυγή τοῦ πνευματικοῦ αἰφνιδιασμοῦ. Νά γρηγοροῦμε. Αὐτό σημαίνει ὅτι δέν θά ἀφήνουμε ἐλεύθερο τό πεδίο δράσεως στόν διάβολο. Ὁ Κύριος συνέστησε τήν ἐγρήγορση καί τήν προσευχή ὡς μέσα ἀποφυγῆς τῶν πειρασμῶν. «Γρηγορεῖτε καί προσεύχεσθε ἵνα μή εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν» (Ματθ. 26, 41). Μέ τήν ἐγρήγορση ἐξασφαλίζουμε τήν ἄγρυπνη ἐπιτήρηση τῆς ψυχῆς μας. Φυλαγόμαστε ἀπό κάθε δυνατὸ ἐνδεχόμενο πού θά μᾶς ὀδηγήσει στήν πτώση. Νά κι ἓνα παράδειγμα. Αἰφνιδιαστικὰ, χωρίς καλά-καλά νά τό καταλάβεις, θύμωσες σήμερα. Φυλάξου αὔριο ἀπό ἐκεῖνο τό σημεῖο πού ἔγινε ἡ αἰτία τοῦ θυμοῦ σου. Σέ θύμωσε ὁ ὑπάλληλός σου, ὁ προϊστάμενος, ὁ πατέρας, ὁ γιός; Σέ ἐρέθισε ἡ ἀμέλεια τοῦ ἑνός, ἡ παράλειψη τοῦ ἄλλου, ἓνα σφάλμα κάποιου τρίτου; Μὴν ξεχνᾶς ὅτι τά ἴδια πράγματα συμβαίνουν κάθε μέρα. Κι αὔριο τά ἴδια πρόσωπα εἶναι δυνατόν νά σοῦ δώσουν ἀφορμές. Προετοιμάσου λοιπόν νά μὴν αἰφνιδιασθεῖς.

Ἐφάρμοσε στόν ἑαυτό σου τόν χρυσὸ κανόνα τοῦ Δαβίδ: «Ἦτοιμάσθην καί οὐκ ἐταράχθην» (Ψαλμ. 118, 60). Ἐτσι θά ἀποφύγεις τήν πτώση καί κατόπιν μέ ἡρεμία μπορείς νά διορθώσεις ὅ,τι κακὸ ἢ στραβὸ ἔγινε, ἐφ' ὅσον, ἐννοεῖται, εἶσαι ὁ ἀρμόδιος γιὰ κάτι τέτοιο. Τό ἴδιο πρέπει νά κάνεις γιὰ κάθε παράπτωμα στό ὁποῖο συλλαμβάνεσαι αἰφνιδιαστικὰ ἀπό τόν διάβολο. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος συνιστᾷ νά γρηγοροῦμε καί νά προσέχουμε συνεχῶς «ἵνα μή πειράζη

ἡμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ἡμῶν» (Α΄ Κορ. 7, 5). Ἡ ἀκρασία εἶναι ἡ ἀμέλεια στά πνευματικὰ καί ἡ ἔλλειψη ἐνδιαφέροντος γι' αὐτά. Εἶναι δηλ. ὅ,τι χρειάζεται ὁ διάβολος γιὰ νά αἰφνιδιάζει καί νά κυριεύει τὰ ψυχικά μας ἐδάφη χωρίς κόπο καί μέ χαιρεκακία.

«Μυρμηκολέων»

Πόσο μικρὸ καί ἀνεπαίσθητο εἶναι τό μπαλόνι ὅταν εἶναι κενό. Πόσο ὄγκο ὁμως ἀποκτᾷ ὅταν γεμίσει μέ ἀέρα! Μικρὸ, λιλιπούτειο ζῶο τό μυρμηγκι. Φοβερό στήν ὄψη καί στή θεά τό λιοντάρι. Καί ὁ «μυρμηκολέων»; Αὐτό εἶναι τέχνασμα τοῦ διαβόλου. Μυρμηγκι καί λιοντάρι. Μικρὸ, ἀνεπαίσθητο καί ὕστερα μεγάλο καί φοβερό. Ποιὸ εἶναι αὐτό; Εἶναι ἡ ἁμαρτία. Ἐτσι μᾶς τήν παρουσιάζει ὁ διάβολος.

Στήν ἀρχή, πρὶν νά τήν κάνουμε μᾶς τήν ἐμφανίζει μικρὴ καί ἀσήμαντη, ὅπως ἓνα μυρμηγκι. Χωρίς σημασία καί χωρίς συνέπειες. Τό κάνει αὐτό γιὰ νά μᾶς πείσει ὅτι δέν εἶναι καί τόσο σοβαρὸ πρᾶγμα ἡ διάπραξή της. Μόλις ὁμως πεισθοῦμε καί τήν διαπράξουμε, τότε ἀλλάζει πρόσωπο. Τήν ἐξογκώνει στά μάτια μας κι ἀπό μυρμηγκι τήν παρουσιάζει μεγάλη σάν λιοντάρι. Καί τοῦτο γιὰ νά μᾶς ρίξει στήν ἀπελπισία, νά μᾶς πείσει ὅτι δέν σωζόμαστε γιὰ ἓνα τόσο σοβαρὸ παράπτωμα κι ἔτσι νά μᾶς ἐξασφαλίσαι τὴ διαρκὴ παραμονή μᾶς στήν πτώση καί τήν ἀμετα-

νοψία. «Οί δαίμονες πρὶν τὴν πώση, μᾶς παρουσιάζουν τὸ Θεὸ φιλόνητο, ὅμως μετὰ τὴν πώση μᾶς Τὸν παρουσιάζουν ἀσπυρὸ» κατὰ τὸν Ἰωάννη τῆς Κλίμακος (Λόγος ε').

Ἡ πανουργία τοῦ σατανᾶ δὲν ἔχει ὅρια. Τὸ σχέδιο «μυρμηκολέων» ἔγκαιρα τὸ ἐπεσήμαναν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ μᾶς εἰδοποίησαν. Χωρὶς περιστροφές. Ὁ ἅγιος Ἐφραίμ ὁ Σύρος διδάσκει ὅτι «πρὶν οἱ ἄνθρωποι διαπράξουν τὴν ἁμαρτία, ὁ διάβολος τοὺς τὴν μικραίνει στὰ μάτια τοὺς πολὺ. Ὅταν ὅμως τὴν διαπράξουν τὴν μεγαλώνει, φέρνοντάς τοὺς κύματα λογισμῶν, μέ σκοπὸ νὰ τοὺς ὀδηγήσει σὴν ἀπόγνωση» (Εὐεργεινός Α' 622).

Ποιὸς δὲν ἔχει δοκιμάσει αὐτὸ τὸ ὄπλο τοῦ διαβόλου; Σοῦ βάλλει τὸν λογισμό νὰ παραβεῖς μιὰ ἐντολή, π.χ. τὸ «οὐ μοιχεύσης». Ἀρχίζει συστηματικὰ τὴν προσβολή. Ἐσὺ ἀντιδρᾷς; Ἐκεῖνος τότε θέτει σέ ἐνέργεια τὸ σχέδιο «Δέ βαριέσαι καημένε! Οὔτε ὁ πρῶτος, οὔτε ὁ τελευταῖος εἶσαι. Κι ἔπειτα σπουδαῖο πρᾶγμα! Κύτταξε, σήμερα ὅλοι τὸ ἴδιο κάνουν. Ἐνας περισσότερος ἐσὺ! Δέν εἶναι δά καὶ τόσο σοβαρό! Κι ἔπειτα ἂν θέλεις μετανοεῖς!» Κάτι τέτοιες σκέψεις ὑποβάλλει ὁ διάβολος γιὰ νὰ σμικρύνῃ τὴ βαρύτητα τοῦ σφάλματος, πού πρόκειται νὰ διαπράξεις. Ἐπιμένει στὸ αὐτὸ μοτίβο. «Ἄλλοτε αὐτὸ ἐθεωρεῖτο ἴσως σοβαρὸ παράπτωμα. Σήμερα ὅμως... Ὁ κόσμος ἄλλαξε. Προχώρησε χωρὶς νὰ φοβᾶσαι. Δέν πρόκειται καὶ γιὰ κανένα ἔγκλημα. Ἀπλὸ εἶναι...»

Κι ὅλα αὐτὰ μέχρι νὰ μᾶς πείσει. Μόλις τὸ κατορθώσει καὶ ἡ ἁμαρτία τελεσθεῖ τότε ἀρχίζει ἄλλη μέθοδος. «Πῶ! πῶ τί ἔκανες! Φοβερό. Κανεῖς δὲν τὸ

τολμοῦσε. Εἶσαι ἀσυγχώρητος. Ἡ ἐντολή τοῦ Θεοῦ εἶναι σαφής. Ἐσὺ τὴν παρέβηκες. Θά τιμωρηθεῖς. Δέν ὑπάρχει γιὰ σένα ἔλεος». Ἔτσι ἐπιδίδκει νὰ μᾶς ρίξει σέ ἀπόγνωση, ὥστε νὰ μὴν ζητήσουμε συγχώρηση καὶ νὰ μὴ σωθοῦμε.

Γιὰ τοῦτο χρειάζεται καὶ ἐδῶ μεγάλη προσοχή. Ἄμαρτήματα μικρὰ καὶ μεγάλα, ἐλαφρὰ καὶ σοβαρὰ δὲν ὑπάρχουν κατ' οὐσίαν. Ὅλα τὰ ἁμαρτήματα εἶναι ἁμαρτήματα. Εἶναι παράβαση ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ. Καὶ «ὅστις πταίσει ἐν ἐνὶ γέγονε πάντων ἔνοχος» (Ἰακωβ. 2, 10). Ἐπομένως δὲν πρέπει νὰ θεωροῦμε ὀρισμένα ἁμαρτήματα χωρὶς σημασία καὶ ἄλλα σοβαρὰ. Αὐτὴ ἡ μέθοδος τοῦ διαχωρισμοῦ τῶν παραπτωμάτων εἶναι τοῦ διαβόλου.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος λυπόταν περισσότερο καὶ φοβόταν γιὰ τὰ μικρὰ θεωρούμενα ἁμαρτήματα καὶ λιγότερο γιὰ τὰ σοβαρὰ. Γιατί τὰ λεγόμενα μικρὰ οἱ ἄνθρωποι δὲν τὰ ὑπολογίζουν καὶ αὐτὸ ἀποβαίνει εἰς βάρος τοὺς. Καὶ ἔλεγε: «Γι' αὐτὸ εἶναι μεγάλα κακὰ αὐτὰ πού θεωροῦνται μικρὰ, ἐπειδὴ φαίνονται ὅτι εἶναι ἀδιάφορα καὶ δὲν ὑπάρχει μεγάλη φροντίδα γι' αὐτά. Τὸ μεγάλο κακὸ ἐξαφανίζεται γιατί γίνεται προσπάθεια καὶ ἀγώνας, ἐνῶ αὐτὸ πού φαίνεται μικρὸ κακὸ καὶ γιὰ τοῦτο καταφρονεῖται, σὴ συνέχεια γίνεται μεγάλο» (Κατήχηση ΙΑ').

Ὅλα λοιπὸν τὰ ἁμαρτήματα συνιστοῦν προσβολὴ κατὰ τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ γιὰ ὅλα ὁ Θεὸς εἶναι ἔτοιμος νὰ παράσχει τὴ συγγνώμη Του, ἐφ' ὅσον ὁ ἁμαρτωλὸς μετανοήσει καὶ ἐπιστρέψει. Ὁ Ἱερός Χρυσόστομος μᾶς συμβουλεύει νὰ ἔχουμε πάντοτε ἐλπίδα σὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴ συγχώρησή μας:

«ὅσο βρισκόμαστε σ' αὐτή τή ζωή νά ἔχουμε βεβαία ἐλπίδα καί νά φροντίζουμε γιά τήν μέλλουσα ζωή καί νά ἐπιδιώκουμε τό βραβεῖο τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ» (Κατήχηση Ι).

Κάθε παράβαση εἶναι ἁμαρτία. Ἄλλά καί γιά κάθε ἁμαρτία, ὑπάρχει τό ἄπειρο ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Αὐτό εἶναι τό σωστό. Ἐπομένως οὔτε πρὶν τήν ἁμαρτία ὑποτίμηση, οὔτε ἔπειτα ἀπ' αὐτήν ὑπερτίμηση. Καλό εἶναι νά μὴν ἁμαρτάνουμε γιατί κάθε ἁμαρτία λυπεῖ τό Θεό. Ἐάν ὅμως πέσουμε, ἄς σπκωθοῦμε ἀμέσως. Τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἄπειρο.

Προσοχή στό σχέδιο «μυρμηκολέων». Ἄπεργάζεται τή δουλεία καί τήν καταστροφή μας. Εἶναι καθαρό τέχνασμα τοῦ σατανᾶ. Ἄξιο πολλῆς περιφρονήσεως. Ὅπως εἶναι κάθε τι πού ἔχει διαβολική ρίζα καί προέλευση.

Ἦθεῖ σέ ἀμέλεια

Ἡ ἀμέλειά μας γύρω ἀπό τήν κατάσταση τῆς ψυχῆς μας, γίνεται ἰσχυρότατο ὄπλο στά χέρια τοῦ διαβόλου, πού τό στρέφει ἐναντίον μας. Ὁ Ἱερός Χρυσόστομος παρατηρεῖ σχετικά: «Ὁ διάβολος δέν παύει νά χτυπᾶ μέχρι ἐσχάτης ἀναπνοῆς, ὅταν βρεῖ τήν ψυχή ξαπλωμένη καί νά καταφρονεῖ τίς πληγές πού τῆς ἔχουν προκληθεῖ ἀπό τήν ἁμαρτία» (Περί ἱερωσύνης). «Ψυχὴν ὑπτίαν» δηλ. ψυχή πού μοιάζει

μέ ἄνθρωπο ξαπλωμένο στή γῆ, ἀνάσκελα, ἀμέριμνο καί ἥσυχο. Ψυχή πού δέν νοιάζεται γιά τήν πνευματική της κατάσταση, εἴτε γιατί ἔχει δώσει ἄλλοῦ τήν προσοχή της εἴτε γιατί δέν τήν ἀπασχολεῖ τό αἰώνιο μέλλον της, εἴτε γιατί δῆθεν ξεκουράζεται ἀπό τόν ἀγώνα.

Στήν πραγματικότητα ὅμως ἔχει πέσει στήν παγίδα τῶν δαιμόνων, οἱ ὁποῖοι, ὅπως λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος, ὅταν μᾶς ἀντιληφθοῦν νά εἴμαστε κουρασμένοι ἀπό τόν πνευματικό ἀγώνα, ἀπό κάποια πτώση «οἱ δαίμονες ὅταν ἀντιληφθοῦν τήν κόπωσή μας ἀφοῦ ἀρπάξουν τήν εὐκαιρία παρουσιάζονται εὐλογῶν τήν ἀφορμὴν ἐνῶ εἶναι ἄλογη μᾶς συνιστοῦν τήν ἀνάπαυση. Σκοπός τῶν ἐχθρῶν εἶναι νά προσθέσουν τραῦμα ἐπάνω στό πῶμα, δηλαδή ἐνῶ εἴμαστε πεσμένοι νά μᾶς χτυπήσουν ἀκόμη περισσότερο γιά νά ἀχρηστευτοῦμε τελείως» (Λόγος δ').

Ἐχθρός μέγιστος ἡ ἀμέλεια. Ἡ πνευματική ζωή εἶναι διαρκῆς ἀγώνας. Κάθε μέρα πού περνᾶ χωρίς ἀγώνα εἶναι κι ἓνα βῆμα πρὸς τά πίσω. Κόπους ἐτῶν γιά τήν καλλιέργειά μας, εἶναι δυνατόν μιά στιγμή ἀμελείας νά τοὺς ἀχρηστεύσει. Ἡ ἀμέλεια ρίχνει σκόνη πάνω στή στιλπνότητα τῆς ψυχῆς μας, τῆς ἀφαιρεῖ τή λαμπρὴ ἐσθῆτα, τῆς προσδίδει τήν ὄψη παλαιᾶς καί ἔρημης οἰκίας. Τί γίνεται ἓνα σπῆτι ἔρημο; Καταφύγιο ἀραχνῶν καί ἄλλων ζώων, πτηνῶν καί ἐρπετῶν. Τί γίνεται ἓνας ἀγρός ἀκαλλιέργητος; Φυτῶριο ἀκανθῶν καί χέρσα γῆ. Ἔτσι καί ἡ ψυχή. Μέ τήν ἀμέλεια καταντᾶ ἄγωνα καί χέρσα. Γίνεται δηλαδή ὅ,τι ὁ διάβολος θέλει. Καί μάλιστα μέ τό παραπάνω. Γιατί ὁ διάβολος ἀφ' ἑαυτοῦ του κινεῖται νά μᾶς προ-

σεταιρισθεῖ. Φαντασθεῖτε ὅμως πόσο διευκολύνεται στήν ἐπιδίωξή του ὅταν ἡ ἀμέλειά μας τοῦ παραχωρεῖ ἐλεύθερο τό ἔδαφος γιά νά δράσει καταστρεπτικά.

Ποιό εἶναι ἐδῶ τό ἀντίδοτο; Ἡ ἀντιμετώπιση μέ ζήλο τῶν πνευματικῶν μας ἀναγκῶν. Δέν εἶναι ἄνθρωπος τέλειος καί ὀλοκληρωμένος ἐκεῖνος πού ἀμελεῖ γιά τά πνευματικά θέματα. Ἄνθρωπος, ὅπως λέγει ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος, δέν εἶναι ἐκεῖνος πού ἔχει σάρκα, ὁστὰ καί αἷμα μόνο. Ἀλλά ἐκεῖνος πού ἔχει ἐνδιαφέροντα ψυχικά, πού ἐργάζεται τήν ἀρετή, πού ἀγωνίζεται γιά τόν πνευματικό του καθαρισμό. Αὐτός πού ἀδιαφορεῖ γίνεται ἔνοχος ὄχι μόνο ἀπέναντι στόν ἑαυτό του ἀλλά καί ἀπέναντι στό Θεό. Ὁ λόγος τοῦ Ἁγ. Πνεύματος εἶναι σαφής: «ἐπικατάρατος ὁ ποιῶν τά ἔργα Κυρίου ἀμελῶς» (Ἱερ. 31, 10). Καί ὄχι μόνο αὐτό. Ὁ ἀμελής καί ράθυμος γίνεται εὐκόλη λεία τοῦ Σατανᾶ πού τρίβει τά κέρια του ἀπό ἱκανοποίηση γιά τό νέο του θύμα.

Καθῆκον μας λοιπόν, εἶναι νά ἀποδιώξουμε τήν ἀμέλεια ἀπό τήν ψυχή μας. Μᾶς τό συνιστᾶ ὁ κατασκευκτικός ὑμνογράφος τῶν Παθῶν: «Ραθυμίαν ἄπαθεν (=μακράν) ἡμῶν βαλῶμεθα». Νά ἀποκτήσουμε πνευματικά ἐνδιαφέροντα, νά κυττάξουμε νά φυλάτουμε τίς πύλες τῆς ψυχῆς μας ἀπό τίς προσβολές τοῦ διαβόλου, ὥστε νά μὴν βρίσκει αὐτός τό δρόμο ἀνοιχτό γιά νά εἰσχωρεῖ μέσα μας καί νά αἰχμαλωτίζει τήν ψυχή μας.

Τό νά ἁμαρτήσῃ κανεῖς εἶναι εὐκόλο καί συνηθισμένο. Δύσκολο εἶναι τό νά μετανοήσῃ καί νά σωθεῖ. Καί σπάνιο. Πολλοί λόγοι συμβάλλουν σ' αὐτό. Πότε ἡ ἀμέλεια, πότε ἡ ντροπή, πότε ἡ ἀδιαφορία, καί ὁ ἄνθρωπος παραμένει στήν πτώση, μακριά ἀπό τή σωτηρία του. Αὐτό βέβαια θέλει κι ὁ διάβολος. Δέν περιορίζεται ὅμως στό νά ἐκμεταλλευθεῖ κατάλληλα μόνο τούς λόγους τούς ὁποίους ἀπαριθμήσαμε προηγουμένως γιά νά μᾶς ἐξασφαλίσῃ τήν ἀμετανοησία καί, κατά συνέπεια, καί τήν καταστροφή μας. Ἀλλά προχωρεῖ περισσότερο καί μέ ὄπλο τήν ἀπόγνωσιν, προσπαθεῖ νά μᾶς καταστήσῃ μόνιμη τήν πτώση μας καί νά ἀποτρέψῃ τή μετάνοιά μας.

Ἡ μετάνοια, ὡς γνωστόν στηρίζεται ἐπάνω στήν ἐλπίδα ὅτι ὁ Θεός μέ τή μεγαλοψυχία Του καί τό ἔλεός Του θ' ἀνοίξει στοργικά τήν ἀγκαλιά Του καί θά δεχθεῖ τόν ἐπιστρέφοντα ἄσωτο υἱό. Ὄταν λείπει αὐτή ἡ ἐλπίδα, ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται ἐγκαταλελειμένος ἀπό τό Θεό καί ἀνίσχυρος νά σηκῶσῃ τό βάρος πού τόν καταπέζει. Γονατίζει τότε κάτω ἀπό τό βάρος τῶν ἁμαρτιῶν του καί δέν μπορεῖ νά συνεχίσει τό δρόμο του.

Ἀλλά ἡ κατάσταση αὐτή δέν διατηρεῖται ἔτσι γιά πολύ. Σιγά σιγά χειροτερεύει. Καί τό βάρος αὐξάνεται. Καί ὁ ἄνθρωπος πάσχει. Τόν ἔχει κυριεύσει ἡ ἀπελπισία, ἡ ὁποία δέν τοῦ ἐπιτρέπει νά σταθεῖ σιά πόδια του. Τό «ἀναστάς πορεύσομαι πρὸς τόν πατέρα μου» (Λουκ. 15, 18) πού εἶπε ὁ ἄσωτος, δέν ἐπιτρέπει νά τό προφέρουν ἡ καρδιά καί τά χεῖλη τοῦ

ἀμαρτωλοῦ. Μαζί μέ τήν ἐλπίδα κάνεται γι' αὐτόν καί ἡ σωτηρία. Θά μείνει γιά πάντα δέσμιος τῆς ἀμαρτίας, δούλος τοῦ σατανᾶ, παρ' ὅλη τήν καλή διάθεση τοῦ Θεοῦ, ὅστις «θέλει πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καί εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» (Α΄ Τιμ. 2, 4).

Νά λοιπόν γιατί ὁ διάβολος δίνει μεγάλη προσοχή σ' αὐτό τό ὄπλο. Εἶναι πολύ ἀποτελεσματικό. Δέν ἀφήνει περιθώρια ἀποτυχίας. Ἡ ἀπελπισία γίνεται γιά τόν ἄνθρωπο σύμβουλος κακός. Δέν τόν ἀφήνει νά σκεφθεῖ λογικά. Τοῦ κλείνει τό δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς. Τόν ἀναγκάζει νά μείνει στό τέλμα. Ὁ Ἱερός Χρυσόστομος, ἀποκαλύπτοντας αὐτή τή μέθοδο τοῦ διαβόλου, μᾶς ἐφιστᾶ τήν προσοχή. Πῶς ἐνεργεῖ ὁ διάβολος; Νά πῶς. Ψιθυρίζει στό αὐτί τοῦ κάθε ἀμαρτωλοῦ «ὅλη τήν νεότητά σου κατήσχυνας, ὅλον τόν βίον σου ἠνάλωσας πρότερον μετά πόρνῆς, μετά ταῦτα ἤρπασας, ἐπλεονέκτησας, ἐψεύσω, ἐπιόρκησας, ἐβλασφήμησας. Ποία σωτηρίας ἐλπίς; ἀπώλου λοιπόν ἀπόλαυε καί τοῦ παρόντος βίου. Ταῦτα τοῦ διαβόλου τά ῥήματα» (P.G. 96, 1250). Βλέπεις ἀδελφέ μου τό τέχνασμα τοῦ σατανᾶ; Μᾶς φέρνει στό νοῦ ὄχι μόνο τό ἀμάρτημα τῆς στιγμῆς, ἀλλά καί ὅλα τά προηγούμενα, τά ὑπενθυμίζει μέ κακεντρέχεια καί καιρεκακία. «Νιτρόπιασες —μᾶς λέγει— τά νιάτα σου μέ ὅσα αἰσχρά διέπραξες. Ὅλη σου τή ζωή τήν πέρασες ξοδεύοντάς τιν ἐδῶ κι ἐκεῖ ξεχνᾶς πόσες φορές ἔπεσες στό ἀμάρτημα τῆς πορνείας, τῆς πλεονεξίας, τοῦ ψεύδους, τῆς ἐπιορκίας, τῆς βλασφημίας; Βέβαια! Γιά σένα χάθηκε κάθε ἐλπίδα σωτηρίας. Τί σοῦ ἀπομένει τώρα νά κάνεις; Ἐνα καί μόνο. Ἄφου ἔτσι κι ἄλλοιῶς εἶσαι χαμένος, τουλάχιστον φρόντι-

σε νά ζήσεις τή ζωή σου, νά ἀπολαύσεις τόν κόσμο».

Μ' αὐτή τήν ὑποβολή γίνεται φανερό πού θέλει νά ὀδηγήσει τήν ψυχή μας ὁ διάβολος. Θέλει νά μᾶς βυθίσει περισσότερο στήν ἀμαρτία, νά καταστήσει τήν ψυχή μας σπῆλαιο ληστῶν καί νά μᾶς ἀπομακρύνει ἀπό τό Θεό. «Καί αὐτά εἶναι τά λόγια τοῦ διαβόλου —συμπληρώνει ὁ Ἱ. Χρυσόστομος— ἀλλά τά δικά μου ἀντίθετα. Χάθηκες; Μπορεῖς νά σωθεῖς. Ἐμοίχευσες; Μπορεῖς νά ἐλευθερωθεῖς ἀπό πίν ἐνοχή. Ἐπεσες; Μπορεῖς νά σηκωθεῖς. Μικρή ἢ μετάνοιά σου, μεγάλη ἢ φιλανθρωπία τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ» (ἐνθα ἀνωτ.). Πραγματικά. Μεγάλο κακό ἡ ἀμαρτία, ἀλλά καί τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ εἶναι μεγάλο. Ἐπομένως δέν ὑπάρχει θέση γιά ἀπελπισία.

Ὁ ἴδιος Ἱερός Πατήρ, πού περισσότερο παντός ἄλλους τόνοισε τήν ἀξία τῆς μετανοίας, καί τήν ἀποφυγή τῆς ἀπογνώσεως, λέγει ὅτι δέν εἶναι τόσο τρομερό τό νά «ἀμαρτήσῃ κανεῖς, ὅσο τό νά ἀπελπισθεῖ. Γιατί ἡ μέν ἀμαρτία διορθώνεται μέ τή μετάνοια, ἐνῶ ἡ ἀπελπισία ματαιώνει τήν μετάνοια καί καταδικάζει τήν ψυχή σέ θάνατο. Πολύ χαρακτηριστικά ὁ Ἱερός Χρυσόστομος παρατηρεῖ ὅτι «ἡ ἀπελπισία δέν ἀφήνει τόν πεσμένο ἄνθρωπο νά σηκωθεῖ καί συνηθίζει νά τόν ἀποστερεῖ ἀπό τά ἀγαθά πού ἀπέκτισε μέ τόν ἀγῶνα του. Ἀκόμη τόν ὀδηγεῖ στήν ἄβυσσο τῆς κακίας» καί καταλήγει μέ τήν ἐξῆς ἀποκαλυπτική φράση: «Κανένα ὄπλο δέν εἶναι τόσο δυνατό ὅσο ἡ ἀπελπισία. Γι' αὐτό δέν τοῦ προκαλοῦμε τόση εὐφροσύνη ὅταν ἀμαρτάνουμε, ὅση ὅταν ἀπελπίζομαστε» (Περί μετανοίας).

Ἡ Ἁγία Γραφή εἶναι γεμάτη ἀπό παραινέσεις πρὸς μετάνοια καὶ διδάγματα πού τονίζουν τὴ μεγάλη ἀξία τῆς. Ἡ παραβολὴ τοῦ Ἀσώτου Υἱοῦ, τῶν δύο ὀφειλετῶν, τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου, ἡ συγκώρπωση τοῦ ἁμαρτωλοῦ, τοῦ ληστοῦ, τοῦ Πέτρου, δὲν μᾶς λέγουν τίποτε ἄλλο παρά τὸ μέγεθος τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν ἁμαρτωλό. Κι αὐτὴ ἡ ἀγάπη διαλύει τὸ φόβο, πού δικαιολογημένα κυριεύει τὴν ψυχὴ τοῦ ἁμαρτωλοῦ. Ὁ Θεὸς εἶναι πάντοτε ἔτοιμος νὰ δεχθεῖ κάθε ἁμαρτωλό πού ἐπιστρέφει. Γιὰ τὴν ἀπόγνωση δὲν ὑπάρχει, δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχει θέση. Καὶ ὅμως! Πολλοὶ ἄνθρωποι μὲ συναίσθηση τῶν σφαλμάτων τους, ἀντὶ νὰ ὀδηγηθοῦν στὴ μετάνοια, παίρνουν τὴν ὁδὸ πού ὀδηγεῖ στὴν ἀπόγνωση καὶ καταστρέφονται.

Ὁ μυσαρὸς διάβολος κινεῖ κάθε πέτρα νὰ μᾶς ρίξει στὴν ἀπόγνωση. Ἀντίθετα ἡ Ἁγ. Γραφή καὶ οἱ Πατέρες προσπαθοῦν νὰ μᾶς πείσουν πόσο ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος εἶναι ὁ Θεός, νὰ μᾶς δώσουν θάρρος νὰ σηκωθοῦμε ἀπὸ τὴν πτώση. Κάθε φορὰ πού διστάζουμε νὰ μετανοήσουμε καὶ μένουμε ἀπελπισμένοι, χαροποιοῦμε τὸν διάβολο, γινόμαστε αἰχμάλωτοί του, πέφτουμε στὴν παγίδα του. Καιρὸς εἶναι νὰ τὸ πάρουμε ἀπόφαση. Πρέπει νὰ *«ἀνανήψουμε ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος»* (Β΄ Τιμ. 2, 26) καὶ νὰ πείσουμε τὸν ἑαυτὸ μᾶς ὅτι δὲν ἔχουμε δικαίωμα νὰ κυριευόμαστε ἀπὸ τὴν ἀπελπισία.

Ἡ ἀπελπισία γεννιέται εἴτε *«ἐκ πλήθους ἁμαρμάτων καὶ συνειδότος βάρους καὶ ἀφορήτου λύπης...»* εἴτε *«ἐξ ὑπερηφανείας καὶ οἰήσεως»* καθὼς λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος (Λόγ. κστ'). Οὕτε

ὁ Θεός, οὔτε ἡ Γραφή, οὔτε ἡ Ἐκκλησία, οὔτε οἱ Πατέρες μᾶς δίδουν τέτοιο δικαίωμα. Μόνον ὁ διάβολος εὐνοεῖ αὐτὴ τὴν κατάσταση. Μὴν ἀμφιβάλλουμε λοιπόν. Κάθε σκέψη ἀπογνώσεως «ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστὶ» (Ματθ. 5, 37). Καὶ ὁ ἅγ. Ἰωάννης τῆς Κλίμακος βροντοφωνάζει: «Οὐδὲν τῶν τοῦ Θεοῦ οἰκιρμῶν ἴσον ἢ μείζον ὑπάρχει· διόπερ ὁ ἀπογινώσκων (=ὁ ἀπελπισμένος) ἑαυτὸν ἔσφαξε» (Λόγος ε').

«Ἐχεις καιρὸ»

Αὐτὴ τὴ φράση τὴν ἀκοῦμε συχνὰ ἐντὸς μᾶς. Ἰδίως ὅταν ἔπειτα ἀπὸ ἓνα σφάλμα, ἢ ἀπὸ μία ὑπόδειξη πρὸς μετάνοια ἀρχίζουμε νὰ συζητοῦμε μὲ τὸν ἑαυτὸ μᾶς αὐτὴ τὴ λύση. Ἐπὶ ἔτη τώρα ἀφήσαμε νὰ γίνουμε παιγνίδι στὰ χέρια τοῦ διαβόλου. Τοῦ κάναμε τὸ κατῆρι. Ζήσαμε βίον ἁμαρτωλό. Καθὼς ὁ χρόνος κυλοῦσε, ἔμελλε κυλιόμαστε στὴ λάσπη τῶν παθῶν. Ἀλλὰ τώρα μιὰ ἀφορμὴ μᾶς δόθηκε γιὰ νὰ σταματήσει ὁ κατήφορος. Κάποιο κόκκινο φῶς ἄναψε γιὰ νὰ ἐμποδίσει τὴν ἀσεβῆ μᾶς πορεία. Συναισθανόμαστε τὴν οἰκτρὴ μᾶς κατάσταση. Βλέπουμε βέβαιον τὴν καταστροφὴν. Ὁ Θεὸς μᾶς καλεῖ κοντὰ Του καὶ ἔμελλε ἀποφασίζουμε πρὸς στιγμὴ νὰ ἐπιστρέψουμε.

Καὶ τότε ἐπεμβαίνει ὁ διάβολος. Βλέπει ὅτι ἂν δὲν κινηθεῖ, θὰ μᾶς χάσει. Ἄν πραγματοποιήσουμε τὴν ἀπόφασή μᾶς θὰ πάψουμε νὰ τοῦ ἀνήκουμε. Καὶ γι'

αυτό δρᾶ. Ἐνεργεῖ μέ τήν ἰδέα τῆς ἀναβολῆς, μέ τό «ἔχεις καιρό». Δέν ἀπορρίπτει τήν μετάνοια. Ἀπλῶς τήν ἀναβάλλει, γνωρίζοντας ὅμως καλά ὅτι ἡ ἀναβολή πολύ συχνά σημαίνει ματαίωση. Ἔτσι ἐπιτυγχάνει ἐκεῖνο πού θέλει. Χωρίς νά ἔρθει σέ φανερό ρήξη μαζί μας, ἀποτρέπει τή σωτηρία μας.

Ἡ ἰδέα τῆς ἀναβολῆς! Ὅπλο ὑποῦλο καί ἐπικίνδuno. Συμμαχεῖ μέ τήν ἀμέλεια καί ἐμποδίζει τό ἔργο τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. «Ἐχεις καιρό», μᾶς ψιθυρίζει ὁ διάβολος. Χρειάζεται ἄραγε νά τό τονίσουμε ἐδῶ πόσο ψεύτικος εἶναι αὐτός ὁ ἰσχυρισμός; Κανείς δέν μπορεῖ νά εἶναι βέβαιος, οὔτε γιά τίς διαθέσεις του πρὸς μετάνοια στό μέλλον, οὔτε καί γι' αὐτό τό μέλλον. Ὁ θάνατος καιροφυλακτεῖ. Ἀνά πᾶσα στιγμή εἶναι δυνατό νά μᾶς ἐπισκεφτεῖ. Τό μέλλον δέν μᾶς ἀνήκει. Μόνο τό παρόν εἶναι δικό μας. Κι αὐτό πρέπει νά τό ἐκμεταλλεῖται. Κάθε ἄλλη λύση εἶναι πνευματικά ἀσύμφορη.

Κι ἐνῶ ὅλα αὐτά καί λογικά εἶναι καί γνωστά, ἐν τούτοις ὁ διάβολος σημειώνει μεγάλη ἐπιτυχία μέ τό ὄπλο τῆς ἀναβολῆς. Καί μᾶς πείθει, μέ ὅσα ψευδῆ φέρνει στό νοῦ μας, νά ἀφήσουμε δῆθεν γι' ἄλλο χρόνο τή μετάνοιά μας. Κι ἐμεῖς τόν ἀκοῦμε. Γιατί αὐτό μᾶς συμφέρει. Συμφέρει τόν κακό μας ἑαυτό. Ἡ μετάνοια θά πρέπει νά μᾶς ὀδηγήσει στήν ἐξομολόγησι. Ἐκεῖ θά πρέπει νά ἀναγνωρίσουμε τά σφάλματά μας, νά ταπεινωθοῦμε ὁμολογώντας τήν ἐνοχή μας. Ὅ,τι ἔγινε θά ἀνήκει πλέον στό παρελθόν. Ἀπό τή στιγμή αὐτή ἐγκαινιάζουμε μία νέα πορεία. Αὐτό ὅμως συνιστᾶ μία βαρύτερη θυσία, πού ὁ διάβολος ἐκμεταλλεύεται μέ τό νά μᾶς ὠθήσει στήν

ἀναβολή. Ἡ ἰδέα μᾶς ἀρέσει, γιατί ἐξυπηρετεῖ τόν παλαιό ἄνθρωπο πού κρύβεται μέσα μας. Καί τήν ἀσπαζόμαστε. Αὐτό εἶναι. Ἡ μετάνοια ἀναβάλλεται καί ἡ εὐκαιρία τῆς σωτηρίας μας χάνεται.

Καί τά πάθη μας σταθεροποιοῦνται καί γιγαντώνονται μέ ἀποτέλεσμα νά εἶναι πολύ δύσκολη ἡ ἐξομολόγησή τους στό μέλλον, ἐάν καί ὅταν θελήσουμε νά τά ἐκριζώσουμε. Τά μικροτραύματα ἔχουν γίνει τότε χρόνιες καταστάσεις πού δύσκολα θεραπεύονται «Ὅταν τό τραῦμα εἶναι πρόσφατο καί ζεστό, εἶναι εὐκόλο νά γιαιρευτεῖ, γιατί τά χρόνια σάν παραμελημένα καί χειρωμένα (ὅπως τό κοράφι) εἶναι δύσκολο νά γιαιρευτοῦν καί χρειάζονται πολύ κόπο καί ἐργαλεῖα καί φωτιά ἀκόμη» ὅπως λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος (Λόγος ε').

Ἀλλά ὄχι. Τήν ἀπόφασή σου ἀδελφέ, πρὸς μετάνοια θέσε τὴν ἀμέσως σέ ἐφαρμογή. Τώρα ἄρχισε τήν ἐπιστροφή σου. Ὅχι αὔριο, ὄχι ἄλλοτε. Τώρα. Δέν ἔχεις χρόνο. «Ὁ καιρός συνεσταλμένος ἐστί» (Α' Κορ. 7, 29). Ἐκμεταλλεύσου τό παρόν. Κλείσε τ' αὐτιά σου στήν πονηρή πρόταση τοῦ διαβόλου ὅτι δῆθεν ἔχεις καιρό. Δέν ἔχεις καιρό. Αὐτή εἶναι ἡ μόνη ἀλήθεια, πού ὁ διάβολος διαστρέφει. Μή τοῦ δίνεις τή χαρά τῆς νίκης. Ἀντίθετα ἀμέσως τώρα ξεκίνησε. Τό «ἔχεις καιρό» εἶναι παγίδα. Ἀπόφυγέ τὴν μέ κάθε μέσο.

Μετασχηματίζεται λαμβάνοντας αισθητό σχῆμα

Ὁ Μ. Ἀθανάσιος, περιγράφοντας τὸ βίῳ τοῦ μεγάλου ἀσκητοῦ καὶ καθηγητοῦ τῆς ἐρήμου Ἀντωνίου διηγεῖται ὅτι ἐκεῖνοι πού τόν ἐπισκέπονταν στό ἀσκητήριό του, παρέμεναν ἐπὶ ἡμέρες ἕξω ἀπὸ τὴν καλύβα του περιμένοντας νὰ τοὺς δεχθεῖ καὶ ἄκουγαν ἀπὸ μέσα ὀχλαγωγία καὶ φωνές, σάν νὰ ἦταν πολλοὶ ἄνθρωποι στό κελλί.

Καὶ στὴν ἀρχὴ μὲν νόμιζαν ὅτι εἶχαν εἰσέλθει ἐκεῖ μερικοὶ ἄνθρωποι κακοὶ μέ σκάλες ἀπὸ τὸ παράθυρο καὶ μάλωναν μέ τόν Ἅγιο. Κατόπιν ὅμως ἀντιλήφθηκαν ὅτι οἱ θόρυβοι καὶ οἱ φωνές προέρχονταν ἀπὸ τὰ πονηρὰ πνεύματα πού ἐπεύραζαν τόν Ἅγιο.

Ἀλλὰ φωνές καὶ ὁμιλίες τὰ ζωντανὰ ἀνθρώπινα σώματα προσφέρουν. Πῶς νὰ μιλήσει κάποιος πού δέν ἔχει γλῶσσα; Ἐπομένως ὁ διάβολος μιλοῦσε ἐκεῖ μέ τὸ στόμα του. Εἶχε σάρκα. Εἶχε μετασχηματισθεῖ σέ ἄνθρωπο. Ὁ βίος τοῦ Μ. Ἀντωνίου εἶναι γεμάτος ἀπὸ περιστατικά, πού ὁ διάβολος ἔπαιρνε διάφορες αισθητές μορφές γιὰ νὰ τόν ἐξαπατήσει. Ὁ ἴδιος ὁ Ἅγιος διηγεῖται: «κτύπησε κάποιος στό μοναστήρι πὴν πόρτα τοῦ κελλιοῦ μου καὶ βγαίνοντας ἕξω εἶδα κάποιον πολὺ ψηλὸ ἄνθρωπο καὶ ἀφοῦ τόν ρώτησα ποιὸς εἶσαι; μού ἀπάντησε. Ἐγὼ εἶμαι ὁ Σατανᾶς» (ΒΕΠΕΣ 33). Κατὰ τὸν ὄσιο πατέρα ὁ διάβολος μετασχηματίζεται σέ ἄνθρωπο, σέ στρατιώτη μέ πανοπλία, σέ γυναίκα πού σκανδαλίζει, σέ εὐλαβὴ μοναχό πού ψάλλει. Ἐπίσης σέ ζῶο, δηλαδή θηρίο ἢ ἔρπετό πού φοβερίζε, λιοντάρι ἄγριο, φίδι τρομερό κ.λπ.

Ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ γίνεῖ αὐτό; Γιὰ νὰ δώσουμε ἀπάντησιν σ' αὐτὸ τὸ ἐρώτημα πρέπει ν' ἀνοίξουμε τὴν Ἁγ. Γραφή. Ἐκεῖ θὰ δοῦμε τὸ διάβολο νὰ ὁμιλεῖ σάν φίδι πρὸς τὴν Εὐα. Θὰ τὸν δοῦμε νὰ συνομιλεῖ μέ τὸ Θεό γιὰ τὸν Ἰώβ. Νὰ λαμβάνει φωνὴ καὶ νὰ συνδιαλέγεται μέ τὸν Κύριο. Νὰ εἰσέρχεται στοὺς κοίρους τῶν Γεργεσπινῶν.

Καὶ εἶναι δυνατόν γιατί καὶ οἱ ἄγγελοι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνουν τὸ ἀνθρώπινο σῶμα. Θυμηθεῖτε τοὺς τρεῖς ἀγγέλους πού φιλοξενήθηκαν ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ. Ἐνῶ ἦταν ἄγγελοι φαίνονταν ἄνθρωποι. Τὸ ἴδιο συνέβη μέ τὸν ἄγγελο πού συνόδευε τὸν Τωβία. Τὸ ἴδιο μέ ὅλες τὶς περιπτώσεις ἀγγελοφάνειας τῆς Π. καὶ Κ. Διαθήκης. Ἰδίωμα τῶν ἀγγέλων εἶναι νὰ φαίνονται ἐνίοτε ὡς ἄνθρωποι. Κι ὁ διάβολος πού δέν παύει, παρὰ τὴν πτώση του νὰ ἔχει τὶς ιδιότητες τῶν ἀγγέλων, πλὴν τῆς ἀγαθότητος καὶ ὑπακοῆς στοῦ Θεοῦ, διατηρεῖ καὶ τὴ δυνατότητα νὰ ἀλλάζει μορφές.

Γι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἁγ. Γραφή μᾶς προειδοποιεῖ ὅτι ὁ διάβολος ὄχι μόνο μετασχηματίζεται, ἀλλὰ μπορεῖ νὰ ἐμφανισθεῖ σάν ἄγγελος. «Μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός» (Β' Κορ. 11, 14). Αὐτὸ τὸ κάνει γιὰ νὰ μᾶς παραπλανήσει καὶ νὰ ἀπατήσει τοὺς ἀνθρώπους. Αὐτὸ τὸ ἐννοοῦμε καλύτερα ἂν θυμηθοῦμε ἀπὸ τὸν Μ. Ἀντώνιο ὅτι «ὁ διάβολος ὑπέμεινεν ὁ ἄθλιος καὶ ὡς γυνὴ σχηματίζεσθαι νυκτός καὶ πάντα τρόπο μμεῖσθαι, μόνον ἵνα τὸν Ἀντώνιον ἀπατήσῃ» (ΒΕΠΕΣ 33, 14). Κι ἀκόμη μετασχηματίζεται καὶ σέ ἄνθρωπο εὐσεβῆ. Κάθε τι, πού εἶναι δυνατόν νὰ φατασθεῖ κανεὶς, οἱ δαίμονες μποροῦν νὰ τὸ μιμηθοῦν.

Ἡ μέθοδος αὐτή, ὅσο κι ἂν φαίνεται περίεργη καί ἴσως ἀδύνατη στήν ἐφαρμογή της, ἐν τούτοις ἀποτελεῖ τέχνασμα τοῦ διαβόλου. «*Πάντα ποιούσιν (οἱ δαίμονες) καί λαλοῦσι καί θορυβοῦσι καί ὑποκρίνονται καί ταράττουσι πρὸς ἀπάτην τῶν ἀκεραίων. Καί κτύπους γοῦν ποιοῦσι καί γελῶσιν ἀφρόνως καί συρίπτουσιν*» (ΒΕΠΕΣ 33, 26) καθὼς διδάσκει ὁ Μ. Ἀντώνιος. Τά πατερικά βιβλία, ἡ Φιλοκαλία, ὁ Εὐεργετινός κ.ἄ. εἶναι γεμάτα ἀπὸ ἱστορίες καί διηγήσεις τέτοιων αἰσθητῶν ἐμφανίσεων τῶν πονηρῶν πνευμάτων, πού ἄλλοτε μιλοῦν τὴν ἀνθρώπινη γλῶσσα, ἄλλοτε μιμοῦνται διάφορα ζῶα, καί ἄλλοτε ἔκαναν νά ἀκούγονται ποδοβολητά, σφυρίγματα, βλασφημίες καί αἰσχρολογίες.

Κι ὅλα αὐτά μέ ἓνα ἀπώτερο σκοπό: τὴν παραπλάνηση καί τὸν ἐκφοβισμό τοῦ εὐσεβοῦς. Διηγοῦνται γιὰ κάποιο εὐλαβῆ κληρικό τοῦ καιροῦ μας, πὼς τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς του ἄκουγε ποδοβολητά στήν ἐξωτερική σκάλα τοῦ σπιτιοῦ του. Ἐβγαине καί δέν ἔβλεπε κανένα. Δέν ἄργησε νά καταλάβει ὅτι αὐτό ἦταν διαβολικό τέχνασμα γιὰ νά ἀπασχολεῖται καί νά μὴν προσεύχεται.

Ἐχοντας ὑπ' ὄψη μας ὅλα αὐτά πρέπει νά εἴμαστε προσεκτικοί. Ὁ Μ. Ἀντώνιος μᾶς συμβουλεύει ὅτι «*οὐ χρή προσέχειν αὐτοῖς...*» (P.G. 26, 881) δηλ. δέν πρέπει νά δίνουμε στὸν διάβολο σημασία. Κατ' οὐσίαν οἱ δαίμονες «*οὐδὲν εἰσὶν, ἀλλὰ καί ταχέως ἀφανίζονται ἐάν μάλιστα τῇ πίστει καί τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ ἑαυτὸν τις περιφράτῃ*» (ΒΕΠΕΣ 33, 23). Μέ τὴν ἐπίκληση τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ καί μέ τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ κάθε ἐπιβολή τῶν δαιμόνων ἐξα-

φανίζεται καί ὁ ἄνθρωπος διατελεῖ ὑπὸ τὴν προστατευτικῇ σκιά τοῦ Κυρίου. Δέν πρέπει λοιπὸν νά φοβόμαστε οὔτε νά δειλιάσουμε, ἀλλὰ μέ ἀμυντικά ὄπλα τὴν πίστη, τὴν προσευχή, καί τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ νά ἀντιπασσόμαστε στὶς παγίδες τοῦ διαβόλου.

Ἄπατᾶ μέ μαντεῖες, ὄνειρα, προλήψεις, δεισιδαιμονίες

Ὅσους ὁ διάβολος δέν μπορεῖ νά ἀγκιστρώσει μέ ἄλλους τρόπους τό κάνει μέ μαντεῖες, προλήψεις, ὄνειρα, δεισιδαιμονίες, πράγματα δηλαδή πού ἐνῶ ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνονται στοὺς πολλοὺς ἀθῶα, στήν οὐσία ἀποτελοῦν διαβολικά ὄπλα γιὰ τὴν ψυχική μας ὑποδούλωση.

Κι ἄς ἀρχίσουμε ἀπὸ τίς μαντεῖες πού στὶς ἡμέρες μας ἐμφανίζονται μέ τὴ μορφὴ χειρομαντευμάτων, μέντιουμ κ.λπ. Ὅλα αὐτά ἔρχονται νά ἱκανοποιήσουν τὴν περιέργεια ἢ τὴν ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου νά γνωρίσει τὰ μέλλοντα. Ὁ Θεὸς μέ πολλή σοφία ἀπέκρυψε ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο τό μέλλον του. Τό ἔκανε γιὰ νά τοῦ ἀφαιρέσει μιά φοβερὴ πηγὴ ἀνησυχίας καί δυστυχίας. Τοῦ χάρισε σέ ἀντιστάθμισμα, τὴν ἐλπίδα καί τὸν κάλεσε νά ἀφεθεῖ σπὴ στοργικὴ πρόνοιᾶ Του μέ ἐμπιστοσύνη παιδιοῦ πρὸς πατέρα. Ἄλλὰ ὁ διάβολος θέλοντας νά μειώσῃ αὐτὴ τὴν ἐμπι-

στοσύνη, δόλια ἐκμεταλλεύεται τό γεγονός ἐπειδή σάν πνεῦμα μπορεῖ κι αὐτός, ὅπως καί οἱ ἄγγελοι, νά γνωρίζει ὀρισμένα πράγματα πού ὁ ἄνθρωπος ἀγνωεῖ σέ σχέση μέ τό μέλλον. Μή λησμονοῦμε ἄλλωστε ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι «βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἡλαττωμένους» (*Ἐβρ. 2, 7).

Οἱ δαίμονες λοιπόν χωρίς νά εἶναι παντογνώστες, διότι ἡ παντογνωσία εἶναι ιδιότητα μόνο τοῦ Θεοῦ, γνωρίζουν ἐν τούτοις μερικά γεγονότα πού πρόκειται νά γίνουν. Φέρουμε ἕνα παράδειγμα πού χρησιμοποιεῖ ὁ Μ. Ἰθανάσιος. Οἱ δαίμονες, λέει, σάν πνεύματα πού εἶναι, βλέπουν ὅτι βρέχει τώρα τίς καταρακτώδεις ἰνδικές βροχές, καί τήν ἴδια στιγμή φανερόνται καί στήν Αἴγυπτο καί μέ μαντεύματα καί ὄνειρα προλαβαίνουν τό φούσκωμα τῶν ὑδάτων τοῦ Νεῖλου πού ἔπειτα ἀπό λίγο πρόκειται νά συμβεῖ ἐξ αἰτίας τῶν ἰνδικῶν βροχῶν καί τό λένε στούς ἀνθρώπους. Ἔτσι ὅταν πράγματι πλημμυρίσει ὁ Νεῖλος, οἱ ἄνθρωποι θά ἐκπλαγοῦν γιά τήν ἀκρίβεια τῆς πληροφορίας καί θά πιστέψουν στά μαντεύματα καί τά ὄνειρα (ΒΕΠΕΣ 35, 129-130).

Τό ἴδιο μπορεῖ νά συμβεῖ μέ οἰαδήποτε πληροφορία ὅπως π.χ. ὅτι ὁ ἀδελφός σου πού ἀπουσιάζει στήν Ἀμερική σοῦ στέλνει ἐπιστολή ὅτι εἶναι ἀσθενής κ.λπ. Ἔτσι ἐκμεταλλεζόμενοι οἱ δαίμονες μία ιδιότητά τους «προσποιοῦνται μαντεύεσθαι καί προλέγειν τά μεθ' ἡμέρας ἐρχόμενα» (ΒΕΠΕΣ 33, 24) ὅπως χαρακτηριστικά παρατηρεῖ ὁ Μ. Ἰθανάσιος. «Προσποιοῦνται μαντεύεσθαι» δηλ. ἐνῶ στήν οὐσία δέν μαντεύουν τίποτε, ἐκεῖνοι κάνουν ὅτι μαντεύουν καί οἱ ἄνθρωποι πιστεύουν, στίς μαντεῖες τους, πού

βέβαια δέν λένε πάντοτε ἀλήθεια, ἀφοῦ ὁ διάβολος «ψεύδεται καί οὐδέν ὅλως ἀληθές λαλεῖ» (ΒΕΠΕΣ 33, 24). Τροφή τοῦ διαβόλου εἶναι τό ψεῦδος. Κι ὅταν ἀκόμη λέγει τήν ἀλήθεια, τό κάνει γιά νά παρασύρει καί νά αἰχμαλωτίσει.

«Πολλές φορές —γράφει ὁ Δίδυμος Ἰαλεξανδρείας— ὁ δαίμονας ἐπιθυμώντας νά ἐξαπατήσει τούς ἀνθρώπους ἀναμειγνύει μέ τό ψέμα καί κάποια ἀλήθεια ὡς δέλεαρ» (ΒΕΠΕΣ 44, 12). Γι' αὐτό τό λόγο κι ἐμεῖς δέν πρέπει νά πιστεύουμε στόν διάβολο οὔτε ὅταν λέγει ἀλήθεια, μιμούμενοι τόν Κύριο καί τούς Ἰποστόλους, οἱ ὁποῖοι δέν δέχονταν τά ὅσα ἀληθινά μάντευε τό δαιμόνιο, ἀφοῦ προερχόταν ἀπό τόν διάβολο. Ὁ Κύριος τόν διάβολο, ὁ ὁποῖος ὁμολογοῦσε γι' αὐτόν ὅτι εἶναι Υἱός Θεοῦ, ἀπέκρουσε (Ματθ. 4, 11) ἐνῶ αὐτό ἦταν ἀλήθεια.

Τό ἴδιο ἔκανε καί ὁ ἀπόστολος Παῦλος μέ τήν ἔχουσα πνεῦμα πίθωνος νεάνιδα τῶν Φιλίππων, ἥτις «ἐργασίαν πολλήν παρεῖκε τοῖς κυρίοις αὐτῆς μαντευομένη». Ὅταν ἡ παιδίσκη φώναξε γιά τόν Παῦλο καί τό Σίλα «οὔτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἰψίστου εἰσίν...» (Πραξ. 16, 17) εἶπε τήν ἀλήθεια. Ὅμως ὁ Παῦλος δέν δέχθηκε τίς συστάσεις αὐτῆς πού προέρχονταν ἀπό τόν πονηρό. Ἔτσι μᾶς ἔδωσε τό παράδειγμα νά εἴμαστε προσεκτικοί καί νά μή δίδουμε πίστη στίς μαντεῖες πού εἶναι τῶν δαιμόνων ἔργο «...μήπως οἱ δαίμονες μαζί μέ τήν μερικῆ ἀλήθεια σπεῖρουν μέσα μας καί τήν κακία τους καί γιά νά μᾶς συνετίσουν νά μήν προσέχουμε τούς δαίμονες ποτέ κι ἂν ἀκόμη φαίνονται ὅτι λένε ἀλήθεια. Ἰκόμη δέν εἶναι σωστό νά ἔχουμε τίς Ἰγιες Γρα-

φές καί πίν ἐλευθερία πού μᾶς χάρισε ὁ Χριστός καί νά διδασκόμεθα ἀπό τό διάβολο, ὁ ὁποῖος δέν πήρ-
σε πίν τάξη πού τόν τοποθέτησε ὁ Θεός, ἀλλά σκέ-
φθηκε ἄλλα ἀντ' ἄλλων» καθώς ὠραία λέγει ὁ Μ.
Ἀντώνιος (ΒΕΠΕΣ, 33, 25).

Ἔτσι γίνεται φανερό πώς κανεῖς χριστιανός δέν
πρέπει νά καταφεύγει σέ μαντεῖες δηλ. νά πηγαίνει
στά μέντιουμ, τίς «καρτορίχτρες», τίς «καφετζοῦδες»,
τίς «μάντισσες» πού κυτιοῦν τά χέρια, καί γενικά ὁ
πιστός χριστιανός δέν πρέπει νά δίνει προσοχή σ'
ὄλα αὐτά πού εἶναι διαβολικά τεχνάσματα γιά νά τόν
παρασύρουν.

Στό σημεῖο αὐτό χρειάζεται προσοχή, γιατί πολ-
λές γυναῖκες πού μαντεύουν, κάνουν τό ἔργο αὐτό
λέγοντας θρησκευτικά λόγια καί προσευχές. Ἔτσι
ὅταν κάποιος ἀκούσει πώς εἶναι σατανικά τεχνάσμα-
τα οἱ μαντεῖες προβάλλει τήν ἐξῆς ἔνσταση: ἀφοῦ
αὐτά εἶναι σατανικά τεχνάσματα, τότε πώς συμβιβά-
ζονται μέ τά ἅγια λόγια πού λέγει ἡ μάντισσα; Τήν
ἀπάντηση στό ἐρώτημα αὐτό δίνει ὁ ἅγιος Ἰωάννης
ὁ Χρυσόστομος λέγοντας τά ἐξῆς: «Ἡ μεγαλύτερη
ἀπάτη εἶναι ἡ ἐξῆς: ὅταν συμβουλευόμε τούς χρι-
στιανούς νά μὴν πηγαίνουν στά μαντεῖα καί τούς
ἀποτρέπουμε ἀπ' αὐτά, αὐτοὶ ἀπολογούμενοι ἰσχυ-
ρίζονται ὅτι ἡ μάντισσα, εἶναι χριστιανή καί δέν χρ-
σιμοποιεῖ τίποτε ἄλλο ἀπό τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Γι'
αὐτό μισῶ καί ἀποστρέφομαι πολύ περισσότερο αὐ-
τή πῆ γυναῖκα, διότι χρησιμοποιεῖ τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ
μέ ἀσέβεια λέγοντας ὅτι εἶναι χριστιανή ἐνῶ ἐπιδει-
κνύει μέ τίς πράξεις της τήν εἰδωλολατρεία. Καί οἱ
δαίμονες ἐπρόφεραν τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἀλλά ἦσαν

δαίμονες καί ἔλεγαν στό Χριστό σέ γνωρίζουμε
ποιός εἶσαι, εἶσαι ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ. Καί ὅμως ὁ Χρι-
στός τούς ἐπιτίμησε καί τούς ἔδιωξε. Γι' αὐτό σᾶς
παρακαλῶ νά μείνετε καθαροί ἀπ' αὐτή πίν ἀπάτη καί
τό ὀλίσθημα» (Κατήχηση Γ').

Δέν ἔχουμε λοιπόν τό δικαίωμα νά καταφεύγουμε
στίς μαντεῖες γιά νά παρηγορηθοῦμε ἢ γιά νά γλυτώ-
σουμε ἀπό κάποιο κακό. Οὔτε σέ ὄνειρα πρέπει νά
πιστεύουμε. Τά ὄνειρα εἶναι ἀπατηλά. Ἐλάχιστες
φορές μιλά ὁ Θεός δι' αὐτῶν. Ὅλες τίς ἄλλες ὀμιλεῖ
ὁ διάβολος, ὁ ὁποῖος τά χρησιμοποιεῖ ὡς ὄπλα εἴτε
γιά νά μᾶς μολύνει τήν ψυχική καθαρότητα, εἴτε γιά
νά μᾶς ξεγελάσει. Γι' αὐτό ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλί-
μακος μᾶς συνιστᾷ: «Κανεῖς νά μὴ σκέπεται τήν ἡμέ-
ρα ὅσα εἶδε στόν ὕπνο του, διότι καί αὐτός εἶναι
σκοπός τῶν δαιμόνων νά μᾶς μολύνουν στόν ξύ-
πνιο μας μέ τό περιεχόμενο τῶν ὀνείρων» (Λόγος
ΙΕ'). Τά ὄνειρα πρέπει νά τά λησμονεῖ κανεῖς καί νά
μὴν τά θυμᾶται.

Ὅσον ἀφορᾷ στά ὄνειρα τοῦ Θεοῦ, ἄς εἴμαστε
ἐπιφυλακτικοί. Ὁ Θεός θά βρεῖ τρόπο νά φανερώσει
τό θέλημά Του. Ἐκεῖνος πού πιστεύει στά ὄνειρα,
λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος «μοιάζει μέ
αὐτόν πού κυνηγᾷ τή σκιά του καί προσπαθεῖ νά τήν
πίσσει» (Λόγος γ'). Ὅταν δώσουμε προσοχή στά
ὄνειρα, δίνουμε τό δικαίωμα στους δαίμονες νά μᾶς
πειράζουν κι ὅταν δέν κοιμόμαστε. «Ὅταν ἀρχίζου-
με νά πειθῶμεθα στους δαίμονες δίνοντας προσοχή
στά ὄνειρα, αὐτό θά ἔχει σάν ἀποτέλεσμα νά ἐμπαι-
ζόμεθα ἀπ' αὐτούς κι ὅταν εἴμαστε ξύπνιοι. Αὐτός
πού πιστεύει στά ὄνειρα εἶναι τελείως ἀνόητος, ἐνῶ

αυτός που δέν δίνει σημασία σ' αυτά είναι φιλόσοφος» (Λόγος γ').

Προσοχή επίσης στις προλήψεις και δεισιδαιμονίες. Είναι ὄπλα στά χέρια τοῦ διαβόλου που μᾶς καθιστοῦν ἄβουλα ὄργανά του. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι που δέν ταξιδεύουν ἡμέρα Τρίτη, δέν κοιμούνται σέ δωμάτιο μέ ἀριθμό 13, ἀνησυχοῦν μέ τήν κραυγή τῆς κουκουβάγιας, μέ τό οὐρλιασμα τοῦ σκύλου, που θεωροῦν γρουσουζιά νά συναντήσουν κάποιο πρόσωπο, νά πρωτοχαιρετίσουν κάποιον ἄνθρωπο. Ὅλοι αὐτοί, χωρίς νά τό θέλουν καί χωρίς νά τό ἐννοοῦν, ἐπιπίπτουν στίς διαβολικές παγίδες καί ἐξαρτοῦν τή ζωή τους, τήν πρόοδο καί εὐτυχία τους ἀπό πρόσωπα ἢ γεγονότα που δέν ἔχουν καμμιά λογική σχέση μέ τήν εὐτυχία τους.

Γί' αὐτό καί ὁ Ἱερός Χρυσόστομος, ἐπικρίνων αὐτούς γράφει: «Βλέπεις ἄνθρωπο καί σέ κυριεύει δεισιδαιμονία καί δέν βλέπεις τί διαβολική παγίδα πῶς σέ βάζει σέ ἔχθρα μέ κάποιον που δέν σοῦ ἔκανε κανένα κακό. Πῶς σέ ἔκανε ἐχθρό μέ τόν ἀδελφό χωρίς καμμιά δίκαια πρόφαση; Καί δέν καταλαβαίνεις πόσο γελοῖος γίνεσαι, πόση ντροπή γιά σένα, τό χειρότερο ὅμως πόσος κίνδυνος ἐμφωλεύει;» (Κατήχηση Ι'). Καί ὁ ἴδιος ὁ πατήρ θέλοντας νά ἀποδείξει πόσο βλαβερές εἶναι οἱ προλήψεις καί ὅτι προέρχονται ἀπό τόν διάβολο, παρατηρεῖ: «Πολλές φορές βγαίνοντας κάποιος ἀπό τό σπίτι του βλέπει ἕνα ἄνθρωπο ἀλλοίθωρο ἢ ἀνάπηρο καί τόν κυριεύει δεισιδαιμονία. Αὐτό εἶναι σατανική ἐνέργεια, διότι δέν γίνεται ἄσχημη ἡ ἡμέρα ἀπό τήν συνάντηση ὁποιοῦδήποτε ἀνθρώπου, ἀλλά τό νά

ζεῖ κανείς σπὴν ἁμαρτία. Ὅταν βγεῖς ἀπό τό σπίτι σου ἕνα μόνο νά φυλάξεις τό νά μή σέ συναντήσει ἡ ἁμαρτία. Αὐτή μόνο μᾶς ρίχνει κάτω ἠθικά. Ὅταν δέν ὑπάρχει αὐτή οὔτε ὁ διάβολος μπορεῖ νά μᾶς βλάψει» (Κατήχηση 7).

Εὐκόλα μπορεῖ κάποιος τώρα νά ἐννοήσει, πόσο δόλια ἐνεργεῖ ὁ διάβολος. Κι ἐνῶ ἡ Ἁγ. Γραφή καταδικάζει κάθε εἶδος μαντείας (Γ' Βασιλ. 22, 20), καί ἐνῶ εἶναι γνωστό ὅτι ὁ διάβολος εἶναι ὁ πατέρας τοῦ ψεύδους, (Ἰω. 8, 44) βρίσκονται ἐν τούτοις χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι παρασύρονται σέ μαντεῖες, μάγια, ὄνειρα, προλήψεις καί δεισιδαιμονίες κι ἀφήνουν τό διάβολο νά κατευθύνει τή ζωή τους. Κι ὅλα αὐτά ἐνῶ σάν Χριστιανοί ἔχουν ὑποσχεθεῖ τό «ἀποτάσσομαι σοι σατανᾶ» «Αὐτή γάρ ἡ φωνή—παρατηρεῖ ὁ Ἱ. Χρυσόστομος— συνθήκη πρὸς τόν Δεσπότην ἐστίν». Κι ἐρχόμαστε ἐμεῖς νά παραβιάσουμε τή συνθήκη καί νά δώσουμε πίστη στά διαβολικά τεχνάσματα, που μᾶς καθιστοῦν «δούλους καί ὑπηρέτας» τοῦ διαβόλου (ΒΕΠΕΣ 3, 167).

Ἄλλά ὄχι. Δέν πρέπει νά παραδοθοῦμε στόν ὑπουλο ἐχθρό μας. Μακριά μας κάθε σατανικό ὄργανο μαγείας, μαντείας, κληδονισμοῦ. Γιά μᾶς ἀξία ἔχει ὁ Κύριός μας. Εἶναι ὁ Λυτρωτής καί ὁ Σωτήρας μας. Μόνο Αὐτόν ἐμπιστευόμαστε, τόν Σταυρό Του ἔχουμε ὡς ὄπλο.

Μικροαβαρείες—μικροὑποχωρήσεις

Ποτέ ὁ διάβολος δέν ἀρχίζει τή μάχη ἀπό τά μεγάλα καί σοβαρά ἁμαρτήματα. Προτιμᾷ νά ἀγωνισθεῖ γιά νά πείσει τόν ἄνθρωπο νά κάνει μία μικρή παράβαση, νά ὑποπέσει σέ ἓνα μικρό σφάλμα. Ἐδῶ ἔχει περισσότερες πιθανότητες ἐπιτυχίας. Εὐκολότερα κάνει προχωρεῖ σέ μία μικροὑποχώρηση. Ἔτσι ἀρχίζει τό ξήλωμα. Καί ὁ κατήφορος. Τό μικρό ὀδηγεῖ στό μεγαλύτερο. Καί σιγά-σιγά φθάνει ὁ ἄνθρωπος, χωρίς καλά-καλά νά τό καταλάβει, στήν ἔσχατη ἀθλιότητα. Γιατί; Γιατί δέν πρόσεξε στό πρῶτο ὀλίσθημα.

Ἡ Ἰούδας δέν ἔγινε μονομιᾶς προδότης. Ἄρχισε μέ τήν κλοπή ἑνός μικροποσοῦ. Προχώρησε σέ μεγαλύτερο. Ἐγινε δέσμιος τῆς φυλαργυρίας. Ὁδηγήθηκε στήν προδοσία τοῦ Διδασκάλου του. Πάντοτε ἡ ἀρχή τῶν πῶ μεγάλων κακῶν γίνεται μέ τρόπο ἀνεπαίσθητο. Οἱ μεγάλοι διαρρηκτικες ξεκίνησαν κλέβοντας ἓνα αὐγό. Καί οἱ μεγάλοι ἀπατεῶνες ἄρχισαν τή δράση τους ἀπό μερικά ἀθῶα ψέμματα.

Πράγματι αὐτά πού φαίνονται μικρά καί ἀσήμαντα εἶναι τά πῶ επικίνδυνα. Ὁ ἅγιος Χρυσόστομος μιλώντας γι' αὐτό τό θέμα ἔλεγε ὅτι ἀκριβῶς ἐπειδή οἱ ἄνθρωποι νομίζουν μικρό ἓνα ἁμάρτημα, γιά τοῦτο ἐκεῖνος ἐλυπεῖτο καί ἀνψυχοῦσε περισσότερο καί ἀπεκάλυψε τήν πλεκτάνη τοῦ διαβόλου.

Τέχνασμα φοβερό καί ἐπιτυχημένο τοῦ διαβόλου εἶναι νά μᾶς ὠθεῖ σέ νομιζόμενα μικροσφάλματα. «Ἀπό μέν οὖν τῶν μικρῶν οὕτω τά μεγάλα εἰσάγει ὁ πονηρός δαίμων», καθώς παρατηρεῖ ὁ ἱερός Χρυσόστομος. Μία πρώτη ὑποχώρηση ζητᾷ. Ἐάν τοῦ τήν

παραχωρήσουμε, τότε ἐκεῖνος κάνει εἶδος κατοικῆς στήν ψυχή μας καί ὑφαίνει τά δίχτυα τῆς αἰχμαλωσίας μας.

Μικρή καί ἀσήμαντη λεπτομέρεια στόν ὅλο μηχανισμό τοῦ αὐτοκινήτου ὁ πῶρος πού συγκρατεῖ τόν τροχό. Ἐάν αὐτός λείπει, ὁ τροχός θά φύγει καί τό δυστύχημα θά ἀκολουθήσει.

Ἀπό ἓνα καρφί κάθηκε κάποτε μία μάχη. Ἐλεψε ἓνα καρφί ἀπό τό πέταλο τοῦ ἀλόγου πού ἵππευε ὁ στρατηγός. Κατά τή μάχη, λόγω καθαρότητας, ἔφυγε καί τό δεύτερο καρφί καί τό τρίτο. Ἐπειτα ἔφυγε ὅλο τό πέταλο. Τό ἄλογο, χωρίς πέταλο σκόνταψε, ἔπεσε, ἔρριψε καταγῆς τόν ἀναβάτη, τόν σκότωσε. Τό ἀκέφαλο στράτευμα ἠττήθηκε.

Ποιά ἀξία ἔχει ἓνας κόκκος ἄμμου; Κι ὅμως ἄν τεθεῖ ἐντός τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ ρολοιοῦ τό ἀχρηστεύει.

Γνωστό εἶναι τό παράδειγμα τῆς βασιλίσσας Σεμιράμιδος. Ζήτησε ἀπό τόν βασιλιά σύζυγό της μία χάρη. Νά τῆς παραχωρήσει γιά λίγα λεπτά τή βασιλική ἐξουσία, μέ ὅλα τά βασιλικά δικαιώματα. Ἐκεῖνος ὑποχώρησε. Τί εἶχε νά πάθει ἔάν γιά λίγα λεπτά τῆς ὥρας ἔπαυε νά εἶναι βασιλιάς; Κι ὅμως! Μόλις ἡ Σεμίραμις ἔλαβε στά χέρια της τήν ἐξουσία μία καί μόνη ἔδωσε ἐντολή: νά συλληφθεῖ ὁ βασιλιάς καί νά φονευθεῖ. Ἔτσι παρέμεινε αὐτή διά παντός στό θρόνο.

Μία σταγόνα αἵματος τί ἀξία ἔχει; Καί ὅμως πέφτοντας μέσα στόν ἐγκέφαλο μεταβάλλει τή μεγαλύτερη ἰδιοφυία στή μεγαλύτερη ὀλιγοφρένεια.

Ἄλλα αὐτά δείχνουν πόση προσοχή πρέπει νά δι-

νουμε στά άσήμαντα φαινόμενα. Τίποτε δέν εἶναι άσήμαντο, όταν μάλιστα συνδέεται μέ τή σωτηρία ἢ τήν άπώλεια τῆς ψυχῆς μας. Κι όταν αὐτό τό χρῆσιμοποιεῖ σάν ὄπλο του ὁ διάβολος.

Ἐπίσης Ἰωάννης ὁ συγγραφέας τῆς Κλίμακος νά πῶς άποκαλύπτει αὐτό τό τέχνασμα τοῦ διαβόλου: «Πολύμορφος ὁ τῶν σωμάτων ὄφιν τοῖς μέν άπειροῖς ένσπεῖρει τό έν πείρα γενέσθαι μόνη καί παύσασθαι...» (Λόγος ιε'). Τί κάνει; Τούς άπειρους, δηλ. εκείνους πού δέν ἔχουν πείρα τῆς άμαρτίας τούς υποβάλλει τήν ἰδέα νά δοκιμάσουν μόνο μία φορά καί νά σταματήσουν. Μία μόνο φορά! Ἐτσι τούς λέγει. Κι εκείνοι σκέπτονται: τί ἔχω νά πάθω ἂν τό κάνω μία μόνο φορά; Τίποτε. Ἐάν δοκιμάσω. Δέ θά κάσω. Καί προχωροῦν στό πρῶτο βῆμα. Ἐλλά δυστυχῶς τό κακό δέν σταματᾷ ἐδῶ. Τώρα πού ἔγινε τό πρῶτο «ξέφτισμα» τό ζήλωμα εἶναι εὐκόλο. Ἐ πρώτη γεύση ὀδηγεῖ στή δεύτερη. Τά πόδια εἰσέρχονται ὀλοένα καί βαθύτερα στό βοῦρκο. Δέν εἶναι εὐκόλη ἢ άπαγκίστρωση. Ἐ πρώτη άβάρια ἔγινε ἡ ἀρχή μιάς άτελεύτητης σειρᾷς πώσεων. Ἐ πρώτη άβάρια..

Ἐ διάβολος πέτυχε. Μᾶς νίκησε μέ τήν πολυμήχανη πονηρία του. Τί θά κάνουμε τώρα; Ἐπλούστατα δέν πρέπει νά τόν άκούσουμε. Καμμιά υποχώρηση. Οὔτε ἡ παραμικρή. Ἐγκυμονεῖ θανάσιμο κίνδυνο. Ἐ πρώτη υποχώρηση εἶναι ἡ γέφυρα πού ὀδηγεῖ στίς μεγάλες πτώσεις. «Ἐ διάβολος μικραίνει στά μάτια μας τά μικρά άμαρτήματα. Κι αὐτό γιατί δέν μπορεῖ νά μᾶς ὀδηγήσει κατ' εὐθεῖαν στά μεγάλα κακά» διδάσκει ὁ άγιος Μάρκος ὁ άσκητής. Λοιπόν; Ἐ λύση εἶναι μία. Ἐάν θέλουμε νά διατηρήσουμε

τήν πνευματική μας ἔλευθερία, μὴν υποκύψουμε στή δολιότητα τοῦ διαβόλου γιά τήν πρώτη υποχώρηση. Ἐς μείνουμε πιστοί στίς ἐπάλξεις μας. Χωρίς υποχωρήσεις. Χωρίς συμβιβασμούς.

Μέ τό φυσικό κακό

Τό φυσικό κακό, τό ὁποῖο ὑπάρχει στόν κόσμο γίνεται πολλές φορές ὄπλο στά χέρια τοῦ διαβόλου μέ τό ὁποῖο καταπολεμᾷ τόν ἄνθρωπο. Ἐ Θεός τοῦ παραχωρεῖ αὐτή τήν ἐξουσία γιά νά δοκιμασθεῖ ἡ πίστη καί ἡ εὐσέβεια τῶν ἀνθρώπων. Ἐτσι ὁ διάβολος στέλνοντας τά κακά, δηλαδή τίς θλίψεις, δοκιμασίες, ἀσθένειες καί περιπέτειες κατορθώνει πολλές φορές νά μᾶς ὀδηγήσει στήν άγανάκτηση ἢ τήν άπόγνωση.

Ἐς θυμηθοῦμε τό παράδειγμα τοῦ δικαίου Ἰώβ. Στο ὁμώνυμο βιβλίο του τῆς Π. Διαθήκης μᾶς άποκαλύπτεται πῶς ὁ διάβολος ζήτησε ἀπό τό Θεό τήν ἄδεια νά στείλει στόν Ἰώβ δοκιμασίες. Νά τί λέγει πρὸς τό Θεό: «Μήπως ὁ Ἰώβ σέβεται τόν Κύριο χωρίς ἀντάλλαγμα; Δέν περιέφραξες Ἐσύ ὄλα τά ὑπάρχοντά του μέσα καί ἔξω ἀπό τό σπίτι σου; Πάρε τό προστατευτικό Σου χέρι ἀπό πάνω του καί ἀπ' ὄλα τά ὑπάρχοντά του γιά νά δοῦμε ἂν Σέ δοξολογεῖ. Τότε εἶπε ὁ Κύριος: ὄλα ὄσα τοῦ ἀνήκουν τά παραδίδω στά χέρια σου, ἀλλά δέν θά άγγίξεις πῆ ζωή του» (Ἰώβ 1, 9-12). Κι ἄμέσως όταν ὁ Θεός παρέχει τήν

συγκατάθεσή του, όχι τόσο για να ικανοποιήσει το αίτημα του σατανᾶ, όσο για να αποδείξει τήν πιστότητα του δούλου Του, ὁ διάβολος ἀρχίζει νά στέλνει δοκιμασίες στόν Ἰώβ. Τώρα τοῦ κλέβουν τὰ ζῶα καί τοῦ φονεύουν τούς ὑπηρετές. Αὔριο σεισμός καταδαφίζει τό σπίτι του καί κάτω ἀπό τὰ ἐρείπιά του θάβονται τὰ παιδιά του. Κι ἔπειτα ὁ ἴδιος προσβάλλεται ἀπό σοβαρή ἀσθένεια. Καί «*ἐν τούτοις πᾶσι τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ οὐδέν ἤμαρτιεν Ἰώβ ἐναντίον τοῦ Κυρίου*» (Ἰώβ 1, 22). Δέν κατόρθωσε ὁ διάβολος νά κάνει τόν Ἰώβ νά βλασφημήσει τό ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Ἀντίθετα τὰ δεινά καί οἱ δοκιμασίες ἔκαναν τόν Ἰώβ νά δοξάζει τό Θεό. «*Εἶπεν τό ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον*» (Ἰώβ 1, 21).

Ἄλλά καί στό παράδειγμα τῆς συγκύπτουσας τοῦ Εὐαγγελίου φανερώνεται ἡ δυνατότητα τοῦ διαβόλου νά βασανίζει τούς ἀνθρώπους μέ ἀσθένειες. Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος μιλῶντας γιά τήν δεκαοκτάχρονη πάθησή της, ἀπεκάλυψε ὅτι ὁ σατανᾶς τήν εἶχε δεσμεύσει μέ αὐτήν. «*Ταύτην δέ, θυγατέρα Ἀβραάμ οὕσαν —εἶπεν ὁ Κύριος— ἦν ἔδωκεν ὁ σατανᾶς...*» (Λουκ. 13, 16). Ὁ διάβολος λοιπόν τῆς εἶχε στείλει τήν ἀρρώστεια καί ἐκείνη ὑπέμεινε καρτερικά τό μαρτύριό της.

Δυστυχῶς ὅμως δέν συμβαίνει πάντοτε τό ἴδιο μέ μᾶς. Μᾶς πολεμᾷ ὁ διάβολος μέ τό κακό. Μᾶς βρίσκουν θλίψεις, μᾶς ἐπισκέπτονται ἀσθένειες, μᾶς χτυπᾷ τή θύρα ὁ θάνατος, συναντοῦμε ἀτυχίες, θάβονται τὰ ὄνειρά μας, σκοτεινιάζει ὁ ὀρίζοντας, τό μαστίγιο τῆς δοκιμασίας μᾶς πλήττει ἀνηλεῶς. Καί μεῖς; Συχνά, μπροστά στά βᾶσανα τῆς ζωῆς κάνουμε

τόν προσανατολισμό μας καί τήν ἰσορροπία μας. Κυριευόμαστε ἀπό ἀνησυχία, ἀδημονία, ἀπελπισία. Τά βάζουμε μέ τό Θεό, τόν βρίζουμε, τοῦ ζητοῦμε τό λόγο. Καί δίπλα μας ὁ διάβολος μυστικά χαίρει. Ἰκανοποιεῖται γιά τό ἐπίτευγμά του. Κατόρθωσε νά μᾶς παρασύρει. Πέτυχε τό σκοπό του.

Πόση ἀλήθεια, προσοχή χρειάζεται στήν ἀντιμετώπιση τῶν θλίψεων τῆς ζωῆς! Ὁ διάβολος καιροφυλακτεῖ γιά νά ἐκμεταλλευθεῖ τή δύσκολη θέση μας. Κι ὅταν ἀκόμη τό κακό μᾶς ἐπισκέπτεται γιά λόγους παιδαγωγικούς, ὅταν δηλ. ὁ Θεός δέχεται νά πειρασθοῦμε ἀποβλέποντας στήν οἰκοδομή καί τόν καταρτισμό μας, καί τότε πάλι ὁ διάβολος ἀγρυπνεῖ. Μέ λογισμούς μᾶς ὠθεῖ στήν ἔχθρα πρὸς τό Θεό καί ἐπιδιώκει νά μᾶς παρασύρει μακριά Του, ὥστε εὐκολα ἔπειτα νά γίνουμε λεία του.

Ἀκόμη δέν πρέπει νά μᾶς διαφεύγει καί αὐτό: ὅτι ὁ διάβολος πολλές φορές εἰσέρχεται ὁ ἴδιος στά σώματα τῶν ἀνθρώπων, καί ἀπομυζᾷ τή δυναμικότητά τους καί ἀπό ὑγιῆ τὰ καθιστᾷ ἀσθενικά καί καχεκτικά.

Γι' αὐτό χρειάζεται σέ κάθε περίπτωση ἀσθενείας νά καταφεύγουμε στά Μυστήρια καί τίς εὐχές τῆς Ἐκκλησίας μας, ἡ ὁποία ἀκριβῶς γιά τοῦτο ἔχει θεσπίσει ὄχι μόνο τό ἱερό μυστήριο τοῦ Εὐχελαίου, ἀλλά ἔχει καί εἰδικές προσευχές γιά τίς περιπτώσεις ἐκεῖνες, πού ἀπό ἐπήρεια τοῦ πονηροῦ, πάσχει τό σῶμα. Καί οἱ περιπτώσεις αὐτές εἶναι ἡ βασκανία (μάτιασμα), οἱ ἐφιάλτες, οἱ νυχτερινές ἀνησυχίες καί ἀϋπνίες καί ὅσα ἄλλα κακά μαστίζουν τόν ἄνθρωπο. Καί ἡ ἀπλή ἀνάγνωση αὐτῶν τῶν εὐχῶν πείθει κάθε

έναν πού ἀμφιβάλλει, ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας πιστεύει στήν ἐπενέργεια τῶν δαιμόνων εἰς βάρος τῶν ἀνθρώπινων σωμάτων. Ἀλλά ἡ δύναμη τοῦ Θεοῦ εἶναι ἰσχυρότερη ἀπό τή δύναμη τοῦ διαβόλου. Καί ὁ ἄνθρωπος ἐπικαλούμενος τό Θεό καί ἐξασφαλίζοντας τή συμμαχία Του, μπορεῖ νά ἀποκρούει τίς ἐπιθέσεις τοῦ σατανᾶ καί νά ἀπαλλάσσεται ἀπό κάθε κακό πού ἐκπορεύεται ἀπ' αὐτόν καί τόν τυραννεῖ.

Κυνηγᾶ τούς μεμονωμένους

Τίς κακοτοπιές ἀποφεύγει ὁ διάβολος ἐπιμελῶς. Γί' αὐτό καί προσβάλλει κυρίως ὄσους στηρίζονται μόνο στόν ἑαυτό τους καί δέν αἰσθάνονται τήν ἀνάγκη τῆς πνευματικῆς συμπαράστασως. Ὁ συμπνευματισμός δηλ. ἡ ἀμοιβαία ἐνίσχυση στόν πνευματικό ἀγώνα δύο ἢ καί περισσότερων ἀδελφῶν, εἶναι φοβερό ὄπλο κατά τοῦ διαβόλου. Ἐνωμένοι οἱ ἄνθρωποι πολύ δύσκολα πέφτουν στίς παγίδες του. Ἐτσι προσπαθεῖ νά βρεῖ κατάλληλη εὐκαιρία πού ὁ σύνδεσμος αὐτός εἶτε μέ τήν Ἐκκλησία, εἶτε μέ τούς ἀδελφούς θά ἔχει χαλαρωθεῖ καί τότε ἐπιτίθεται μέ σιγουριά. Τό ἴδιο κάνουν καί οἱ λύκοι. Ξεμοναχιάζουν τό πρόβατο καί τό κατασπαράσσουν. Ὅσο τό πρόβατο βρίσκεται στήν ποιμνη δέν διατρέχει κίνδυνο. Ὅταν ἀπομονωθεῖ καί ἀπομακρυνθεῖ ἀπό τόν ποιμένα καί τό ποίμνιο, γίνεται βորά τοῦ λύκου.

Καί οἱ ἄνθρωποι πρόβατα λογικά εἴμαστε τῆς ποιμνης τοῦ Χριστοῦ. Πόσο ὁμορφα διατυπώνει αὐτή τήν ἀλήθεια ὁ ὑμνογράφος τῆς Ἐκκλησίας μας. «*Πρόβατόν εἶμι τῆς λογικῆς σου ποιμνης καί πρὸς σέ καταφεύγω τόν ποιμένα τόν καλόν...*» Ποίμνη μας εἶναι ἡ κιβωτός τῆς Ἐκκλησίας μας. Μέσα σ' αὐτήν εἴμαστε ἀσφαλισμένοι. Καί λύκος πού караδοκεῖ εἶναι ὁ διάβολος.

Ὅσο ἐξαρτώμαστε ἀπό τό Χριστό καί τήν Ἐκκλησία, ὅσο συμπνευματίζομαστε μέ ἄλλους ἀδελφούς καί ἐνισχύομαστε, δέν μπορεῖ αὐτός ὁ λύκος νά μᾶς κάνει κακό. Μόλις ὅμως χαλαρώσουμε τόν σύνδεσμό μας καί ἀπομονωθοῦμε «*τότε γάρ μάλιστα ἐπιτίθεται ὁ διάβολος ὅταν ἴδῃ μεμονωμένους καί καθ' ἑαυτούς ὄντας*» καθὼς λέγει ὁ ἱερός Χρυσόστομος (Ὅμιλ. 19' εἰς Ματθαῖον). Καί συνεχίζοντας φέρει ὡς παράδειγμα τήν Εὐᾶ, πού ὁ διάβολος τήν βρῆκε μόνη καί κατόρθωσε νά τήν παρασύρει. Ὁ διάβολος γνωρίζει ὅτι «*ἀγαθοί οἱ δύο ὑπὲρ τόν ἕνα*» (Ἐκκλ. 4, 9) καί ἀκόμη ὅτι ὅπου «*εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι*» εἰς τό ὄνομα τοῦ Κυρίου ἐκεῖ ὁ Χριστός εὐρίσκεται «*ἐν μέσφ αὐτῶν*» (Ματθ. 18, 20) καί ἐπιδιώκει νά πλήξει τούς μεμονωμένους.

Ἀπό ὅλα αὐτά συνάγεται πόσο ἀναγκαῖο εἶναι νά διατηροῦμε σύνδεσμο μέ τό Χριστό, τήν Ἐκκλησία καί τούς ἀδελφούς μας. Σύνδεσμο βέβαια ὄχι τυπικό, ἀλλά πνευματικό. Σύνδεσμο, ὁ ὁποῖος θά διατρέφει τήν ψυχή, θά ἐνισχύει τήν ἀρετή καί θά ἰσχυροποιεῖ τή θέληση πρὸς τό ἀγαθό «*Ἡ ἰσχύς ἐν τῇ ἐνώσει*» λένε οἱ σῶφρονες ἄνθρωποι. Τό ἴδιο ἰσχύει καί στήν πνευματική ζωή. Ὅταν εἴμαστε συνδεδεμένοι μεταξύ

μας οί χριστιανοί ἐν Χριστῷ ὅταν μελετοῦμε μαζί τήν Ἁγ. Γραφή, ὅταν προσευχόμεσθε μαζί, ὅταν μαζί ἀκοῦμε τό λόγο τοῦ Θεοῦ, τότε ὁ διάβολος λίγο μπορεῖ νά μᾶς βλάψει. Τότε ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ μᾶς προφυλάσσει ἀπό τά βέλη του καί ἐμεῖς παραμένουμε ἐν εἰρήνῃ πιστοί στίς ὑποχρεώσεις μας.

Μέ τήν αἵρεση, τήν πλάνη καί τήν ἀπιστία

Ἡ ἰσχυρή καί ὀρθή πίστι, σέ συνδυασμό μέ τήν ἔμπρακτι συμμετοχή τοῦ ἀνθρώπου στή μυστηριακή ζωή τόν σώζει καί τοῦ χαρίζει τήν αἰωνιότητα. Ἀντίθετα ἡ πλανεμένη πίστι, ἐκείνη πού ἀπομακρύνεται ἀπό τό ἀληθές πνεῦμα τοῦ Κυρίου, ἐκείνη πού σπνρίζεται σέ ἀνθρώπινες ἐπινοήσεις, ἀγνοεῖ τή φωνή τῆς Ἁγ. Γραφῆς καί τῆς Ἐκκλησίας, δέν σώζει καί δέν ὠφελεῖ.

Ὁ διάβολος δέν ἀφήνει ἀχρησιμοποίητη αὐτήν τήν εὐκαιρία. Μέ τήν αἵρεση καί τήν πλάνη καθιστᾷ πολλούς ὑποχειρίους του. Μάλιστα οἱ ἴδιοι δέν ἀντιλαμβάνονται κἄν ὅτι τοῦ ἀνήκουν. Πιστεύουν ὅτι εἶναι τοῦ Θεοῦ, ἄν καί ἔχουν ἀπομακρυνθεῖ ἀπό τήν Ἐκκλησία. Λησμονοῦν ὅμως ὅτι «ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας, δέν ὑπάρχει σωτηρία». Ἡ αἵρεση δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά ματαίωση τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ λυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Κυρίου. Μέ τήν αἰρετική πλάνη ὁ ἄνθρωπος κάνει τήν ἐπαφή του μέ τή σὺννοση

ἀλήθεια τῆς πίστεως. Δέν ἀρκεῖ νά πιστεύουμε ἀπλά. Πρέπει νά πιστεύουμε ὀρθά. Καί ὀρθά πιστεύουμε ὅταν ἔχουμε ὡς ὀδηγούς πίστεως τήν Ἐκκλησία μας, δηλ. τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους καί τοὺς Ἁγίους Πατέρες. Τότε μόνο εἴμαστε ἀσφαλεῖς. Ἀλλιῶς μᾶς ἐπισκέπτονται ἡ πλάνη καί ὁ διάβολος.

Γιατί ἡ πλάνη εἶναι ἴση μέ τόν διάβολο. Ὁ διάβολος γέννησε τήν πλάνη καί μ' αὐτήν ἐπιζητεῖ νά μᾶς καταστρέψει. Ἴδου πῶς ὁ Μ. Ἀθανάσιος διδάσκει αὐτό μέ σαφήνεια: «Ὁ διάβολος, ὁ ὁποῖος ἐπινόησε τίς αἵρέσεις, ἔνεκα τῆς δυσώδους κακίας του δανεῖζεται τίς λέξεις τῶν Γραφῶν προκειμένου νά ἐξαπατήσει τοὺς ἀκέραιους σπὴν πίστι ρίχνοντας τό δηλητήριό του καί ἔχοντας γιά ἐπικάλυμμα αὐτές τίς λέξεις τῶν Γραφῶν» (Κατά ἀρειανῶν λόγος Α', ΒΕΠΕΣ 30, 128). Ἐπομένως πλανεμένες δοξασίες καί αἰρετικά πιστεύματα, πού δέν συμφωνοῦν μέ ὅσα ἡ Ἐκκλησία μᾶς παρέδωσε, εἶναι φοβερά ἐμπόδια γιά τήν ψυχὴ μας καί ἰσχυρά ὄπλα γιά τό διάβολο.

Τό ἴδιο συμβαίνει καί μέ τήν ἀπιστία, μέ τήν ὁποία ὁ διάβολος σπνίνει παγίδα κυρίως στοὺς μορφωμένους, πού ἔχουν μεγάλη ἰδέα γιά τόν ἑαυτό τους. Παρουσιάζεται μπροστά τους σάν ἐπιστήμη, σάν φιλοσοφία, καί τοὺς ὀδηγεῖ πρὸς τήν ἀπιστία. Δέν βλέπουμε τέτοιους ἀνθρώπους καθημερινά; «Ποιὸς τά εἶδε αὐτά πού λέγει τό Εὐαγγέλιο; – σαρκάζουν. Αὐτά εἶναι μύθοι τῶν παπάδων!» Αὐτές εἶναι σκέψεις καί ἐρωτήματα τοῦ διαβόλου, πού παρασύρει ὅσους ἔχουν κάποια κλίση πρὸς τήν ἀπιστία.

Μᾶς τό λέγει καί ὁ ἀπόστολος Παῦλος: «Ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου (δηλ. ὁ διάβολος) ἐτύφλωσε τά

νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τό μή αὐγάσαι αὐτοῖς τόν φωτισμόν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ» (Β' Κορ. 4, 4). Γι' αὐτό καθῆκον ἔχουμε νά μείνουμε πιστοί στήν Ὁρθοδοξία μας καί νά μὴν ἀνοίγουμε τ' αὐτιά μας σέ αἰρετικές πλάνες ὅπως εἶναι ὁ χιλιασμός, ὁ μασσωνισμός, ὁ πνευματισμός, ὁ προτεσταντισμός κ.ἄ. Γιά μᾶς ἀλήθεια εἶναι ὅ,τι ὁ Κύριος μέσῳ τῆς Ἐκκλησίας μᾶς γνώρισε. Στήν Ἁγ. Γραφή καί τήν Ἱερά Παράδοση κρύβεται ὁ θησαυρός τῆς ἀληθινῆς πίστεως. Ὁ διάβολος ἐπιδιώκει νά μᾶς ἀπομακρύνει ἀπό αὐτόν. Νά μᾶς πλανήσει ἀπό τή σωτηρία. Τό δικό μας καθῆκον εἶναι τώρα προφανές. Δέν θά ἐπιτρέψουμε στό διάβολο μέ ὄπλο τήν πλάνη νά μᾶς καταστρέψει. Ὁχι. Θά μείνουμε πιστοί «ἐν οἷς ἐμάθομεν καί ἐπιστώθημεν» (Β' Τιμ. 3, 14). Γιατί αὐτό ἀπαιτεῖ τό αἰώνιο μέλλον μας καί τό ψυχικό μας συμφέρον.

Ἔργα τῶν οὐ κακοῦ ἀνθρώπων

Ὁ διάβολος ἔχει στόν κόσμο αὐτό τούς ὑπηκόους του. Εἶναι «ὁ ἀρχῶν τοῦ κόσμου τούτου» (Ἰω. 12, 31), ὁ «κοσμοκράτωρ» (Ἐφ. 6, 12). Τό βασίλειό του, βασίλειο ἁμαρτίας καί κακίας. Εἶναι πυκνοκατοικημένο. Πάντοτε εἶχε ὀπαδούς ὁ διάβολος. Εἴτε συνειδητούς, εἴτε ἀσυνειδήτους. Εἶναι οἱ ἀνθρώποι του, πού στό νεῦμα του γίνονται ὄργανά του στόν ἀγῶνα πρὸς κατάκτηση τῶν ψυχῶν. Γι' αὐτό μάχεται.

Καί πολεμᾷ. Καί στό πόλεμο αὐτό ἔχει καί ἀνθρώπους ὡς ὄργανά του. Εἶναι ὅσοι ἐμπνέονται ἀπ' αὐτόν καί ὅσοι ἀκολουθοῦν τά κελεύσματά του.

Τέτοιοι ἀνθρώποι ἀφθονοῦν στήν ἐποχή μας. Τούς συναντοῦμε παντοῦ. Εἶναι ἄνδρες καί γυναῖκες. Νέοι καί ἡλικιωμένοι. Ὁ καθένας δρᾷ ἀνάλογα μέ τίς δυνατότητές του. Ἄς τούς ρίξουμε ἓνα βλέμμα. Ἀπό δῶ ὁ τυραννικός καί σκληρός σύζυγος, φέρεται βάνουσα μέσα στό σπίτι. Πυρπολεῖ τήν εἰρήνη καί τήν ἀγάπη στήν οἰκογένεια καί γίνεται ἡ αἰτία τῆς διαλύσεώς της. Σήμερα ὁ ἄπιστος λογοτέχνης ἢ ἐπιστήμονας, μέ τήν πέννα του χύνει τό δηλητήριο τῆς ἀμφιβολίας στίς ψυχές. Τίς σκοτώνει σιγά-σιγά. Αὔριο ὁ ρυπαρογράφος μέ τίς χυδαιότητες καί ἀνηθικότητες του θά τροφοδοτήσει τόν κίτρινο τύπο, τόν ἄσεμνο κινηματογράφο, τό ἐλαφρό θέατρο. Καί ὅσοι δοῦν ἢ διαβάσουν θά χαθοῦν καί θά ὑποδουλωθοῦν. Ἐδῶ ὁ πλούσιος διαφθείρει συνειδήσεις μέ τό χρῆμα. Ἐκεῖ ὁ δυνάστης διώκει τήν ἀρετή καί τήν πίστη χρησιμοποιοῦντας βία. Τώρα ὁ πατέρας ἢ ἡ μητέρα μέ τίς χαλαρές περί ἠθικῆς ἀντιλήψεις ἐξωθοῦν τά παιδιά τους σέ ἠθικές ἐλευθεριότητες. Αὔριο ὁ σύζυγος ἢ ἡ σύζυγος καταπατοῦν τή συζυγική τιμή πρὸς χάρη κάποιου τρίτου ἢ κάποιου τρίτης. Ἄραγε θά μπορούσε κανεὶς νά ἀμφισβητήσει πῶς σέ ὅλες αὐτές τίς περιπτώσεις καί σέ πολλές ἀκόμη, εἶναι παρῶν «ὁ διάβολος ἐν τοῖς ὑπηκόοις αὐτοῦ ἀνθρώποις κρυπτόμενος»; (ΒΕΠΕΣ 37, 224). Δέν κινεῖται ὁ ἴδιος. Δρᾷ μέ τά ὄργανά του. Ἀλλά τό ἀποτέλεσμα εἶναι τό ἴδιο. Ἡ ἀπώλεια ψυχῶν.

Ἀδελφέ! Ἄς προσέξουμε μήπως ἄθελά μας γί-

νουμε ποτέ ὄργανα τοῦ διαβόλου, πού θά συντελέσουμε στήν ἀπώλεια ψυχῶν τῶν ἀδελφῶν μας. Θά εἶναι βαρειά ἡ εὐθύνη μας. Ὁ Κύριος ταλάνισε ἐκείνους πού δίδουν ἀφορμές σκανδαλισμοῦ, γιατί ὁ σκανδαλισμός φθείρει ψυχές, χάριν τῶν ὁποίων Ἐκεῖνος ἔχυσε τό αἷμα Του. Στή ζωή αὐτή ἢ θά εἴμαστε τοῦ Θεοῦ ἢ θά εἴμαστε τοῦ διαβόλου. Καί ἂν δέν ἀνήκουμε στό Θεό, θά ἀνήκουμε στό διάβολο. Ἀνήκοντας δέ στόν διάβολο θά γινόμαστε τυφλά ὄργανά του γιά νά πολεμῆται ἡ ἀρετή καί οἱ ψυχές τῶν ἀνθρώπων νά ρίχνονται στή γέενα. Ἄς μὴν ἀπατώμεθα λοιπόν. Μιά ἀπροσεξία μας μπορεῖ νά φθείρει ψυχές. Θά βρεθοῦμε κάποτε σέ πολύ δύσκολη θέση ὅταν ἀποκαλυφθεῖ ὅτι ἄθελά μας ἢ τό χειρότερο ἠθελημένα, θέσαμε τόν ἑαυτό μας στή διάθεση τοῦ διαβόλου καί γίναμε ὄργανά του μέ τά ὁποῖα σκανδαλίστηκαν ἀδελφοί μας, καί ὠθήθησαν στήν ἁμαρτία. «*Τό αἷμα αὐτῶν ἐκ τῆς χειρός σου ἐκζητήσω*» (Ἰεζ. 3, 20). Εἶναι ἡ φωνή τοῦ ἁγίου Θεοῦ γιά ὅλους μας.

Μέ πονηρούς λογισμούς

Ἐνα πεδίο πολύ γνώριμο στόν ἐχθρό μας διάβολο ὅπου συνηθίζει νά ἀναπτύσσει τήν πολεμική του τέχνη εἶναι ὁ νοῦς καί ἡ φαντασία μας. Ὅπλο του οἱ πονηροί λογισμοί.

Καθώς εἶναι γνωστό ἡ πρώτη βαθμίδα κάθε ἁμαρτίας ἔχει τήν ἔδρα της στή διάνοιά μας. «*Ἐκαστος πειράζεται ὑπό τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελλκόμενος καί δελεαζόμενος*» εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκει *ἁμαρτίαν*» (Ἰακ. 1, 14-15). Ἡ ἁμαρτία, πρὶν γεννηθεῖ σάν πράξη, ὑφίσταται στή διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ὡς ἔμπνευση. Ἀπό κεῖ ξεκινᾷ καί φθάνει στήν τελική της μορφή. Αὐτό ἔχει σημασία, ἀπλούστατα γιατί ὁ λογισμός εἶναι τό πρῶτο βῆμα πρὸς τήν ἁμαρτία. Ἀπροσεξία στους λογισμούς σημαίνει ἐπικίνδυνη ὑποχώρηση καί παραχώρηση πρὸς τόν διάβολο. Καί αὐτό πολλοί ἀπό τούς ἀνθρώπους τό ἀγνοοῦν. Τό γνωρίζει ὅμως πολύ συχνά ὁ διάβολος καί τό ἐκμεταλλεύεται στή στρατηγική του».

Τί κάνει δηλαδή; Πολιορκεῖ τό νοῦ μας μέ διάφορους λογισμούς πού ἔχουν κάποια σχέση μέ τήν ἁμαρτία. Θά ἦταν, δυνατόν αὐτούς τούς λογισμούς νά τούς διακρίνουμε σέ σαρκικούς καί πονηρούς γενικά. Καί οἱ μὲν σαρκικοί λογισμοί προσπαθοῦν νά προτρέψουν τόν ἄνθρωπο νά πέσει στήν ἀνηθικότητα ὑπό τῆ στενῆ ἔννοια τῆς λέξεως, οἱ δέ λοιποὶ πονηροὶ λογισμοὶ ἐξωθοῦν τόν ἄνθρωπο στό νά διαπράξει κάθε ἁμαρτία, διεγείροντας ἄλογες ἐπιθυμίες.

Ὁ Μ. Ἀντώνιος θεωρεῖ τούς λογισμούς ὡς «σκάνδαλα» τῶν δαιμόνων. Σκάνδαλα δέ σημαίνει παγίδες. «*Οἱ δαίμονες, ἂν δοῦν ὅλους τούς χριστιανούς καί περισσότερο τούς μοναχοὺς νά ἐργάζονται τήν ἀρετή μέ φιλοτιμία καί νά προκόπτουν πνευματικά, τούς πολεμοῦν καί τούς πειράζουν τοποθετώντας στόν πνευματικό τους δρόμο ἐμπόδια (σκάνδαλα). Τά ἐμπόδια αὐτά εἶναι οἱ πονηροὶ λογισμοί*» (ΒΕΠΕΣ

33, 23). Μέ δίκτυα τούς λογισμούς ὁ διάβολος συλλαμβάνει τά θύματά του. Σκοπός του εἶναι νά αἰχμαλωτίσει τήν ψυχή. Καί οἱ λογισμοί τοῦ προσφέρουν αὐτήν τήν εὐκαιρία.

Τόν πόλεμο τῶν λογισμῶν ἔχει περί πολλοῦ ὁ διάβολος. Ἐνῶ οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι πιστεύουν πῶς μόνο ἡ διάπραξη τῆς ἁμαρτίας ἀπαγορεύεται, ἐνῶ ἡ ἄσυνδοσία τῶν λογισμῶν δέν βλάπτει σέ τίποτε. Πόσο σφάλλουν! Εἶναι σάν νά λένε: μόνο τά συμπτώματα τῆς χολέρας, ὁ πυρετός καί ὁ πόνος, εἶναι ἐπικίνδυνα. Ἡ μόλυνση καί ἡ εἴσοδος τῶν μικροβίων της στόν ὄργανισμό δέν ἔχουν σημασία. Στό βίβιο τοῦ Μ. Ἐντῶνιου διαβάζουμε ὅτι ὁ διάβολος «πολύν ἤγειρεν αὐτῷ κονιορτόν λογισμῶν ἐν τῇ διανοίᾳ θέλων αὐτόν ἀποσχοινίσαι (=νά ἀπομακρύνει) τῆς ὀρθῆς προαιρέσεως» (ΒΕΠΕΣ 33, 14). Ἐδῶ μᾶς ἀποκαλύπτεται ὁ σκοπός γιά τόν ὁποῖο ὁ διάβολος χρησιμοποιεῖ σάν ὄπλο του τούς κακούς λογισμούς. Καί ὁ σκοπός εἶναι νά κυριεύσει τήν ψυχή μας παρωθώντας τό νοῦ σέ οἰκειότητα μέ τήν ἁμαρτία.

Ἀλλά ἄς πλησιάσουμε περισσότερο καί ἄς ἐρευνησουμε ἀπό κοντά αὐτή τή μεθοδεΐα τοῦ διαβόλου. Καί κατά πρῶτον, οἱ λογισμοί ἐπιδιώκουν νά ἀποτρέψουν ἀπό τήν ἀρετή ἐκεῖνον πού τήν ἀσκεῖ. Σ' αὐτήν τήν περίπτωση ἔρχεται ὁ διάβολος «ὑποβάλλων μνήμην» τῆς προηγούμενής του ζωῆς ἢ τῶν ὑποχρεώσεων του ἢ τῶν ἀνέσεων τῆς ἁμαρτωλῆς συμπεριφορᾶς, γιά νά ἀπογοτεύσει καί νά μαράνει τό ζῆλο.

Τόν Μ. Ἐντῶνιο πολεμοῦσε ὁ διάβολος καί «ἐπειράζεν αὐτόν ἀπό τῆς ἀσκήσεως καταγαγεῖν, ὑποβάλλ-

λων μνήμην τῶν κτημάτων, τῆς ἀδελφῆς τήν κηδεμονίαν, τοῦ γένους, τήν οἰκειότητα, φιλοξενίαν, τροφῆς τήν ποικίλην ἡδονήν καί τάς ἄλλας ἀνέσεις τοῦ βίου καί τέλος τό τραχύ τῆς ἀρετῆς καί ὡς πολὺς αὐτῆς ἐστίν ὁ πόνος...» (ΒΕΠΕΣ 33, 14). Δηλαδή ὁ διάβολος ἐκμεταλλεύεται ὅ,τι στερεῖται κανείς καί ὅ,τι τοῦ λείπει χάριν τῆς ἀρετῆς. Πόσες φορές καθώς ἀποφασίσαμε νά ἀκολουθήσουμε τόν δρόμο τοῦ Χριστοῦ δέν μᾶς ἔρχονται στό νοῦ σκηνές ἀπό τήν προηγούμενή μας ζωή, τή ζωή χωρίς περιορισμούς, τή ζωή τῶν ποικίλων ἀνέσεων;

Ὁ δρόμος τῆς ἀρετῆς εἶναι τραχύς καί δύσβατος. Ἐνῶ ὁ δρόμος τῆς ἁμαρτίας λεωφόρος εὐρεία. Ἐτσι ὁ διάβολος ἐργάζεται πυρετωδῶς. Θέλει νά μᾶς ρίξει κάτω. Καί ὅταν δεῖ ὅτι ἡ πρώτη αὐτή μέθοδος δέν ἔχει ἱκανοποιητικά ἀποτελέσματα, τότε στρέφεται στους προτρεπτικούς λογισμούς τῆς ἁμαρτίας. Τούς ρυπαρούς καί ἀκάθαρτους μέ τούς ὁποίους ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου πολιορκεῖται. Καί εἶναι τυραννική αὐτή ἡ πολιορκία. Ποιός δέν τήν ἔχει δοκιμάσει; Ἐκεῖ πού δέν τό περιμένεις, σκέπτεσαι κάτι πονηρό. Διερωτᾶσαι κατόπιν πῶς σοῦ ἤλθε μιά τέτοια σκέψη. Τό πρᾶγμα εἶναι ἀπλό: Ὁ ἀκοίμπος ἐχθρός διάβολος τήν ἔσπειρε. Ἴσως νά τόν βοήθησες καί σύ. Ἴσως ὄχι. Πάντως ἐκεῖνος εἶναι ὁ κύριος δράστης. Βρῆκε τή θύρα τῆς διανοίας σου ἀφύλακτη καί εἰσχώρησε. Ἐσπειρε τό ζιζάνιο καί ἐντός ὀλίγου ἐκεῖνο φύτρωσε. Καί ἀπειλεῖ νά καταπιῆξει τά ἀπαλά ρόδα τῆς ἀρετῆς.

Ἄλλ' ὁ διάβολος προχωρεῖ ἀκόμη περισσότερο. Μᾶς ἐπιτίθεται μέ λογισμούς, πού προτρέπουν εὐ-

θέως πρὸς τὴν ἁμαρτία. Μᾶς ὑποβάλλει σκέψεις, πού ἐρεθίζουν τὴν ψυχὴ μας, σκέψεις πού γεννοῦν ἐφάρμαρτες ἐπιθυμίες. Ὁ πόλεμος αὐτός εἶναι σωστό μαρτύριο. Ταράσσεται ὁ νοῦς μας καί ἡ ψυχὴ μας ἀγωνιᾷ. Ἡ φαντασία ὀργιάζει καί εἰκόνες, πρόσωπα καί πράγματα παρατάσσονται μπροστά μας καί μᾶς ἐξωθοῦν σέ ὅ,τι λυπεῖ τό Θεό καί σημαίνει ἥττα καί πτώση.

Πῶς θά ἀντιμετωπίσουμε τὴν κατάσταση; Καί ἀρχάς πρέπει νά διευκρινήσουμε ὅτι αὐτή καθ' αὐτή ἡ προσβολή τοῦ νοῦ μας ἀπό τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς δέν συνιστᾷ ἀπαραίτητα καί δική μας ἐνοχία. Ἐφ' ὅσον, ἐννοεῖται, τοὺς ἀποδιώκουμε ἀμέσως. Ἄμαρτία ἔχουμε ὅταν υἰοθετοῦμε τοὺς λογισμοὺς. Ὅταν ἀρεσκόμεστε νά τοὺς σκεπτόμαστε καί νά τοὺς προσέχουμε.

Ὁ διάβολος μέ τὴ μέθοδο τῶν κακῶν λογισμῶν κάνει θραύση. Τά θύματά του εἶναι ἀμέτρητα. Ἡ ἀνοιχτὴ θύρα τῶν λογισμῶν εἰσάγει στήν καρδιά τὰ θανατηφόρα μικρόβια τῆς ἁμαρτίας, σκοτίζει τὴ διάνοια, ταράσσει τὴν καρδιά καί καθιστᾷ τόν ἄνθρωπο εὐκόλη λεία τοῦ ἀντιδίκου. Γι' αὐτό ἐν ὄψει τῶν πονηρῶν διαλογισμῶν ἄς μὴ διστάσουμε νά ἐκπέψουμε τό σωτήριο S.O.S. Καί ἡ βοήθεια θά ἔλθει γρήγορα. Ἀπὸ μὲν τόν Κύριο διὰ τῆς ἐνδυναμοῦσης χάριτος. Ἀπὸ δέ τόν ἑαυτό μας διὰ τῆς γρηγοροῦσης ψυχῆς.

Μέ τὴ «δεξιά» παράταξη συνήθως δέν ἔχει καλές σχέσεις ὁ διάβολος. Αὐτός βρίσκεται στὰ ἀριστερά. Μά ὅταν τό καλέσει ἡ ἀνάγκη, τότε πηγαίνει καί στὰ δεξιά. Καί ποιά μεγαλύτερη ἀνάγκη ὑπάρχει ἀπὸ τὴν ἀπώλεια τῆς ψυχῆς; Ἔτσι καί ἡ ψυχὴ ἔμεινε πιστή καί δέν λιποτάκτησε τότε ὁ διάβολος ἀλλάσσει μέθοδο. Καί ἐνῶ μέχρι τότε πολεμοῦσε μέ τὰ ὄπλα τῆς κακίας καί τῆς ἁμαρτίας, τώρα πολεμᾷ μέ τὰ ὄπλα τῆς ἀρετῆς. Καί φέρει ἀποτελέσματα.

Ἄς φέρουμε ἓνα παράδειγμα· σέ πολεμᾷ εὐθέως ἡ πλαγίως ὁ διάβολος γιὰ πολὺ καιρὸ γιὰ νά σέ ρίξει σέ μία ἢ πολλὰς ἁμαρτίες. Πασχίζει, τρέχει, μηχανεύεται. Ἀλλά δέν κατορθώνει αὐτό πού ἐπιθυμεῖ. Ἐσύ παραμένεις ἀκλόνητος στή θέση σου. Τόν πολεμᾷς μέ σύστημα καί ἀντὶ νά ὑποχωρήσεις, προχωρεῖς στήν ὁδὸ τῆς ἀρετῆς. Ὁ διάβολος ἀπέτυχε. Ἐσύ εἶσαι ὁ νικητὴς. Καί ὅμως! Ἐνῶ θά περίμενε κανεὶς νά ὑποχωρήσει ὁ διάβολος κατψυχμένος τώρα πού νικηθῆκε, ἐκεῖνος δέν παραιτεῖται. Ἀλλάζει ἀπλᾶ μέθοδο καί σοῦ ἐπιτίθεται τώρα «ἐκ δεξιῶν». Δηλ. σοῦ ὑποθάλλει τόν ἐγωϊσμό καί τὴν κενοδοξία. Μιά φωνὴ ἐντός σου ψιθυρίζει: «Μπράβο! Εἶσαι γενναῖος ἀγωνιστής. Κατόρθωσες μεγάλη νίκη. Σοῦ ἀξίζουν ἔπαινοι». Εἶναι ἡ φωνὴ τῶν δαιμόνων «οἱ τὴν οἴησιν καί τὴν κενοδοξίαν καί τὴν ὑπερηφάνειαν διδάσκοντες καί διὰ τῶν δεξιῶν τοῖς ἀριστεροῖς ἐπικεκρυμμένως ἐμπεύροντες» καθὼς διδάσκει ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς (Κεφ. Θεολ. P.G. 90, 293).

Αυτή είναι η μέθοδος «ἐκ δεξιῶν» τοῦ διαβόλου. Πολύ επικίνδυνη. Ρίχνει τούς νικητές κάτω, κατασχύνει τούς ἥρωες τῆς ἀρετῆς. Ἡ ὁσία Συγκληπική, θέλοντας νά τονίσει τήν σπουδαιότητα αὐτῆς τῆς μεθοδείας, λέγει ὅτι τό ὄπλο αὐτό τοῦ διαβόλου εἶναι τό «ἔσχατον καί κορυφαιότατον» ὄλων.

Γιατί ὅπως οἱ δεινότατοι πολεμιστές, ὅταν ἐξαντληθοῦν πλέον τά λεπτά τους βέλη, τότε χρησιμοποιοῦν «τὴν ἰσχυροτέραν πάντων μάκαιραν», ἔτσι καί ὁ διάβολος ἀφοῦ ἐξαντλήσει ὅλα του τά ἄγκιστρα, στό τέλος χρησιμοποιεῖ σάν ξίφος τήν ὑπερφάνεια (ΒΕΠΕΣ 35, 234). Καί μ' αὐτή κατορθώνει ὅ,τι δέν πέτυχε μέ ὅλα τά ἄλλα ὄπλα. Ὁ ἄνθρωπος κυριεύεται ἀπό ἐγωϊσμό, ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ τόν ἐγκαταλείπει καί ὁ μεγαλύτερος ἅγιος γίνεται ὁ μεγαλύτερος ἁμαρτωλός.

Ἀλλά ἡ μέθοδος αὐτή ἔχει καί ἄλλο τρόπο πού ἐφαρμόζεται. Ἔρχεται ὁ διάβολος καί ἐνσπείρει στόν ἀγωνιστή διάθεση γιά ζῆλο ἄκαιρο πρὸς κατάκτηση καί νέων ἀρετῶν. Τόν ἐξωθεῖ σέ ἀκρότητες. Καί τί ἐπιτυγχάνει; Μᾶς τό λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος. «Πολλές φορές οἱ ἐχθροί μας (οἱ δαίμονες) μᾶς παρακινοῦν νά κάνουμε ἀσκήσεις πάνω ἀπό τίς δυνάμεις μας μέ σκοπό νά κουραστοῦμε καί νά ἐγκαταλείψουμε καί τίς κατά δύνάμιν ἀσκήσεις καί ἔτσι νά γίνουμε ἐντελῶς γελοῖοι μπροστά τους» (P.G. 88, 1060).

Δηλαδή μᾶς ἐξωθοῦν στό νά μὴν εἴμαστε εὐχαριστημένοι μέ τήν ἀρετή πού κατακτήσαμε. Μᾶς βιάζουν νά φθάσουμε ἀκαίρως πρὸ ψηλά. Νά κατακτήσουμε καί ἄλλες κορυφές. Καί τί, εἶναι αὐτό κακό;

Θά ρωτήσει ἴσως κάποιος. Ναί εἶναι κακό ὅταν γίνεται ἀκαίρως. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος κατηγορεῖ ἐκεῖνους τούς χριστιανούς πού ἔχουν «ζῆλον οὐ κατ' ἐπίγνωσιν». Γιά ὅλα τά πράγματα ὑπάρχει κάποια σειρά. Καί ὁ δρόμος τῆς ἀρετῆς ἔχει κι αὐτός ὀρισμένους κανόνες. Ὁ διάβολος μᾶς βάζει νά τούς ἀγνοήσουμε. Νά ἐπιδιώξουμε ἀνώτερα τῶν δυνάμεών μας. Καί τό ἀποτέλεσμα; Νά μὴν κατορθώσουμε νά φθάσουμε τόσο ψηλά, νά ἀπογοητευθοῦμε καί νά μαραθεῖ ὁ ζῆλος μας καί γιά ὅσα μέχρι τώρα λιγότερα ἔχουμε κατακτήσει. Νά λοιπόν ὅτι ὁ διάβολος τώρα πέτυχε νά μᾶς κάνει νά χάσουμε τό ἐνδιαφέρον μας γιά τήν ἀρετή. Μᾶς νίκησε.

Ἄλλος τρόπος μέ τόν ὁποῖο ἐκδηλώνεται ἡ «ἐκ δεξιῶν» μεθοδεία τοῦ διαβόλου εἶναι ἡ παρώθηση πρὸς κατάκριση. Μᾶς ἐπαινεῖ γιά τά κατορθώματά μας. Μᾶς ἀνεβάζει ψηλά. Καί ἀπό ἐκεῖ μᾶς δείχνει τούς ἄλλους ἀνθρώπους, τούς ἁμαρτωλούς τῆς γῆς. Πόσο ἄσχημοι, πόσο μικροί μᾶς φαίνονται! Ἐμεῖς δέν τούς μοιάζουμε. «Οὐκ ἐσμὲν ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί...» (Λουκ. 18, 11). Ἐτσι γίνεται αὐτό πού ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος σημειώνει: «Οἱ δαίμονες μᾶς παρακινοῦν ἢ νά ἁμαρτήσουμε ἢ νά κατακρίνουμε τούς ἁμαρτωλούς, ἔχοντας σάν σκοπό μέ τό δεύτερο νά μολύνουν τό πρῶτο, αὐτοὶ πού εἶναι οἱ φονεῖς τῶν ψυχῶν μας» (P.G. 88, 848). Μέ τήν κατάκριση ριχνόμαστε μακριά ἀπό τό Θεό καί χάνουμε τό μισθό γιά τίς ἀρετές πού ἐνδεχομένως ἔχουμε.

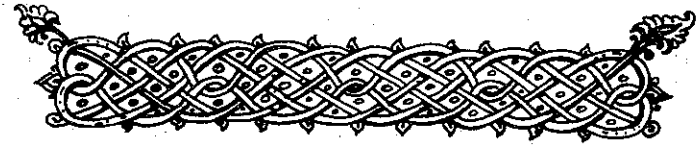
Ὅπως ἀντιλαμβάνεσαι, αὐτή ἡ μέθοδος ταιριάζει πολύ στοὺς χριστιανούς. Αὐτοὺς πού ἔχουν πνευμα-

τικά ενδιαφέροντα. Κι αυτούς ὁ διάβολος τούς συλ-
λαμβάνει στά δίχτυα του εἴτε μέ τήν ὑπερηφάνεια,
εἴτε μέ τήν κατάκριση. Φοβερός πράγματι καί ἀπαί-
σιος ἐχθρός ὁ διάβολος. «Στῶμεν καλῶς». Κι ἄν μά-
λιστα εἴμαστε πιστοί «στῶμεν μετά φόβου».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄
ΓΕΝΙΚΕΣ
ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΩΣ

Ὁ διάβολος ἔχει τίς μεθοδεῖες του μέ τίς ὁποῖες μᾶς πολεμᾷ. Προσπαθήσαμε νά τίς ἐντοπίσουμε στό προηγούμενο κεφάλαιο. Καί παράλληλα νά ὑποδείξουμε τρόπους ἄμυνας καί ἐνεργείας γιά τήν ἀποκρουση τοῦ ἐχθροῦ. Ὡστόσο ὅμως δέν εἶναι περιττό νά ἀφιερῶσουμε λίγες γραμμές ὑποδεικνύοντας καί ὀρισμένες μεθόδους ἀποκρούσεως τοῦ διαβόλου, τίς ὁποῖες κάθε χριστιανός ὀφείλει νά ἔχει ὑπ' ὄψιν του πάντοτε γιά νά τίς χρησιμοποιεῖ κάθε φορά πού πειράζεται ἀπό τό Σατανᾷ. Αὐτές εἶναι οἱ ἑξῆς:

Ἐπίκληση τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου

Ποτέ δέν πρέπει νά λησμονοῦμε ὅτι «ἐν τῷ Θεῷ ποιήσομεν δύναμιν» (Ψαλμ. 59, 14). Ἐάν ὁ ἀντίπα-

λός μας είναι ισχυρός, ὁ Κύριός μας εἶναι ἰσχυρότερος. Καί τόν Κύριό μας ὀφείλουμε νά ἐπικαλούμαστε ὅσες φορές βρισκόμαστε ἀντιμέτωποι μέ τόν διάβολο. Ἄλλά γιά νά ἐπικαλεσθοῦμε τόν Κύριο πρέπει νά ἔχουμε ἀκράδαντη πίστη πρὸς Αὐτόν. Ἡ πίστη μᾶς ἰσχυροποιεῖ καί μᾶς δυναμώνει. Τό λέγει τόσο ὠραῖα ὁ ἱερός ὑμνογράφος τῆς Ἐκκλησίας: «Οἱ πεποιθότες ἐπὶ Κύριον, εὐόκασιν ὄρει τῷ ἀγίῳ· οἱ οὐδαμῶς σαλεύονται, προσβολῆς τοῦ Βελίαρ» (Ἄναβαθμοί Β΄ Ἦχου).

Νά ἐπικαλούμαστε λοιπόν τό ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ, λέγοντας τήν εὐχή: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ Υἱέ τοῦ Θεοῦ ἐλέησόν με τόν ἁματωλόν». Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μᾶς συνιστοῦν: «Καί Ἰησοῦ ὀνόματι μάστιζε πολεμίους». Ὁ διάβολος στό ἄκουσμα τοῦ Θεοῦ ὀνόματος τρέπεται σέ φυγή καί μᾶς ἀφήνει στήν εἰρήνη μας.

Τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ

Μαζί μέ τό ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ θά πρέπει νά κάνομε καί τό σημεῖο τοῦ Σταυροῦ πού εἶναι ἰσχυρό ὄπλο ἐναντίον τοῦ πονηροῦ. «Κύριε, ὄπλον κατά τοῦ διαβόλου τόν Σταυρόν Σου ἡμῖν δέδωκας· φρίπτει γάρ καί τρέμει, μή φέρων καθορᾶν αὐτοῦ τήν δύναμιν» ψάλλει χαρακτηριστικά ὁ ὑμνογράφος.

Ἡ ἁγία Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος μᾶς συμβου-

λεύει κάθε φορά πού ἐξερχόμαστε ἀπό τό σπίτι μας νά κάνουμε τό Σταυρό μας καί νά λέγουμε: «Ἀποτάσσομαί σοι σατανᾶ καί τῆ πομπῆ σου καί τῆ λατρείᾳ σου καί συντάσσομαί σοι Χριστέ» (Κατήχησις Γ΄).

Ἡ προσευχή

Ο Κύριος μᾶς δίδαξε πῶς τό γένος τῶν δαιμόνων φεύγει μόνο μέ τήν προσευχή καί τή νηστεία. Ἡ δύναμη τῆς προσευχῆς εἶναι ἀνυπολόγιστη «πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων» (Β΄ Κορ. 10, 4). Σαφῶς ὁ Κύριος μᾶς δίδαξε «γρηγορεῖτε καί προσεύχεσθε ἵνα μή εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν» (Ματθ. 26, 41). Μέ τήν προσευχή ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ μᾶς ἐπισκιάζει. Καί γινόμαστε πανίσχυροι. Ὁ διάβολος κατατροπώνεται. Ὁραῖες προσευχές γιά περιστάσεις πειρασμῶν ἔχει ἐν χρήσει ἡ Ἐκκλησία μας. Τό «Καί δός ἡμῖν Δέσποτα», τό «Ὁ ἐν παντί καιρῷ καί πάσῃ ὥρα...» τό «Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου» κ.ἄ. εἶναι κατάλληλα ἐν προκειμένῳ. Καί ὕμνοι τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι ἐπίσης κατάλληλοι. Ἄλλά καί μέ τήν καρδιά μας μπορούμε νά προσευχόμαστε καί νά ζητοῦμε τό ἔλεος τοῦ Κυρίου καί τή βοήθεια.

Ἡ μελέτη τῆς Ἀγ. Γραφῆς

Ἐπειδὴ ἀγνοοῦμε τὴν Ἀγ. Γραφή, πέφτουμε θύματα τοῦ διαβόλου. Ὄταν ὁ Κύριος ἐπειράχθη στό ὄρος ἀπὸ τὸ Σατανᾶ, τὸν ἀπέκρουσε μέ χωρία τῆς Ἀγ. Γραφῆς. Ὁφείλουμε λοιπόν, νά μάθουμε καλά τὴν Ἀγ. Γραφή. Εἶναι ὅ,τι ὁ τοπογραφικός χάρτης γιὰ τὸ ἐπιτελεῖο τοῦ στρατοῦ καί τὰ κυάλια γιὰ τὸν ἀξιωματικό. Ἐκεῖ μέσα βλέπει ὁ χριστιανός τίς κινήσεις τοῦ ἐχθροῦ τίς ἐνέδρες καί πανουργίες του. Καί ἀπὸ ἐκεῖ παίρνει ὄπλα γιὰ νά τὸν πολεμήσει. Ἀνιχνευτής λοιπόν ἄριστος τοῦ ἐχθροῦ ἡ Ἀγ. Γραφή. Περιέχει τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ, πού φωτίζει τὸ νοῦ μας καί ἀνοίγει τὰ ψυχικά μας μάτια. Τό φῶς τοῦ θείου λόγου γίνεται τότε ὁδηγός μας πού μᾶς κατευθύνει ὀρθά, φωτίζει τὴν καρδιά μας καί λύνει ὅλες μας τίς ἀπορίες. Ὁ διάβολος δέν μᾶς βρίσκει τότε ἀπροετοίμαστους. Γνωρίζουμε τίς δυνατότητές του, καί ἀντιπαρατασσόμαστε σέ μάχη.

Ἡ νηστεία καί ἡ ἀσκησι

Οἱ δαίμονες «φοβοῦνται τῶν ἀσκητῶν πὴν νηστείαν, πὴν ἀγρυπνίαν, τὰς εὐχὰς, τὸ πρᾶον τὸ ἥσυχον, τὸ ἀφιλάργυρον...» καθὼς λέγει ὁ Μ. Ἀθανάσιος (ΒΕΠΕΣ 33, 28). Ἡ ἀσκησι ταπεινώνει τὸ φρόνημα καί προετοιμάζει τὴν ψυχὴ καί τὸ σῶμα γιὰ νά

γίνουσι κατ'οικητήριον τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Μέ τὴ νηστεία τιθασσεύονται οἱ ὀρέξεις καί ὁ ἄνθρωπος κυριαρχεῖ πάνω στή σάρκα. Ἀποκτᾶ αὐτοκυριαρχία καί μπορεῖ νά ἐπιχειρήσει ἀγῶνα κατὰ τοῦ διαβόλου. Ἀντίθετα ἡ γαστριμαργία ὀδηγεῖ σέ ἀνηθικότητα καί ἁμαρτία. Εἶναι «ἡδυτήτων πηγή» κατὰ τὸν ἅγιο Ἰωάννη τῆς Κλίμακος «λέοντα ὁ κολακεύσας, πολλὰκις ἡμέρωσε· σῶμα δέ ὁ θεραπεύσας ἐπὶ πλεῖον ἠγρώσε» (Λόγος 18'). Ὅσοι περισσότερη ἀκρασία ἔχουμε, τόσο πὸ εὐκόλα πέφτουμε στὰ δίχτυα τοῦ διαβόλου.

Ἡ πίστι

Ἡ πίστι στό Θεό ἡ ζωντανή καί ἀκράδαντη, ἀποτελεῖ βασικό παράγοντα πρὸς ἦττα τοῦ ἐχθροῦ. Ἐάν δέν πιστεύεις, τότε πῶς θά καταφύγεις στήν προσευχή, πῶς θά ἐπικαλεσθεῖς τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ; Ἡ πίστι εἶναι πανίσχυρο ὄπλο πού μᾶς ἐξασφαλίζει τὴ νίκη. Ὁ ἀπ. Πέτρος μᾶς συμβουλεύει νά ἀντιστεκόμαστε στό σατανᾶ στερεωμένοι πάνω στό βράχο τῆς πίστεως: «ἀντίστητε, στερεοί τῇ πίστει» (Α΄ Πέτρ. 5, 9).

Τά Παύλεια ὄπλα

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος μᾶς ἔδωσε μία ὀλόκληρη πνευματική πανοπλία γιά νά πολεμήσουμε «τάς ἀρχάς καί τάς ἐξουσίας, τόν κοσμοκράτορα τοῦ σκοτους τοῦ αἰῶνος τούτου». Νά ποιὰ εἶναι ἡ πανοπλία. «Στήτε οὖν περιζωσάμενοι τιν ὀσφύν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καί ἐνδυσάμενοι τόν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, καί ὑποδησάμενοι τούς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, ἐπί πᾶσιν ἀναλαβόντες τόν θυρεόν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τά βέλη τοῦ πονηροῦ τά πεπυρωμένα σβέσαι· καί τήν περιεφραλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καί τήν μάχαιραν τοῦ Πνεύματος, ἧ ἐστι ρῆμα Θεοῦ» (Ἐφ. 6, 14). Μ' ἓνα λόγο ὁ ὀρθός βίος πού συμφωνεῖ μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ ἰσχυρή μας πανοπλία ἐναντίον τοῦ ἀντιδίκου μας. Καί ἡ πανοπλία αὐτή βρῖσκεται ἀποθησαυρισμένη μέσα στήν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, ἔξω ἀπό τήν ὁποία δέν ὑπάρχει σωτηρία. Ἡ Ἐκκλησία μας εἶναι ἡ «ταμειοῦχος τῆς θείας χάριτος» πού μᾶς ἐξασφαλίζει τά πνευματικά ἐκεῖνα ὄπλα μέ τά ὁποῖα μπορούμε νά παλέψουμε τόν ἀντίπαλό μας. «Τά ὄπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλά δυνατά τῷ θεῷ πρός καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων» (Β' Κορ. 10, 4).

Τά ἁγιαστικά μέσα τῆς Ἐκκλησίας

Ἡ Ἐκκλησία μας ἔχει στή διάθεσή μας τά χαριτόβρυτα Μυστήρια μέ τά ὁποῖα μᾶς ἁγιάζει καί μᾶς ἐνισχύει στόν πόλεμο κατά τοῦ διαβόλου. ἔχει ἀκόμη τόν Ἁγιασμό, μικρό καί μεγάλο, πού εἶναι «δαίμοσιν ὀλέθριος» καί «πρός πᾶσαν ὀφέλειαν ἐπιπίδειος». ἔχει τίς εἰδικές εὐχές καί ἀκολουθίες, μέ τίς ὁποῖες φυγαδεύονται οἱ δαίμονες καί ὁ ἄνθρωπος εἰρηνεύει καί ἡρεμεῖ. Ἀπό ἐμᾶς ἐξαρτᾶται νά κάνομε μέ πίστη, χρήση ὄλων αὐτῶν τῶν ἁγιαστικῶν μέσων, ὥστε νά καρπωθοῦμε τήν ὀφέλεια πού ἀπορρέει ἀπό αὐτά.

Μέ τά πνευματικά λοιπόν αὐτά ὄπλα πού μᾶς ἐξασφαλίζει ἡ Ἐκκλησία μας, ἀλλά πρό πάντων μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ, τό ἀγωνιστικό μας φρόνημα θά παραμείνει ὑψηλό καί ἡ πεποίθησή μας στήν τελική νίκη θά εἶναι ἀκράδαντη, σέ τρόπο ὥστε ὁ πόλεμος κατά τοῦ διαβόλου νά διεξάγεται μέ σύστημα, ὀργάνωση καί αἰσιοδοξία, παράγοντες δηλαδή πάνω στούς ὁποῖους μπορούμε νά στηρίξουμε τίς ἐλπίδες μας γιά τή νικηφόρα ἔκβασή του.

Ἀδελφέ μου!

Ὁ πόλεμος μέ τό σατανᾶ εἶναι ἀναπόφευκτος ἀκήρυκτος καί ἀδυσώπητος. Ἄλλοι στήν πρώτη προσβολή παραδίδονται καί συμμαχοῦν. Κι ἄλλοι ἀνθίσταται, τραυματίζονται, πληγώνονται, πέφτουν, ἀλλά συνεχίζουν τόν ἀγῶνα. Κοντά τους ἔχουν τό Μέγα Σύμμαχο, τόν Ἰησοῦ. Μαζί μέ τό Μωυσῆ λέγουν κι

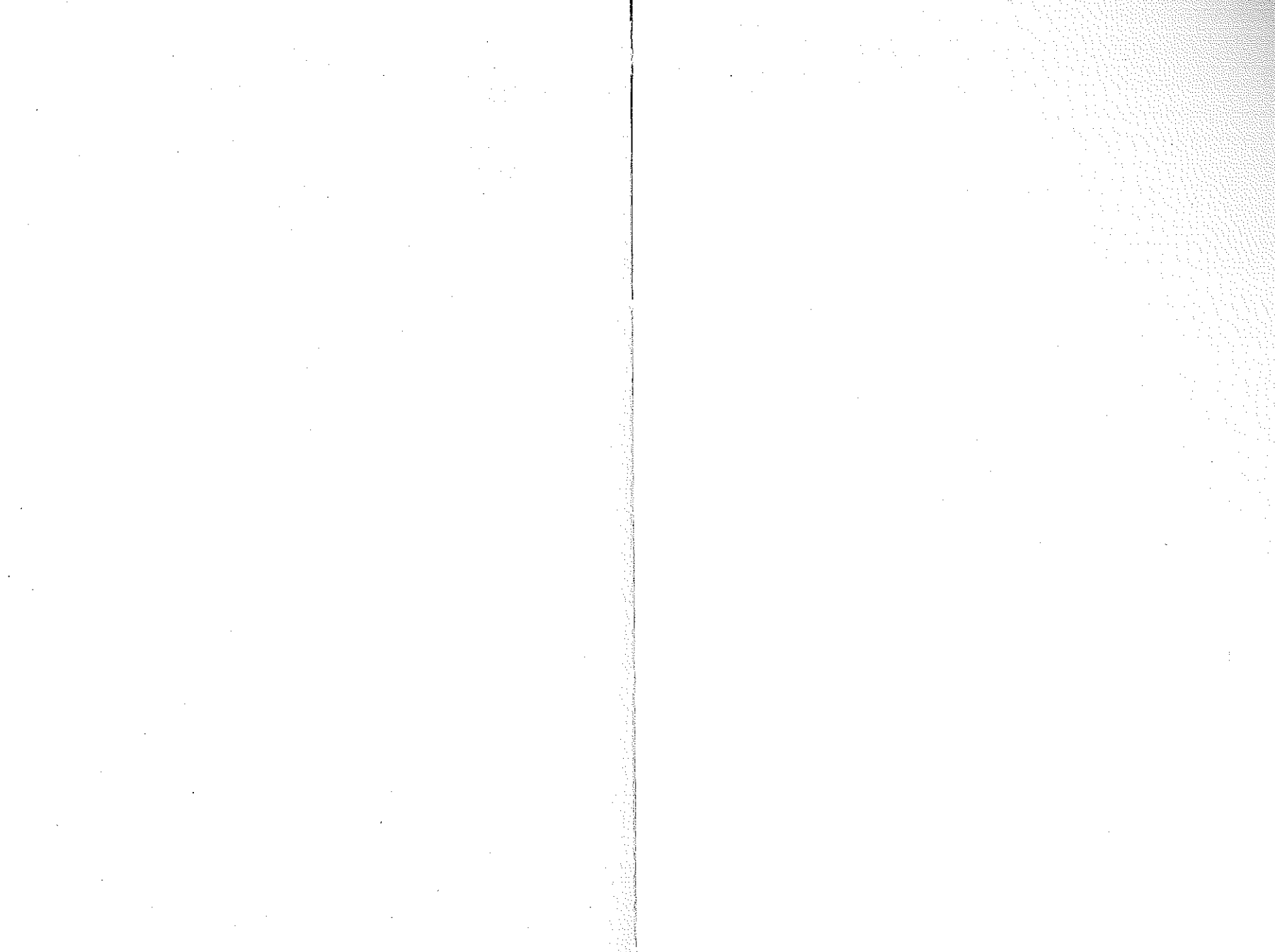
αὐτοὶ «Κύριος καταφυγή μου» (Ἐξοδ. 17, 15). Ἐκεῖνος τοὺς ἐνισχύει, τοὺς παρηγορεῖ, τοὺς ἐμψυχώνει. Γίνεται συναγωνιστὴς καὶ ὑπερασπιστὴς τους. Τοὺς ἐξοπλίζει καὶ τοὺς ἐξασκεῖ στὸν τρόπο τοῦ μάχεσθαι, στὴν τέχνη τοῦ πολέμου. Καὶ τοὺς συμπαρίσταται μέτοργή, ἀδελφική καὶ πατρική. Τότε ἐκεῖνοι παίρνουν θάρρος, ἐνισχύονται πολὺ καὶ συνεχίζουν τὸν ἀγώνα μέχρι ἐσχάτων. Μέχρις οὗτο συντρίψουν τὴν κεφαλὴ τοῦ δράκοντος, στήσουν τὴ σημαία τοῦ Χριστοῦ στὴν ψυχὴ τους καὶ δοῦν τὸ φῶς τῆς ἄνω Ἱερουσαλήμ νὰ τοὺς καταυγάζει καὶ νὰ τοὺς γεμίζει μέ ἀιώνια εὐφροσύνη.

Στὸ βιβλίον τῆς Ἐξόδου περιέχεται μία λαμπρὴ νίκη τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ἡ νίκη κατὰ τοῦ Ἀμαλήκ. Ὀλιγάριθμοι καὶ ἄπειροι στοὺς πολέμους οἱ Ἰσραηλίτες «τὸν Ἀμαλήκ ἐτροπώσαντο» μέ τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ. Καὶ μεῖς, ὁ νέος Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ, ἔχουμε τὸν Ἀμαλήκ μας. Εἶναι ὁ σατανᾶς, πού θέλει τὴν καταστροφή μας. Κατὰ τὴν Ἀποκάλυψη «ὁ διάβολος κατέβη πρὸς ἡμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν» (Ἀποκ. 12, 12). Ἀλλὰ τί μ' αὐτό; Ἐμεῖς δὲν εἴμαστε μόνοι, ὅπως τότε, οἱ Ἰσραηλίτες στὴν ἔρημο Ραφιδείν δὲν ἦταν μόνοι. Ἐχουμε τὸν Ἰησοῦ μας, πού μᾶς ὁδηγεῖ σὴ νίκη καὶ τὸ θρίαμβο.

Μακάρι, ἀδελφέ μου, καὶ σύ καὶ ἐγὼ νὰ ἀνήκουμε διὰ βίου στὴν παράταξη αὐτῆ τῶν ἀγωνιστῶν καὶ τῶν νικητῶν. Ἀγωνιστῶν στὸν πνευματικὸ στρατὸ κατὰ τοῦ Σατανᾶ μέ τὰ ὄπλα στὰ χέρια καὶ τὸ μέτωπο ψηλά. Νικητῶν μέ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ, πού γνωρίζει νὰ θεραπεύει τὰ ἀσθενῆ καὶ νὰ ἀναπληρῶνει τὰ ἐλλείποντα, ὅταν καὶ ἐκεῖνα καὶ αὐτὰ φαίνονται σὴ μάχη

καὶ χαρακτηρίζουν τὴν προσπάθειά μας ἐναντίον τοῦ διαβόλου. Μακάρι καὶ σέ σένα καὶ σέ μένα νὰ ἔχει ἐφαρμογὴ ἢ ἐπινίκια ἰαχὴ τοῦ μαθητοῦ τῆς ἀγάπης, ἢ γεμάτη ἐλπίδα, αἰσιοδοξία καὶ ἐγκαρδίωση: «**Νεανίσκοι, νενικήκατε τὸν πονηρὸν**» (Α΄ Ἰω, 2, 13). Μακάρι!

Ο πόλεμος κατά του Σατανά είναι
μιά πραγματικότητα. Εφ' όσον
εκείνος μᾶς μάχεται και ἀδυσω-
πητα ἐπιδιώκει νὰ μᾶς αἰχμαλωτίσει
και νὰ μᾶς στερήσει τὴ φιλία τοῦ Θεοῦ,
εἴμαστε και ἐμεῖς υποχρεωμένοι νὰ
λάβουμε θέση ἀπέναντί του. Καὶ εἶναι
βεβαία ἀλήθεια ὅτι ἀρχετοὶ ἄνθρωποι
δὲν προβάλλουν καρμια ἀντίσταση στὶς
ἐπιθέσεις τοῦ διαβόλου. Σηκώνουν ἀπὸ
τὴν ἀρχὴ τὰ χεῖρα και παραδίνονται
ἄνευ ὁρῶν. Γίνονται παιχιδὶ στὰ χε-
ρια τοῦ πονηροῦ και δοῦλοι τῆς ἁμαρ-
τίας. Ὑπάρχουν ὅμως και ἐκεῖνοι ποὺ
ἀντιβτεκονται στὶς προσβολές του και
τὸν ἀντιμάχονται.

Πιστεύουμε ὅτι, με τὴ χάρη τοῦ
Θεοῦ, θὰ βοηθήσει και αὐτὸ τὸ βιβλί-
οις ἐν τῷ πνευματικῷ ἀγῶνι ἀδελ-
φοὺς μᾶς νὰ φέρουν σὲ αἴσιο πέρασ
τὰ πνευματικὰ τοὺς σκάρματα.